

EGRI *FEHÉR/FEKETE*

a Ciszterci Diákszövetség Egri Osztályának hírei

Húsvét angyala

A karácsonyi csillagok felülről,
az égből szikrázták le meleg fényüket;
a hímes Húsvét-hajnalpír a földről,
a sziklasírból lobbant szent tüzet.

Karácsony angyalai azt dalolták:
„Dicsőség Istennek a békesség nekünk”,
a Húsvét angyalai azt kiáltják:
„A halál meghalt, Jézus él, s már egy velünk!”

Az Írás szerint Húsvét úgy kezdődött,
hogy angyal mozdította el a sír követ;
megrendült erre a föld és ég s az örök:
Győzött a fény! Örökre meghalt a sötét!

Vésd jól szívedbe Húsvét angyalának
örök tanítást rejtő gesztusát:
Mozdítsd el testvéred szív-ajtájának
„kövét”, a bűnt, hogy lássa Krisztusát!

Légy Húsvét angyala a csüggedők közt,
és hengeríts el szívükről minden követ;
sebüket Krisztus olajával öntözd,
és gyújts lelkükben égig érő szent tüzet!

Mert Jézus Krisztus feltámadt valóban,
ezért zeng allelujákat ma víg dalunk;
Lobbanjon szent tűz minden lankadóban,
angyalként hirdesd: Mind feltámadunk!

És látjuk majd, amit szem még nem látott,
s emberszívbe még föl nem hatott,
mit Isten, aki mindörökre áldott,
Húsvét titkában ma nekünk adott!

Kerekes Károly

Nyolc osztályos gimnázium

Diákszövetségünk újraindulása óta, már 10 éve, mindig visszatérő kívánsága a ciszterci öregdiákoknak: *legyen ismét nyolc osztályos az iskolánk!* Tudjuk, hogy kezdetben nem voltak még meg a feltételek, majd hosszú idő telt el, amikor nem ez volt a legfontosabb kérdés. A Gárdonyi Géza Ciszterci Gimnázium már a harmadik „ciszterci” tanévre készül, és nem lenne jó tovább halogatni ennek a kérdésnek „újrágondolását”. Mi tapasztalatból tudjuk és ismerjük a nyolc osztályos gimnázium előnyeit, és mint apák, majd mint nagyapák össze is tudjuk hasonlítani a két képzési formát.

Az utóbbi években a nyolc osztályos oktatás már több ciszterci gimnáziumban is elindult, így már „ciszterci” tapasztalatok is összegyűltek. Ezekből szeretnénk egy-kettőt közölni:

Nyolc osztályos oktatás indulása a budai Szent Imre Gimnáziumban

Részletek Szentgyörgyi Kristóf OCist, a gimnázium tanárának előadásából

Gimnáziumnak jól bevált profilja volt a nyolc osztályos képzési forma, s azok az atyáink, akik annak idején külföldre kényszerültek menekülni és Észak-Amerikában találtak új otthonra, magukkal vitték ezt a formát. Ennek lényege a nyolc osztályos képzés és az osztályfőnöki intézmény. Így lett a magyar ciszterci gimnázium Észak-Amerika egyik legnívósabb, legelismertebb iskolájává.

Régóta foglalkoztatott bennünket az egész tantestülettel együtt az a kérdés, hogy a jól bevált formát újra megindíthassuk, mert ez annak idején nagy nevetek adott a ma-

gyar kultúrának, a társadalomnak és az Egyháznak. Tudjuk, hogy 1945 után ezt a képzési formát kiirtották a magyar oktatási rendszerből és ezzel olyan eret vágta a magyar kultúra fejlődésén, ami azóta is behozhatatlan hátrányokat jelent.

A négy osztályos gimnáziumban 14 éves gyerekek kerülnek hozzánk és olyanok, amilyenek addig nevelték őket. Valamit tudunk rajtuk alakítani, kicsit formálhatunk, csiszolhatunk rajtuk, de alapvető nevelésről már nem lehet szó. Ha viszont valaki 10 évesként kerül hozzánk, azt tudjuk nevelni, formálni.

Amikor induláskor a tanmeneteket írva elméletben azt próbáltuk kiagyalni, hogy mit és hogyan tanítsunk, rengeteg volt a szorongás és a félelem. Ugy éreztük nem vagyunk felkészültek, nem ismerjük azt a korosztályt, amely majd a kezünk alá kerül. Egyre inkább erősödött bennünk az érzés, hogy mi, akiket a hagyományos középiskolai oktatásra képeztek ki, alkalmatlanok vagyunk arra, hogy ezeket a kisebb gyerekeket nevelni és oktatni tudjuk.

A félelem lassan elmúlt és nagy várakozással néztünk az új tanév elé. Megerősített minket a tudat, hogy ezekkel a gyerekekkel már találkoztunk a felvételi alkalmával és szeptemberben ismerősként fognak újra jönni. Már a felvételin megdöbbenő eredmény született. Kiderült, hogy a 10 éves felvételizők sokkal felkészültebbek voltak, pl. magyar irodalomból sokkal többet tudtak arról, amiből vizsgát tettek. De nemcsak a logikus gondolkodásról tettek bizonyosságot, hanem a helyesírásról is. Pl.: azt a helyesírási tesztet, amit a 14 évesek írtak tettem a 10 évesek elé is. A feladott 100 kérdésből 10 pontot lehetett elérni. Amíg a legkiválóbb 14 éves 7 pontot ért el, addig a 10 évesek sorra hibátlanul oldották meg a feladatokat.

Ekkor tettem fel magamnak a kérdést: mi történik az általános iskolák felső tagozatában? Valami ott nem működik, ha ilyen az eredmény. Van tehát létjogosultsága a nyolc osztályos iskolának.

Az 1997/98. tanévben iskolánkban először két V. osztályt (az osztályokat I-től XII-ig számozva), tehát a régi gimnáziumnak megfelelően első gimnáziumi osztályt és egy VI. osztályt, azaz második gimnáziumi osztályt indítottunk. Amikor idén megkaptam ezeket a gyerekeket, magyar nyelv és irodalmat tanítottam. Ekkor még inkább erősödött az érzés, ami már a felvételikor megfogalmazódott bennem.

Mindhárom osztálynak lelkes, elszánt osztályfőnöke van, akik már az első naptól kezdve bensőséges kapcsolatban vannak a gyerekekkel és ami nem kevésbé fontos, a szülők is bizalommal vannak a tanárok iránt. A mi iskolánkban azt tartottuk első értéknek a színvonalas oktatás mellett, hogy családias legyen az iskola hangulata. Az az iskola tud igazán családias lenni, ahol maga a család is vállalja ezt a családias ságot. Programunkban szerepel, hogy már az első év folyamán az osztályfőnökök végiglátogatják tanítványaik családját, hogy párosítsák nevelésről vallott nézeteiket. Megnyugvás volt hallani, hogy a szülők pontosan azt várják az iskolától, amit mi is elképzeltünk.

Igazán letisztult, mély tapasztalatokkal persze még nem tudok szolgálni, hiszen ennyi idő kevés arra, hogy olyan megcáfolhatatlan igazság kristályosodjék ki, ami mások számára is használható.

Iskolánk legfontosabb célja, a gyerekek nevelése. Keresztény, magyar érzületű embereket, kultúrlényeket szeretnénk adni a társadalomnak. Erre diákjaink ígéretes táptalaj lehetnek. A 11–12 éves gyerek még rajongó típus. Nevelésében mindennél fontosabbnak számít a tekintély. A 14–15 éves gyerek számára a tekintély már nem jelent semmit. Kamasz korban a nevelés legnagyobb kudarca, hogy nem fogadnak el bizonyos normákat, mert nem is látnak ilyet!

A 11–12 éves gyerek nem beszél vissza, mosolyogva megteszi mindazt, amit kérnek tőle. Mi magunk is megdöbbenünk sokszor, mert ehhez nem voltunk hozzászokva. Itt nem kell fenyegetőzni intővel, vagy szülői behívással és ami a legfontosabb, a tanár nem érzi tehetetlennek magát.

Ha a gyerekek elfogadják azokat az eszményeket és értékeket, melyeket az iskola és a Rend eszményként állít eléjük, könnyebb lesz majd a kamaszkori nagy "lábadó korszakot" is végigküzdeni, és az küzdhet velük, aki már egyszer tekintélyként állt előttük. A nevelésnek ez a módja könnyebb, de sokkal felelősségteljesebb. Csak akkor tudunk nyolc éven át igazán tekintély maradni számukra, ha hitelesek vagyunk. Ez a mi nevelésünkben az igazi kihívás.

Amikor a '45-ös oktatási fordulatban szétzúzták az iskolákat, akkor éppen azt akadályozták meg, hogy a tanár egyéniséggé váljon, hogy hiteles személy legyen.

A 8 osztályos gimnázium oktatásáról a Németh László Gimnázium – ahol egymás mellett működik a négy és nyolc osztályos oktatás – igazgatónőjével volt alkalmam beszélni. Minden azonos körülmény ellenére azt állítja, hogy minőségileg magasabb és színvonalasabb munkát lehet végezni a nyolc osztályban, mint a négy osztályban. Még nem tudom, mi igazán ennek a titka.

Ma azt kell látnom, ha a gyerekek nyitottságát meg tudjuk ragadni és a nagy lehetőséget nem játszuk el, akkor valami különleges ismeretanyaggal fogják elhagyni a gimnáziumot. Nagy a felelősségünk, nagy a kihívás, de nagyok a lehetőségek is, és bízom abban, hogy a Szent Imre Gimnázium újra a régi fényben tündöklék majd.

(A Budai Fehér/Fekete '98. Karácsonyi számában megjelent írás alapján)

Dr. Nagy Mózes OCist: Életem rövid története

Mózes atyát, az új egri rendfőnököt megkértük, hogy az öregdiákok számára mondjon egy pár szót életéről. Köszönjük, hogy sok elfoglaltsága közepette gyorsan eleget tett kérésünknek. Csak megismételni tudjuk: szeretnénk, ha az öregdiákokat is segítő társainak tekintené nehéz munkájában.

1998. szeptember 14-én érkeztem hivatalosan Egerbe, s ez volt a két éves magyarországi tartózkodásom második „megállója” Székesfehérvár után. Itt már nem kellett gyakran elmondanom, miért jöttem haza Amerikából, bár itt is hallottam ilyen megjegyzéseket: „Maga hazajött Amerikából, mi meg oda szeretnénk menni.” A tény az, hogy negyvenhat esztendő telt el Nyugaton (Olaszországban, Kanadában, Franciaországban, az USA-ban), s

negyvenhat esztendő után úgy döntöttem, hogy „hazajövök” Magyarországra. Azt, hogy miért jöttem haza, megmondanám, ... de mégse, mert röviden nem lehet elmondani. S különben is az egész hihetetlennek hangzanék, már csak azért is, mert nem is Magyarországon születtem, sőt! – mielőtt kiszöktem 1950-ben, csak nyolc évet éltem Magyarországon.

A bukovinai Hadikfalván születtem: egy tizenhárom gyerekes családban én voltam az ötödik. Két lány és két fiú előzött meg; ma már „csak” nyolcan élünk, s én vagyok a legidősebb. Édesanyámat, aki megértette humoromat, azzal vigaszteltem, hogy „ugyan sokan voltunk, s mind átlag tehetségek, de mind egészségesen fölnőttünk.” Mindig meg voltam győződve, hogy mindkét bátyám tehetségesebb volt mint én, de az ambíció és az állhatatosság valamiképpen kikerülte őket: az iskolában ugyan kitűntek, de nem folytatták. Később az öcsémet már föl sem vették az „iskolába”, mert mire ő felnőtt, már „kulák” gyereket csináltak belőle. Ő ugyan nem lett szerzetes, de a mi családuknban elkötelezett keresztények voltunk.

1950. szeptember 5-én hagytam el Magyarországot. Akkor még nagyon „érdekes” volt szökni: egyeseknek sikerült, másoknak nem. Nekem – hála legyen Istennek – sikerült, s néhány hónapos ausztriai tartózkodás után, Rómában kötöttem ki. Róma csodálatos volt: November végén Tirolban már „tél” volt; Róma pedig ragyogó nap-sütéssel fogadott. Ennek ellenére, a római évek – 1953 januárjáig maradtam ott – nagyon nehezek voltak. Az első megpróbáltatás a nyelvi nehézség volt. Tanultam volna olaszul, de az elején még szótáram sem volt. S az a világ, amit magam mögött hagytam, örökre elveszettnek

látszott. S miután Rómában maradni kevés esélyem volt, hová mehettem volna? A válasz Amerika volt. Ott sikerült a Ciszterci Rendnek egy talpalatnyi földet szerezni, s így kerültem először Wisconsin államba, majd 1958-ban Texasba, ahol meghívtak egyetemen tanítani.

Közben felkészültem a tanári pályára. Itthon történelem és magyar szakra gondoltam; külföldön francia tanár lett belőlem. Nem volt a legkönnyebb siker, hiszen az angol mellett még tanulnom kellett a franciát is. De ha arra gondolok, hogy negyvenhat esztendő töltem külföldön, azt kell mondanom, hogy bőven volt időm mindkét nyelvet becsületesen elsajátítani. Gyakorlatilag egész életemet a szótáram „világában” töltöttem. De ez sem igaz, mert sem a papi, sem a szerzetesi életem soha nem adtam föl. A kezdet kezdetén, főleg az ötvenes években végigprédikáltam az USA magyar lakta nagy városait (Chicago, Milwaukee, Detroit, Pittsburgh, Cleveland, Lorain, etc.); később ugyanazt tettem a Dallas vidéki városokban. Emellett még irodalmi és kutatómunkára is találtam egy kis időt. 1971-ben alapítottam egy nemzetközi irodalmi folyóiratot, ami még mindig járja a világkörüti útját. 46 esztendő hosszú idő! Sok szépet és jót láttam és tapasztaltam. Érdemes volt! Hanem mindazt, amit láttam és tapasztaltam, hogyan lehetne befektetni a mai nemzedék életébe?...

A 213. sz. KOHÁRY ISTVÁN cserkészcsapat hírei

A csapat parancsnokának *Csák Györgyöt* a gimnázium matematika–ábrázoló geometria szakos tanárát kérte fel Diák-szövetségünk elnöksége – mint a csapat fenntartója – *dr. Kovács Endre* elnök javaslatára. Csák tanár úr csapatparancsnok-helyettesként irányította hosszú idő óta a cserkészmunkát a Gárdonyi gimnáziumban.

A cserkészcsapat életéről kaptunk híreket *Csák György* csapatparancsnok úrtól:

Fogadalmat tettek cserkészjelöltjeink a tanév során:

Szeptember 9-én *Soós Tamás* és *Enyedi Ferenc*; október 7-én *Kemény Katalin*, *Molnár Tamás*, *Pádár Gergely*, *Vitális Gábor* és *Vozik István*; október 23-án *Mészáros Krisztián* és *Dombovári Balázs*; december 9-én *Kovács Timea*, *Prokaj Ágnes* és *Ortner Györgyi*. A fogadalomtételknél jelen volt *dr. Kovács Endre* OCist püspök atya, ill. *dr. Gonda Imre* teológiai tanár, egykori ciszterci diák.

Versenyeken több alkalommal vett részt csapatunk:

– Szeptember 19–20-án a budapesti szervezésű *Tájéoló '98* éjszakai tájékozódási versenyen Mátrafüred–Bene vár térségében értünk el kiváló eredményeket. Ifjúsági kategóriában 26 csapat közül II.: *Csák Péter* és *Enyedi Ferenc*; III.: *Pádár Gergely* és *Vitális Gábor*; IV.: *Tóth Bence* és *Varga Kornél*. – Veterán kategóriában (mankóval): I.: *Csák György*, *Molnár Tamás* és *Prokai Krisztina*.

– Október 10-én „*dr. Lénárt János*” természetjáró országos versenyen a Berva-hegy térségében értünk el szép eredményeket: Ifjúsági kategóriában I: *Kovács Timea*, *Pádár Gergely* és *Vitális Gábor*; továbbá volt II., IV., és V. helyezésünk is. – Felnőtt kategóriában: IV.: *Csák Péter* és *Enyedi Ferenc*.

– November 6–7-én a Vértesben, Csákberény térségében rendezte a székesfehérvári IV. kerület az őszi tájékozódási versenyt, melyen két I., egy II. és egy III. helyezést értünk el. Résztvevők: *Csák Péter*, *Enyedi Ferenc*; *Pádár Gergely*, *Vitális Gábor*; *Csák György*, *Vozik István*; *Dombovári Balázs*, *Tóth Bence* és *Varga Kornél*.

Egyéb események:

– Október 10-én a Művelődési Házban rendezett ciszterci ünnepségen – Cîteaux 900 éves – cserkészeink is ott voltak az 1933-ból származó zászlónkkal.

– Október 17-én a csapatot *Csák György* pkh. képviselte az országos közgyűlésen budai a Szent Imre Gimnáziumban.

– Október 23-án a reggeli 8 órai misén – melyet *dr. Nagy Mózes* OCist házfőnök atya mutatott be – emlékeztünk meg az öt éve meghalt *dr. Szita Árpád* OCist atyáról. Lelkes támogatója volt a cserkészeinknek. Bükkszentkeresztben 1992-ben mint plébános helyt adott a nyári táborunknak. – E napon a városi ünnepségen csapatunk is elhelyezte az emlékezés koszorúját.

– Október 31-én részt vettünk a Petőfi Emlék helyek 14. Országos találkozóján, ill. az azt követő koszorúzáson. Meghívást kaptunk Erdélybe, az 1999. július 30–augusztus 2 között Fehéregyháza–Segesvárott Petőfi halálának 150. évfordulójára rendezendő 15. találkozóra is.

Gyula bácsi – Rássy Tanár Úr

Beszélgetés a Tanár úr keresztlányával

Kedves-emlékü számtan-fizika tanárunktól sokat hallottunk keresztlányáról. Tavaly jó sorsom úgy hozta, hogy Száva Jóska kocsiján Vácra menve útitársunk volt a kedves „rokunlanka” – Kintzly Béláné Frűhm Herta – Tunti. Mindketten nagy örömmel emlékeztünk az egri időkre, nagy szeretettel Rássy tanár úrra. Az út alatt kérésre szívesen vállalta az interjúalany szerepét, hogy emlékeit a ciszterci öregdiákokkal megossza.

– Kedves Herta, mesélne a Tanár úrról?

– Szívesen! Rássy Paulin – az én Gyula bácsim – és anyai nagyapám unokatestvérek voltak, fiatal koruktól barátok is. Nagyapám katonatisztként pécsi városparancsnok volt az első világháború előtt, s Gyula bácsi – úgy tudom – a pécsi cisztercieknél fiatal tanár. A frontra is együtt mentek ki Nem tudom, hogyan lett katonapap. *(Az osztályunkban „Feldkurat” koráról szól néha a tanár úr.)*

Nagyapámnak, aki 1921-ben, Egerben halt meg, halálos ágyán fogadta meg Gyula bácsi, hogy családjunkat sohasem hagyja el. Végig megtartotta fogadalmát. Az ekkor 17 évesen apa nélkül maradt édesanyámat, a II. világháború után pedig szintén kislánként, apa nélkül maradt húgomat és engem a legnagyobb szeretettel, gondoskodással „nevelt”, segített.

Nagymamámnak a Bartakovics utca 32-ben volt háza Egerben. Amikor édesapámat tényleges katonatisztként az oroszok elvitték, házunkat államosították, nála leltünk otthonra. Édesapám elvesztését súlyosan megsínylettem. Ebben a lelkiállapotban nem akartam visszamenni az iskolába. Gyula bácsi, Varga Bennó ekkor magán úton tanítottak, készítettek fel az érettségire. Így lettem – rejtett módon – ciszterci diák.

Férjem, édesapám, nagyapám, de még dédapám is katonatisztek voltak. A „tandíjat” szenvedésben mindegyikük megfizette. De „Istenért, a Hazáért” a következő generáció újra csak ezt a hivatást választotta.

A háború utáni nyomorúság súlyosan megpróbált bennünket is. Nagymamám nyugdíját elvették. Gyula bácsi a rendházból ebéd után mindennap kijött hozzánk, s egy darabka húst, néhány szem kockacukrot, egy-egy kis süteményt hozott. Nagymama kérdésére: „Honnan hozta Gyula?” – „A konyhában maradt” – mondta.

Egy napon nálunk nagyon rosszul lett. A Mizeriek kórházába került. Hallai Imre főorvos súlyos leromlást, éhezési miatti legyengülést konstatált. Naponta látogattuk őt. Bizony csont-bőr sovány volt. Lassan erősödött föl.

Nagymamám, akinek sikerült ezt-azt eladnia, kifőzést nyitott, volt 6–7 kosztosunk, a mi életünk is elindult valahogy.

Gyula bácsi – úgy emlékszem – a kórház után végleg hozzánk jött. Volt egy kis külön szobája és kis nyugdíja is. Ő már a rend felosztatása előtt nyugdíjas lett. Mindig igyekezett segíteni, pedig mozgása már rossz volt. Egy

kép maradt meg bennem: az ételhordót a konyha ablakon át kellett kiadnia. Ő áll, egy helyben topog, nem tud megindulni. Nagymama emiatt feszült, ideges...

Gyula bácsi esketett minket 1949. december 17-én a ciszterci templomban. Péter fiunkat is ő keresztelte Révész Amadé segédletével. Ez a nagy hideg miatt lakásunkon folyt le. A keresztelés közben kicsit össze is zsörtölődtek: Te Gyula, – mondta Amadé – ez a kikeresztelkedés szövege, nem a keresztelésé, – Ugyan, ne mondjad, Amadé. A három szoba közül egyben Gyula bácsi, egyben nagymama, egyben mi hárman laktunk.

1951 végén betelepítették hozzánk Asztalossiékát és Ötvöséket. Gyula bácsi – ekkor már betegen – a nagymama szobájába szorult. Mi Miskolcra költöztünk. Gyula bácsit betegágyában többször látogattuk. Édesanyám Pestről járt le. Ringelhann Béci sokszor volt ott. Öreg tanárának a kezét fogta, beszélgettek.

Halálakor édesanyám és nagymamám voltak mellette. Holmijában megkeresték a reverendáját Molyrágottan találták meg. A Hatvani temető ravatalozójában csókoltam meg utoljára. Arnóti (Malatidesz) Mihály temette. Nagyon sokan kísértük a ciszterciek sírboltjáig.

– *Hogyan élt a tanár úr, beszéljen róla.*

– Pápán született. Egyetlen gyermek volt. Édesapja, amikor kisfiának foga nem fült a tanuláshoz, nem erőltette, sőt, kemény ember lévén, suszterinasnak adta. Nem sokáig forgatta a dikicset, csirizestálat *(az osztályban mi is tudtunk az epizódról)*, egy évi suszterkodás után folytatta a tanulást.

Nagyon szeretett édesanyja Pápán, szeretetothonban, nagyon idősen halt meg a második világháború harcai idején. Csak a posta megindulás után, a zirci apátság útján tudta ezt meg. Sírját sem tudták megmutatni.

– *Rássy tanár úr az órán emlegette nekünk kis keresztlányát – amikor a számfogalmat magyarázta –, aki így kezdte a számolást: egy, kettő...sok.*

– Kis koromban kerültem Egerbe. Édesapámat katonaként gyakran helyezgették Budapest, Esztergom, Miskolc..., s ez az iskolaváltások miatt nekünk nem lett volna jó. Így a húgommal végig egri diáklányok, Angolkisasszony növendékek lettünk. Nem voltam „matekzseni”, ezért Gyula bácsival naponta számtanoztunk. Így nem csoda, ha az iskolában hamarosan „brillíroztam”. Mater Erdős, aki ma is él, ötödikes gimnazista koromban egy jeles dolgozat javításakor szólított fel. „Megérdemled a jelest évvégén?” Szerényen kettőre értékeltem magamat. De hát a dolgozat megírása előtt 8–10 példát is megoldottunk, s igazán butának kellett volna lennem, ha ez nem lett volna elég. „Akinek ilyen segítsége van, mint Rássy, aki nem csak ismeri a matematikát, hanem el is tudja magyarázni... Egyes lesz, nem csalódtam benned!” – mondotta Mater Erdős.

Rássy tanár úr „Feldkurat” korában 1917-ben (jobb oldalon)

– Mondjon még emléket abból az időből, amikor tanár úr a Bartakovics utcába járt.

– Szinte minden délután megjött. Reverendáját levetette, s nagymamám kertjében kertészkedett. Tavasszal fát metszett, virágot ültetett, Péro úrral gyümölcsfát is ültettek. Ősszel a levágott venyigét együtt csomóba kötöttük, és nagy precizitással rakta fel a faskamrába. Ez volt a konyhai gyújtós. Sokszor vágott tűzifát. Vacsorára mindig visszament a rendházba. Más délutánokon kártyázni ment Besznyákékhoz, vagy Simkovitsék-hoz. Szívesen ült be beszélgetésre Pressler patikushoz, Sugár bácsi drogériájába, vagy Lusztig optikushoz. Valamelyiküket a háború után meglátogatta örvendezve, hogy visszakerült. Azzal fogadta: „Rássy tanár úr többet ne látogasson ide. Maga keresztény, s mi meggyűlöltek a keresztényeket. Összetörve jött meg aznap. Ő igazán nem volt antiszemita.

– Az oroszok „bejövételét” hogyan élte meg?

– Egy kedves történetet mesélt el ebből az időből. Nagymamához is bekvártélyoztak katonákat. Két fiatal katonát egy elit alakulatból. Rettenetesen bántotta őket, hogy az idős Gyula bácsi vágja a fát. Készségesen segítettek neki. Megdöbbenek, amikor megtudták, hogy pap. Egyikük mindjárt megmutatta skapuláréját, amelyet hívő édesanyja vart a ruhájába. Vityuska (Viktor) aztán egyik reggel – nem is tudunk róla – korán elment a ciszterciek templomába, ahol Gyula bácsi misézett. Persze járatlan volt a templomi illemben, s mikor Gyula bácsi az oltárnál kifordulva „Dominus vobiscum”-mal köszöntötte a híveket, Vityuska a padból felpattanva harsány „Szerrbusz Gyula bácsi!”-val viszonzta. Mikor Gyula bácsi elmesélte, hozzátette: annyira megrökönyödtem, hogy széttárt kézzel állva maradtam. Vityuska nagy örömmel integetett neki. Ők is nagyon szerették.

– Engedje meg kedves Herta, hogy nagymamája és a Tanár úr személyére vonatkozóan kérdezzem.

– Köszönöm a nyíltságát, szívemből mondom, nekem is jobban esett volna, ha valamilyen – emberek között természetes – gyöngédebb kapcsolatot, plátói szerelmet éreztem volna köztük. De még csak meghittségnak nevezhetőt sem láttam. Igaz, hogy délutánra, amikor Gyula bácsit vártuk, nagymamám mindig készült. A vendégház szobába a „görpikolón” betolta a teát, sonka, pirítós kenyér volt rajta, körözött és mindig családi sör. Ekkor beszélgettünk.

Emlékszem nagymama olykor pörölt Gyula bácsival: – „Rosszul metszette meg a Pándi meggyfát, csak öt szemet hozott!” – „Mondtam magának Gyula, hogy rövidebbre vágja a tűzifát!”... De tiszták maradtak mindentől, ami nem comme il faut lett volna. Gyula bácsi szándéka mindig a család segítése volt. Szép kapcsolatuk jelképe benem máig az a kis zsúrkocsi, a görpikoló...

– Személyes emlékeiből mit mondana még el?

– Nagyon szerettem volna Gyula bácsit meglátogatni rendházi szobájában. A klauzúra idején ez persze lehetetlen volt. Nem tudtam felfogni ennek az okát. Varga Bennó úgy magyarázta nekem, hogy csak nadrágos ember léphet be. Jó – mondtam –, akkor egy kisfiútól kérek majd nadrágot. Sohasem láthattam hát keresztapám szobáját. De bemehettem a gimnázium fizikai szertárába, kipróbálhattam a műszereket. – A karosszékem máig Gyula bácsi rendházi széke, egy tonet-karosszék.

Nagymamámnak kosztos diákjai voltak, rendszerint ciszterci diákok. 14 éves lehettem, amikor egy jól fizető diák, Mlinkó Pista jött volna hozzánk. Úgy emlékszem egy fél disznó is a fizetségben volt, s ez a háborús időben nem volt kis szó. Hegyi Kapisztrán igazgató úr azonban szólt Gyula bácsinak hogy ahol már 14 éves kamasz lány van, oda nem illő diákot fogadni. Ez nagymamának bizony rosszul jött. Én pedig Gyula bácsi és a nagymamám tudta nélkül bementem a rendházba, ahol a portás a fogadószobába irányított, ahova kérésemre lehívta az igazgató urat. Én feldúlva mondtam neki: „Igazgató úr mit képzél rólam, milyen lány vagyok én!? Szegény nagymamámnak micsoda gondot okozott ezzel!” Mint később megtudtam, Varga Bennó és Falubíró Győző jót mulattak ezen, de az igazgató úr nem vette kedélyesen, nem nevetett. Végül is Mlinkó Pista helyett két kislány jött hozzánk, akiket az Angolkisasszonyok ajánlottak. Én is jobban jártam. Volt két barátnőm.

Köszönjük Tuntinak az emlékezést. Vele együtt emlékezünk mi is Rássy tanár úrra, aki papi, szerzeteséletét ilyen meleg emberi módon egyeztetette össze családszeretetével. Teljes földi élete után az Igazi Hazában is legyen teljesség részese!

(Az interjút Oláh Gyula készítette, a szöveget Mohi György szerkesztette).

Az 1998. október 10-i –90 éves a ciszterci élet – emlékülésen elhangzott eladások szövege már megjelent az Új Hevesi Napló '98 decemberi és '99 januári, februári, és márciusi számaiban

In memoriam Ferenczy Csaba OCist

A Dallasi Miasszonyunk Ciszterci apátság udvarán 1999. február 19-én reggel a szokott időben hiába várta őt Paszkál atya, hogy az apátság kocsjával elvigye a Szent Mihály-hegyi Isteni Szeretet Nővérei iskolájának szokásos heti, de mindig különleges élményekkel is szolgáló szentmiséjére. Merthogy az ő homiliái, evangélium magyarázatai általában a hét jeles eseményei közé tartoztak a résztvevők számára. De miért nem jön már?

Paszkal atya mit sem sejtve fölmege Csaba atya szobájába, és ágyában holtan találja a magyar művészettörténetből oly jól ismert Ferenczy művészcsaládnak ezt az Istentől oly sok szép tehetséggel megáldott sziporkázó szellemű örökösét.

Budapesten született 1920. május 17-én. 1937-ben lett a Zirci Apátság novíciusa. A budapesti egyetemen szerzett magyar-francia nyelvből és irodalomból tanári oklevelet, majd bölcsészdoktori fokozatot. 1944–48 között egy évig az egri, három évig a budai ciszterci gimnáziumban tanított. Volt tanítványai ma is legendákat mesélnek óráiról, iskolán kívüli szerepléseiről és regénybe illő vállalkozásairól, megnyilatkozásairól. 1948-ban az egyházi iskolák államosítása után tucatnyi kalandot ép bőrrel megúszva először Rómába, majd a tengeren túl Amerikába ment, végül Dallasban kötött ki. Itt nagy része volt az emigrált magyar ciszterciek Dallasi letelepedésének jó előkészítésében és a Dallasi Katolikus Egyetem elindításában is, amelynek egyik első professzora volt. De nem csupán a zenetudományok professzoraként, hanem egy ideig előadó zongoraművészként is működött, sőt 1963–66 között a Fortworth-i Szinfonikusok első karmestere volt. Egy gépkocsi karambol átétele után azonban előadó művészként már nem lépett fel, tudományos

és művészeti érdeklődését ismételten csodával határos módon átvészelt balesetei után is megtartotta – haláláig.

Hadd mondjak el életéből egy kalandos, vagy inkább legendás esetet, még egyetemista korunkból. Kettesben indultunk egyetemre, óráinkra a Bernardinumból, a Horánszky utcai rendi főiskolánkból 1944 kora tavaszán. A belső klauzúra ajtó és az utcai külső ajtó közötti portablak előterében egy a második világháború vége felé bizony nem ritka látvány fogadott. Egy ijesztően lerongyolódott idősebb férfi állt előttünk, igencsak vészes folytonossági hiányokkal cifrázott nadrágban. „Tisztelendő urak – szólal meg elképedésünket látva – így vagyok, szál egyedül.” Erre Csaba mint a villám, a toprongyos felebarátunkat is meglepve a külső ajtóhoz robban, rálöki a reteszt, és a reverenda alól a cipőjén keresztül lelöki nadrágját: „Tessék, vegye fel gyorsan!” A meglepett ember engedelmeskedik, és ugyanolyan gyorsan magára rántja nagy „kincsét”, Csaba máris nyitja a külső kaput, és udvariasan kitessekeli maga előtt az „áruhás Krisztust”, mert hiszen ki lehetett az más. Csak sejttem, hogy ilyesmit élhetett meg Csaba. Érdekes, hogy erről az esetről nem beszéltünk többet.

Egerben, Budapesten, de Dallasban, Irvingben, Fortworthban és San Diegoban, de másutt is sok hasonló esetet, Szent Ferenc Fiorettijébe kívánczó történetet tudnának elmesélni tanítványai és munkatársai. – A mindnyájunkat végtelen szeretetből teremtő mennyei Atya ölelje Testvérünket, Ferenczy Csaba Atyát irgalmas szívére. Nyugodjék békében!

Dallasi temetése napján: 1999. február 23-án

Kerekes Károly

Mikó tanár úr halálára

Közvetlen háború után 1946-ban fejezte be tanulmányait a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem Bölcsészeti karán latin-görög szakon. Még 1946 őszén – Endrédi Vendel zirci apát úr ajánlatára Egerbe került a Ciszterci Rend egri Szent Bernát gimnáziumába. Vele együtt négyen lettünk világi tanárok. Könnyen illeszkedett be a ciszterci szellembe és a tanári közösségbe, hiszen bencés diák volt. Mi már évekig ott dolgozó világiak voltunk. Megszerettük fiatal kartársunkat, mint ahogy valamennyien a szerzetes tanárok is.

Két év múlva bekövetkezett az iskola államosítása. A szerzetes tanárok nem fogadták el az állami státust. Az iskolát Gárdonyiról nevezték el, feltöltve helybeli és máshonnan odahelyezett „megbízhatónak vélt” tanerőkkel. Így sem volt jó. Egy év múlva tanárostul, diákoszul

átdobtak bennünket a Dobó Gimnázium kopott falai közé a tantestületek és diákság fúziójával.

Mi négyen, volt „világiak”, óvatos igyekezettel tovább folytattuk a ciszterci szellemiséget, amit megkönnyített az összeverődött értékes kollégákból álló tantestület 97%-a.

1956 után megkezdődött a tantestület szétrobbantása. – Akinek módjában állt önként hagyta ott Egert. Mikó Sanyival Budapesten is tartottuk a kapcsolatot mindvégig. Tudtuk, hogy beteg. – Szeretett volt tanítványunk prof. dr. Besznyák István csak meghosszabbítani tudta életét.

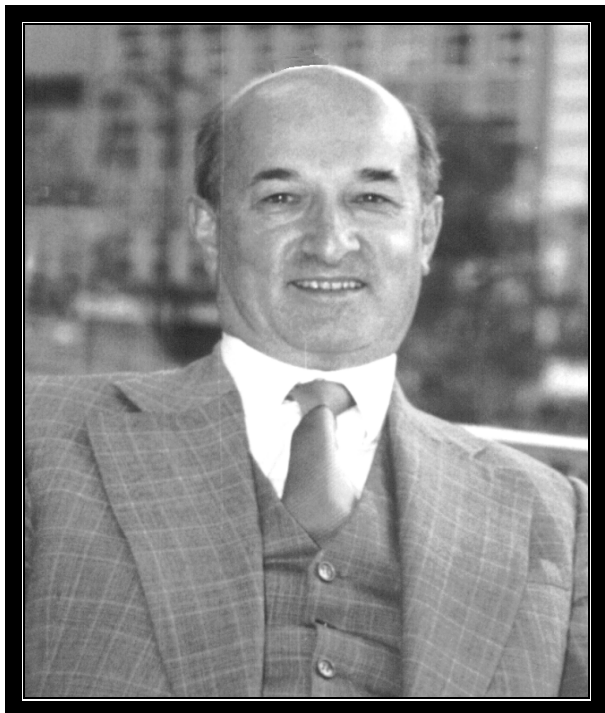
1998-ban még szép köszöntőt jelentetett meg 85 éves születésnapom alkalmával. A szent Karácsonyt már nem élhette meg.

Most gyászoljuk Isteni Nyugodalmában. *Rédey Rezső*

Egy kis helyesbítés

Dr. Bán Ervin diáktársunk közölte, hogy **Kerekes Sándor** tanár úrról szóló 1998. Veni Sancte-i számunkban megjelent „Még egy világi tanárunkról” cikkébe hiba csúszott: Kerekes tanár úr nem a *Foglárban*, hanem a *Jegyzőinternátusban* nevelősködött.

Elbúcsúztunk Száva Józseftől

Dr. Száva József aranydiplomás vegyészmérnök, a kémiai tudományok kandidátusa, a Ciszterci Diák-szövetség Egri Osztályának ügyvezető elnöke 1998. december 18-án 73 éves korában hunyt el Egerben.

1925. szeptember 3-án született Jászladányon. Szülei népiskolai tanítók voltak. Középiskoláit 1935-től a Szent Bernát gimnáziumban végezte, 1943-ban érettségizett. A József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen 1947-ben szerezte meg a vegyészmérnöki oklevelét. 1953-ban nősült. Felesége, Klárka haláláig hűséges társa, segítőtje volt. Munkahelyei 1975-ig: Miskolc, Peremarton, Debrecen Budapest. Ekkor már komolyan kezdtek jelentkezni szívpanaszai. Mindennapi munkája mellett tudományos tevékenységet is folytatott. 1962-ben lett a kémiai tudományok kandidátusa és műszaki doktor.

A Ciszterci Diákszövetség 1989-es újjáalakulásától az Egri Osztály ügyvezető elnöke, 1997-től a MCDSZ főtítkára. Parancsnoka volt az újjáalakult 213. sz. Koháry István cserkészcsapatnak és a ciszterci gimnázium minden megmozdulását is figyelemmel kísérte. Ismerte az iskola minden gondját-baját

Egerből közel egy éve költözött Budapestre, de mindig talált módot a hazautazásra. Utoljára decemberben látogatott Egerbe, hogy szeretett gimnáziuma hagyományos karácsonyi koncertjén részt vegyen.

Itt pihent meg végleg a Fájdalmas Szűz (Hatvani) temetőben, az itt nyugovó ciszterciek közelében.

1998. december 30-án temettük nagy részvét mellett. A rokonság, ismerősök és az öregdiák társai mellett a temetésen részt vettek a Ciszterci gimnázium vezetése és tanárai. A 213. Koháry István csapat cserkészei elhozták a csapatzászlót is.

Az engesztelő szentmisét *dr. Kovács Endre* OCist segédpüspök, Diákszövetségünk elnöke és *Csontos Barna* apát-kanonok mutatták be a temető kápolnájában. A korporsónál a Ciszterci Diákszövetség és a diáktársak nevében osztálytársa *dr. Csank István* cserkészegeyen-ruhában búcsúzott tőle:

Fájó szívvel, de Isten szent akaratát elfogadva jöttünk össze. Búcsúzik a megtört szívű hitvestársa, Klárka, akivel oly hosszú időn keresztül éltek együtt szeretetben.

Búcsúzik a kiterjedt rokonság, a hozzátartozók.

Búcsúznak a jó barátok, lakótársak, jó ismerősök.

Búcsúzik egyetlen életben levő tanárunk Rédey Rezső tanár úr, és a Ciszterci Rend egri Szent Bernát gimnáziumának egykori diákjai.

Búcsúznak az 1943-ban érettségizettek, boldog emlékü dr. Ágoston Julián osztályfőnök úr tanítványai, a Te osztálytársaid: Bacskay Ottó, Balla Albert, Daróczi Lajos, Erdős László, Gallai László, Haraszti Alajos, Herendi János, Homoródy Ottó, Inczédy György, Janka Ferenc, Kaló Géza, Komoróczy László, Kapuvári György, Madarász András, Mátrai Imre, Mecseki Antal, Molnár József, Nagy Lajos, Nagy Sándor, Oltai Gyula, Puky Pál, Vámos László és jómagam.

Búcsúzik Eger város cserkészársadalma, akikért nem szüntél meg soha munkálkodni, és különösképpen búcsúzik a ciszterci gimnázium 213. sz. Koháry István cserkészcsapata, melynek éveken keresztül voltál parancsnoka.

Búcsúzik a Magyar Ciszterci Diákok Szövetségének országos szervezete, vezetősége és tagjai, mely szövetségnek főtítkára voltál.

Búcsúzik a Ciszterci Diákszövetség Egri Osztálya, amelynek te voltál az ügyvezető elnöke.

Búcsúzik az Egri Öregdiákok Baráti Társasága, melynek alapító tagja voltál.

Jóskám, kérünk, imádkozz velünk együtt a magyar jövőért, a jövőt jelentő mai magyar ifjúságért. Isten adjon nekik lánglelkű pedagógusokat, akik ciszterci szellemben nevelik őket, tanítsák a krisztusi hit igazságára, hogy legyen a felnövekedő nemzedék emberebb ember és hazáját szerető magyarabb magyar.

Most pedig utolsó istenhozzádként: a Jó Pásztor vegyen vállára, készítsen neked lakást Atyja otthonában. Lelkednek az örök világosság fényeskedjék, tested pedig nyugodjék békében, Jézus, Mária szent nevében!

Laudetur Jesus Christus!

— —

A Budapesten élő egri ciszterci öregdiákok 1999. január 16-án jöttek össze megemlékező és engesztelő szentmisére diáktestvérükért, amelyet *dr. Kerekes Károly* OCist ny. zirci apát mutatott be a Bartók Béla úti Szent Imre kápolnában.

Érettségi találkozót terveznek 1999-ben

60 éve – 1939-ben – végzetek június 19-án Egerben, – szervezők: dr. Székely Tamás (Bp.);

55 éve – 1944-ben – végzetek június 18-án Egerben, – szervezők: dr. Tóth Ferenc (Eger) és Oláh Gyula (Bp.);

50 éve – 1949-ben – végzetek június 5-6-án Egerben, – szervező: Bójtó László (Bp.);

58 éve – 1941-ben – végzetek május 8-án Budapesten, – szervező: dr. László Ferenc (Bp.)

57 éve – 1942-ben – végzetek május 9-án Budapesten, – szervezők: Nagy Ivánné és Wolszky László (Bp.)

52 éve – 1947-ben – végzetek július 27-28-án Egerben, – szervezők: dr. Egress Jenő és Szelényi György (Eger)

hírek...hírek...hírek...

• **TÓTH KAMILL** diaktársunkat bizta meg az ügyvezető elnöki teendők ellátásával a következő tisztújító közgyűlésig Diákszövetségünk elnöksége *dr. Kovács Endre* elnökünk javaslatára a február 1-jén tartott ülésen. Tóth Kamill 1942-ben kezdte középiskolai tanulmányait a Szent Bernát gimnáziumban, 1950-ben érettségizett. Főleg a gazdasági feladatok intézésében segítette Száva József elhunyt ü.v. elnök munkáját. Szeretettel gratulálunk és Isten segítségét kérjük munkájához!

• **TABLÓINKAT** az érettségi találkozókig bekeretezteti a Diákszövetség, és várhatóan kifüggesztik az iskolánkban. Kérjük az érintett – 1934-ben, 1936-ban, 1937-ben, 1938-ban, 1939-ben, 1940-ben, 1942-ben, 1943-ban, 1947-ben, 1948-ban érettségizett osztályokat, hogy a kért hozzájárulást fizessék be a Diákszövetség számlájára.

• **KÖSZÖNET A NAGYLELKŰ ADOMÁNYOKÉRT!** – Diákszövetségünket támogatták adományukkal: *dr. Száva Józsefné Budapest – 1000 ATS; Gödl Károly (1951) Koblenz, Németország – 5000 Ft; Faluhelyi (Fischer) János (1934) Wiesbaden, Németország, 100 DEM; Puky Pál (1943) Peterborough, Kanada – 5000 Ft és 10 \$.* Ezenkívül az újságunk húsvéti számának teljes költségét is *dr. Száva Józsefné* fedezte.

• **DR. PATAKI VIDOR : MAGYAR TÖRTÉNELEM** című könyvét kapta meg sok diaktársunk egy budai ciszterci öregdiák – *Pataky Barnabás* – ajándékként. A könyv Pataki tanár úrnak a budai Szent Imre gimnáziumban 1946–48-ban tartott történelem óráin elhangzott előadásai alapján készült. Mindnyájan köszönjük kedves diaktársunknak a könyv előállításával kapcsolatos fáradozását, és nemes gesztusát. Kérésünkre megírta a könyv keletkezésének történetét, melyet a következő számunkban közlünk.

• **CLAIRVAUX-I SZENT BERNÁT**-ról jelent meg könyv, amelyet *Jean Leclercq* bencés szerzetes írt, és *dr. Timár Ágnes* OCist a Ciszterci Nővérek kismarosi Boldogasszony Háza Monostor apátnője fordította. Az negyvenéves kutatása alapján készült könyvvel – mint a szerző írja – „...*az a szándékom, hogy elgondolkoztasson és elmélkedésre késztesse az érdeklődés különböző szintjein, ahol Clairvaux-i Szent Bernát ma is folytatja a figyelem felhívást*”. A könyv a Szent István Társulatnál jelent meg. (151 o. 750 Ft)

H A L O T T A I N K

Szödényi Demjén István OCist életének 87,

Dr. Ferenczy Csaba György OCist életének 79. évében hunyt el. Mindketten a szétszórás után a Dallas-i monostor alapító atyái voltak Demjén atya (Smid István) a gimnázium IV–VI. osztályát végezte a Szent Bernát gimnáziumban Csaba atya 1945/46 tanévben tanított gimnáziumunkban. Kerekes Károly atya rá emlékező írását lapunk e számában olvashatjuk.

Elhunyt diaktársaink:

Kapuvári György (1943) – Budapest

Dr. Kovács Béla (1949) – Bloomfield Hills, USA

Dr. Molnár István (1939) – Budapest

Nagy Jenő (1939) – Eger

Pál Dezső (1944) – Budapest

Péntek László (1941) – Budapest

Rubint Zoltán (1939) – Kál-Eger

Száva József (1943) – Budapest-Eger

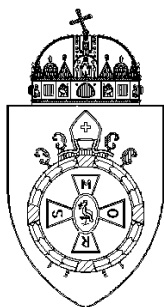
Dr. Takács József (1936) – Budapest

Requiescant in pace!

Ha közölnivalód lenne, légy szíves írd meg vagy telefonáljál Tóth Kamill, 3300 Eger, Vallon u. 33. Tel.:(36) 429 642 ill. Oláh Gyula, 1114 Budapest, Bartók Béla út 25. III. 5/A.Tel.:(1) 386 2295 – címére.

Az Egri FEHÉR/FEKETE '99. húsvéti számát Oláh Gyula állította össze

EGRI *FEHÉR/FEKETE*

a Ciszterci Diákszövetség Egri Osztályának hírei

10 éves az újjáalakult Ciszterci Diákszövetség

1989. május 20-án alakult meg újból a ciszterci öregdiákok egyesülete a *Magyar Ciszterci Diákok Szövetsége*. E napon gyűlt össze 88 öregdiák – az öt iskola volt növendékei – Nagyvenyimben. *Égi Konrád* ciszterci plébános fogadta már közel negyven éve nem látott ciszterci habitusban az ország minden irányból érkezőket. Itt volt *dr. Zakar Polikárp* a Rend generális apátja Rómából és *dr. Kerekes Károly*, akiről sokan ekkor tudták meg, hogy ő a zirci apát. Természetesen ők is ciszterci habitusban. A közgyűlés a nagyvenyimi templomban volt. .Lelkesen választottuk meg a szövetség új elnökségét, és fogadtuk el a régi-új alapszabályt.

Az első tisztikar tagjai:

Elnök: *Dr. Farkas András (Eger)*

Alelnök: *Dr. Cselkó László (Buda)*

Főtitkár: *Tárkányi László (Eger)*

Gazdasági vez.: *Dr. Szelenczey Mihály (Pécs)*

Ellenőrző biz. tagok: *Vereczkei Tibor (Baja) és*

Dr. Maróti Mihály (Székesfehérvár)

10 év múlt el azóta, sokan már nincsenek közöttünk az újjáalapítók közül. Ma is valljuk az akkor megújított célnkat: A ciszterci gimnáziumokban járt egykori növendékekben ébren tartani azt a szeretetet, mely az iskola-évek folyamán egymás iránt, s azt a hálát, mely tanáraik és iskolájuk iránt kifejlődött.

„ÉRTESÍTŐ” a Gárdonyi Gimnázium 1998/99 tanévről

Tájékoztató iskolánkról

Az egri ciszterci öregdiákok mindig szeretettel gondolnak Alma Materükre, szeretnék jobban ismerni a visszakapott iskolájukat. Nagy figyelemmel kísérik azokat a tájékoztatásokat, amely az iskolájuk életéről szól. Az 1998/99. tanév végén a második évet fejezte be a Gárdonyi Géza Ciszterci Gimnázium és Szakközépiskola. E tanévben sajnos nem jelenik meg Évkönyv, amelyből átfogóbb képet kaphatnánk a volt iskolánkról. Ezért megkértük Lévai Zsolt igazgató urat, tájékoztasson bennünket az iskola elmúlt tanévről. A feltett kérdéseinkre igen részletes választ kaptunk. Szeretnénk az újságunkon keresztül ezt mindnyájatokkal megismertetni.

Egy-két adat az iskola tanulóiról:

A tanévben a gimnázium 17 osztályában **590**, a szakközépiskola 7 osztályában **216** diák tanult. Az iskolában 350 fős levelező tagozat is működött.

E tanévben 175-en érettségiznek.

A tanulók közül egri 270, bejáró 261 kollégista 258, albérletben lakik 17 fő.

A jövő tanévben 6 új osztály indul, melyre 217-en nyertek felvételt a 245 jelentkezőből.

A tanév során az iskola tanulói nagy számban indultak el különböző tanulmányi versenyeken:

Jelentősebb eredményt értek el az angol és a német nyelvi versenyeken, többek között *Mischinger Ágnes* 11.A (tanára: *Hardierné Molnár Erika*) az Országos Középiszkolai Tanulmányi Verseny angol nyelvi döntőjében 5. helyezést ért el. *Cherrak Fatima* 12.A és *Földes András* 12.D tanulók (tanáruk: dr. Patkó Györgyné) a német nyelvi versenyen értek el sikereket, és így felvételi mentességet kaptak a Pázmány Péter Kat. Egyetemre.

A Diákolimpia 100 m-es mellúszás döntőjében *Flaskay Mihály* 9.K (tanára Hegedüs Gábor) 4. helyezést ért el.

Nekik és az itt nem említetteknek is szeretettel gratulálunk!

Az iskolában énekkar, valamint kézilabda-, kosárlabda-, torna sportkör működik.

Az év folyamán a szokásos rendezvények közül kiemelkedik a 10 éves jubileumi évfordulót ünneplő karácsonyi koncert, melyről CD lemez is készült.

A tanári karban **60** főállású és **10** óraadó tanár dolgozik.

Mint az iskola beszámolójában olvashatjuk: az oktatás jelentős része ma is a jezsuiták által épített, majd többször átépített régi épületben folyik. Az elmúlt negyven évben nem volt elegendő forrás a régi épület karbantartására, felújítására, ezért állapota jelentősen romlott. Az iskolához 1962-ben háromszintes épületszárnyat építettek. Ezáltal jelentősen bővült az iskolai tantermek száma. Jelenleg 22 tanterem, 6 szakelőadó-terem, két laboratórium, 9 kisebb helyiség, 1 tornaterem áll az oktatás rendelkezésére.

A fenntartóváltás után az intézmény teljes egészében megkapta a tanulói létszám után járó normatív támogatást, és különféle alapokból és pályázatból a fenntartási költségvetést még 9,3 millió forinttal tudták kiegészíteni – olvashatjuk az iskola beszámolójában –, így lehetővé vált a régi épület elavult gázfűtési rendszerének kicseré-

lése. Elkezdték 4 mosdó- és WC-helyiség teljes felújítását is. A beruházások összege közel 25 millió forint.

Jelentősen bővült az oktatást segítő eszközök állománya, melyre 4,7 millió forintot fordítottak.

Az épület állagának felújítása a fűtésrendszer kicserélése az új épületszárnyban is halaszthatatlan. Bízunk abban, hogy a tanuló létszám után járó normatív támogatás és a kiegészítő támogatások lehetővé teszik az iskola teljes felújítást az elkövetkező 7–8 évben. Jelenleg csak négyévenként tudják a tantermeket kifesteni, pedig legalább két évente kellene. Nagy gond, hogy a 24 tanulócsoport számára csak egy tornaterem áll rendelkezésre, mely nem nyújt lehetőséget a szakszerű iskolai testedzés- és testneveléshez, ezért egy újabb tornaterem építése is szükséges lenne.

Nyolcévfolyamos gimnáziumi nevelés a Ciszterci Rend Székesfehérvári József Attila Gimnáziumában

Húsvéti számunkban szorgalmaztuk a nyolcosztályos oktatás bevezetését a Gárdonyi gimnáziumban. Tovább folytatva a ciszterci gimnáziumok tapasztalatainak ismertetését e területen, most a székesfehérvári gimnázium igazgatójának Gyóni Andrásnak írását adjuk közre. Igazgató úr – aki egyben az ottani Diák-szövetség ü.v. elnöke is – készségesen beszámolt az iskolában már 7. éve folyó nyolcosztályos oktatásról. E tájékoztató tovább erősíti az eddigi törekvéseinket. Köszönjük igazgató úrnak, hogy tapasztalatait ismertette

A „rendszerátváltás” adta a lehetőséget. 1992-re sikerült elérni, hogy a szegedi Radnóti Miklós Gimnázium által kidolgozott tanterv alapján elindulhatott a székesfehérvári József Attila Gimnáziumban a nyolcévfolyamos gimnáziumi képzés. Akkor a tantestület nagy része a régi gimnáziumi hagyományokat szerette volna feleleveníteni több éves előkészítés után. A megújulási kísérlet egybeesett a Ciszterci Rend visszatérési lehetőségével, így lehetett az első nyolcévfolyamos gimnáziumi osztály egyben egyházi jellegű, ciszterci osztály is.

Megpezsduült iskolánk a 10 éves gyermekektől, akik felvételin válogatódtak ki – 260 jelentkező közül 34 kislány és kislány. A kiválasztottak azóta is mohón szomjaznak a tudást, fáradhatatlanul kérik tanáraiktól a feladatokat, töretlenül akarnak többet jobban tudni s eljutni az igazsághoz. Jövőre ballag az első fecskeraj reményeink szerint 31 fővel.

Már a kezdet kezdetén érezték azok a kollégáink, akik idegenkedve fogadták a kicsinyeket, hogy a társaik, akik vállalták a nevelést és oktatást a nyolcévfolyamosoknál valami pluszhoz jutottak. Soha nem tapasztalt diákigyekezetéről, kamaszdac nélküli fegyelméről, hálás ragaszkodásról, „Tanár úr, én még ebből az anyagrészből nem feleltem” szemléletről volt szó. Nyugdíj előtt álló kollé-

ganó, aki vállalta a tanítást ennél a korosztálynál pályája során soha nem tapasztalt ekkora „készséget”. Ma már sorban állnak kollégáink, hogy itt taníthassanak.

Gondot senkinek sem okoz, mert az egyetemi képzettség az általános iskolai korosztály nevelésére–oktatására is lehetőséget és alapot ad, az egyetemnek gyakorló általános iskolái is vannak.

A négy- és nyolcévfolyamos képzés közötti különbség akkor derült ki, amikor az első osztály 9.-es lett. Az iskolánkban tanított, nevelt 9.-esek neveltebbek, tanultabbak, fizikálisan edzettebbek, lelkiileg kiegyensúlyozottabbak, mint a legkülönfélébb általános iskolákban tanulmányaikban lefékezett diákok. Az általános iskolák nyolcadik évfolyamán már sokszor kicsúfolják a szorgalmasan tanulókat azok, akik kettessel-hármassal bejutottak szakiskolába. A jobb tanulók szégyenkezve tanulnak ebben a korban. Ezt a szégyenérzetet körülbelül egy év alatt lehet megszüntetni a négyévfolyamos képzésben.

Egy évvel ezelőtt módszertani összegezést tartottunk, amelyből 15 oldalnyi tapasztalat gyűlt össze. Ezekből a teljesség igénye nélkül:

Mi vagyunk az elsők, akik az alapfogalmakat megtanítjuk nekik, a tanári magyarázatnak világosnak, egyértelműnek, súlyozottnak kell lennie. Sokat olvasnak, sok ismeretterjesztő filmet néznek, de ismereteik rendezetlenek. Képekkel, videókkal, különböző tárgyakkal lehet szemléletesebbé tenni és megszerettetni a tantárgyakat. Versenyszerű játékos feladatokkal dinamikusabb az óra. Az eleven testű és eleven szellemű gyermekek ezt igénylik, de a fáradtság sokszorosan megtérül. Nagyobb szerepe van náluk a tanári gyakorlásnak, begyakorlásnak, mint a nagyoknál. Minél változatosabb feladatokkal ajánlatos az érdeklődést fenntartani. Szereplési lehetőség biztosítása, mozgásigényük okos felhasználása teljesítményüket növeli. A testnevelőink gondosan fejlesztik, edzik testi képességeiket és ügyesen, mértékkel lekötik felesleges energiáit

kat. Szünetekben a kicsik csapatostul kosaraznak a tornaudvaron.

Az első években fokozottan igénylik a szeretetet, a megértést és a türelmet. Természetesen ez a későbbiekben is jellemző, de más formában, nem annyira nyilvánvalóan, diszkrétebb körülmények között.

Nehézséget a pszichológiai korszakváltásnak az érzékelése jelenti, mely osztályonként, gyermekenként változhat. A nevelés-oktatás sikeressége miatt erre nagyon figyelni kell, mert módszerváltásra van szükség ilyenkor!

A 11. és a 10. évfolyamon 1-1, a többi alsóbb évfolyamon már 2-2 nyolcévfolyamos osztályunk van.

Tapasztalásaink szerint ezekben az osztályokban jobban megvalósulnak pedagógiai szándékaink.

Ezek lényege a szabályok tisztelete és betartása. Nem az önkény szabályait, hanem az igazi közösségalkotás szabályait igyekszünk megvalósítani. Jellemzői: az igyekezet, a kölcsönös tisztelet, a kölcsönös türelem, az engedelmeskedés, az előzékenység, a kölcsönös szeretet, amelynek forrása Jézus Krisztus.

Igyekezettel, szerényen adjuk elő „biztos” tudásunkat! Megosztjuk szeretettel igazságkereséseinket tanítványainkkal! Akarjuk megismerni a megismerhetőt, akarjuk

életre váltani és váltatni. Mindezekben segítenek a meleg emberség, bizalom, derű, megbocsátani tudás és családiasság. Közösen alakítjuk magunkat, egymást, és a ránk bízottakat másokért élő emberré. Az iskolánk minden pedagógusa igyekszik „lángolva és világítva” (Szent Bernát), tisztességesen keresni az ember boldogulásának útját. „Míg megvilágosul gyönyörű képességünk, a rend...” (József Attila).

Célunk olyan keresztény emberek kialakítása, akik az időtálló értékek – bölcsesség, bátorság, mértékletesség, igazságosság, hit, remény, szeretet, szépség, jóság – őrzői és továbbadói. Ismereteiket gyarapítva és okosan ritkítva jussanak el a soktól a kevéshez, a kevéstől az Egyhez, Istenhez. Ezen ismeretek birtokában legyenek képesek önállóan más ismeretek szerzésére, továbbadására, nyelvek használatára, testi egészségük gondozására, keresztény család alapítására. Benső igényükből fakadjon a hazaszeretet és a magyar nemzettudat a keresztény türelem és magyar befogadókészség jegyében, amelyekre Szent István, iskolánk régi névadója tanít Szent Imréhez írt intelmében

(Gyóni András igazgató)

Ágoston Julián levele Sík Sándorhoz

A százgyökerű szív, – levelek, naplók, visszaemlékezések
Sík Sándor hagyatékából c. 1993-ban megjelent könyvben találtam rá az alábbi levélre (a könyv 266. lapján). Ágoston tanár úr, mint az egri Gárdonyi Társaság titkára írta a levelet 1944. február 4-én. A Gárdonyi Társaság megalakulásától gimnáziumunk védnöksége alatt állott,

főtitkára mindenkor a tanári kar tagja volt. Nyilvános előadásait, felolvasó estjeiket gimnáziumunk tornatermében tartották meg.

Íme, a levél:

(Dr. Hibay György)

Méltóságos Uram,

Kedves jó Sándor Bátyám,

nem a tőlem megszokott pizsokaságból nem írtam, hanem meg kellett várnom az eseményeket. 27-én csakugyan jön a Petőfi-Társaság 9 taggal (Kállay, Gáspár, Jankovics, Galamb, Agyagfalvi, Gyökössy, Szathmáry, Tecsényi, Bodor), két-három nappal előtte Eger nem bír meg egy gyűlést, a Te dátumaid pedig erre vonatkoznak. Azt akarom, hogy rendes közönséged legyen Egerben. Így itteni szereplésed március végére (jó lenne a kettős ünnepre valakire kisújtani a szentbeszédet), vagy április elejére esnék. Mindenütt nagy gaudiummal fogadták a tervet, még nagyobb örömmel, hogy jössz. Az én főtitkári szívem is erősen kalapál, hogy megint kezét szoríthatunk.

Van-é valami megzenésített dolog, amit szeretsz, mert akkor egészen Sík-estet rendeznénk. Jó lenne? Innen csak keret kerülne ki, Rónay Gyurkára gondoltam, ő szívesen ösmertetne Téged: rendes gyerek, értelmes és nagyon szeret. Ha végleges dátumot kapnék, akkor már Vele is érintkezésbe lépnek.

Áldjon az Isten! Igaz szeretettel köszönt ebben a bolond világban tisztelő öcséd és híved

Julián

(Sajnos eljött 1944. március 19-e, és az előadás elmaradt)

Dr. Pataki Vidor: Magyar történelem c. műve kiadásának körülményei

Csodálkozással vegyes örömmel fogtuk kézbe – Pataky Barna budai diáktársunk ajándékaiként – egykori kedves tanárunk könyvét. Sokan más könyvből tanultuk a magyar történelmet, de nemrég elhalt diáktársunk, Ringelhann Béla újságunkban is többször emlékezett Pataki tanár úrnak az egri gimnáziumban tartott történelem óráira, felidézve, hogy abban az időben is a tankönyvtől függetlenül tanította a történelmet.

Kíváncsiak voltunk azért, hogyan is lett könyv a tanár úr előadásaiból. Megkértük ezért a könyv szerkesztőjét, kiadóját és mindenesét, írja meg e könyv történetét, igazolva a régi mondást: Habent sua fata libelli

Pataky Barna készséggel tett eleget kérésünknek. Ezúttal is köszönjük neki azt a fáradságot nem ismerő buzgóságát, ahogy a mai napig gondozza Pataki tanár úr szellemi hagyatékát.

Amikor 1983. augusztus 20-át követően a szavojai Thononban lévő nyomda leszállította az általam nyomólemeze gépelt kéziratról készült 3000 példányt, a közvetlen osztálytársak s jó ismerősök szükségletének kielégítése után elkezdtem a kapott vagy más módon felkutatott címekre szétküldeni Vidorunk munkáját. Ezekhez akkor kísérő- és magyarázatként a következő sorokat mellékeltem:

Az 1947-es magyarországi események folytán a szerzetesi iskolák hagyományos tankönyveinek megjelenése lehetetlenné vált. Az iskolák viszont – egyelőre – továbbra is működtek. A ciszterci rend budai gimnáziumának akkori VII/b osztályának történelemtanára, dr. Pataki Vidor a nehézséget azzal hidalta át, hogy az általa előadásra megfelelőnek tartott szöveget a diákoknak minden történelemóra első 20–25 percében tollbamondta, s ezt az anyagot kívánta meg egészen a nyolcadik osztály végéig (a magyar történelem az akkori gimnáziumok utolsó két osztályának anyaga volt). Az érettségi tételek is erre az anyagra épültek (valójában minden fejezet egy-egy érettségi tétel volt).

Jómagam is, mint osztálytársaim, ezt az anyagot óráról-órára lejegyeztem: a két év alatt hét 60–100 lapos pepita-füzetet írtam tele Vidor atya diktálásával. Mikor 1964-ben – ösztöndíjas évenre – Franciaországba jöttem, számomra ma érthetetlen oknál fogva e füzeteket is egyik bőröndömbe tettem, jóllehet akkor még feleséggel végleges kintmaradásunkról nem döntöttünk.

E kézírásos jegyzetet 1965-ben, számtalan álláskereső levelemre való választ várva, s így idővel rendelkezve, kezdtem gépirásba tenni, ami az órák különböző tempóját, no meg egy hetedik-es-nyolcadikos diák „fordulat éve” utáni hangulatát s írásminőségét tekintve, néha nem is egyszerű feladat. Mindenesetre a jegyzet csaknem felét ez időben tettem „tisztába”. Ezzel a dolog egy jó időre el is aludt.

Ébredésre akkor került sor, amikor 1973-ban eszünkbe jutott (*Gorka Pállal*, volt osztálytársammal, aki akkor Londonban élt), hogy 25 éves érettségi találkozót hívjunk össze itt nálunk, egy felső-szavojai tanyán, ahol kéttucatnyi résztvevő között volt egy volt osztálytársam, a vasfüggöny mögötti Egyház segítésére fennálló szervezet

egyik vezetője – *Szőke János* szaléziánus. Ő hívta fel figyelmemet, mikor e jegyzet létét említettem, hogy ennek milyen értéke van a mai határainkon kívül élő magyarok számára, nem szólva otthoniainknak való jelentőségéről is.

Ezt az ébredést a valódi csak később követte, a következő találkozók, 1978-ban. A kézirat tisztázását 1981-82 telén fejeztem be, már azzal a szándékkal, hogy a könyvet – szerzője neve alatt, aki a 73-as találkozón még részt vett, de röviddel utána elhunyt – nyomtatásban megjelentettem. Azonkívül ugyanis, hogy világos prezentálása megérdemli közkinccsé tételét, ciszterci nevelésemért való tartozásom kis törlesztését látom leróni ebben. Némi kalandok után jó lektorra is sikerült szert tenni – *dr. Major Márk OCist* –, akit még egy rendtárs – volt tanárunk, aki az idei találkozón is velünk volt – még szekundált is (*dr. Rajeczky Benjamin OCist*). Így a szöveget nyomdakész állapotba sikerült hozni úgy, hogy az idei találkozón – melyet napra István király szentté avatásának 900. évfordulóján tartottunk – már mindenki megkaphatta Vidor atya történelemjegyzeteit. Persze ezt még valami térkép-anyaggal is el kellett látni, meg fedőlapot tervezni, de mi volt ez ahhoz képest, hogy itt, Franciaországban, sikerült egy írógépet magyarbetűre átalakíttatni! Még a gyártó cég s annak helyi képviselője – megérdemlik, hogy kiíriam: Olivetti – is igazán páratlan készséggel segített ennek megvalósításában.

A lényeg azonban az eredmény, melyből a mai Magyarországon kívül élő magyarok is fognak részesülni. Amit „Előszó helyett...” írtam, annak minden szava mögött valóságos regény bújik meg. De megérte...

Eddig a 83-as szöveg, melybe most, utólag szűrtem be csak a volt diákok számára érdekes neveket zárójelben, dőlt betűkkel.

Nos a terjesztés kiválóan sikerült. Mikor csaknem öt éve hazatelepültünk, a maradék, amit hazahoztam, kevesebb volt ötszáznál. Franciaországban a keleti részen levő magyarok lelki gondozói, Fülöp Gergely és Czuczay László több százat helyeztek el, de a párizsi Hieró atya kezén is sok átment. Északon dr. Ruzsik Vilmos CM atya segített, de kaptak az európai magyar lelkészek s a kastli magyar gimnázium. A magyar lelkészi diaszpóra címeit a „Szolgálat”-ból szedtem össze, így került az összes világ-részbe sok-sok „Vidor” (egy Japánban élő idős magyar jezsuita köszönőlapján meg is kérdezte: honnan tudják, hogy én létezem?) Pálkás szaléziánus atya Pápuából nyugtázta a könyv érkezését.

Természetesen a irvingi (Texas) apátságot is elláttam; az akkori apát, Nagy Anzelm, aki többször meglátogatott bennünket, úgy vélte, hogy ilyen nívón ott nemigen lehetne oktatni történelmet. Az észak-amerikai ciszterci öregdiák szövetségnek találkozóik alkalmával rendszeresen küldtem: Várfi Pityu s elhunyt elődje gondozták a szétosztást. Romániába, Erdélybe tízesével küldtem, mind odaért, szomszédaink nem gondolván, hogy Franciaországból ilyen „felforgató” irodalmat küldenek. A már említett osztálytárs, Szőke János szervezete, a Kirche

im Not luzerni irodájába egyenesen ezret vittünk feleséggel (a svájci vámosok nagyon rendesek voltak), s azok útján került haza több száz példány, ami azért akkoriban nem volt nagyon természetes, hiszen a római Szent István-házban vásárolt példányt az időben kobozták el a magyar határon a jászladányi plébánostól (akit különös módon szintén Pataki Vidornak hívnak).

A nyolcvanas évek közepétől azért már direkt is küldözgettem régi iskolatársaknak hazafelé, túlnyomórészt meg is kapták. 89-ben, az újból funkcionáló s akkor nagyvenyimi ciszterci noviciátus részére is adtam át egy köteget Brückner Ákos atyának (édesanyám temetésére jöttünk akkor először haza), de annak további sorsáról nincs tudomásom. Kinti páztorunk, Fülöp Gergely egy római zárandok útján Mester István volt egri diák, vatikáni egyházjogásznak is adott, aki akkoriban vett részt az új Codex Iuris Canonici szerkesztésében s pápánkkal ez ügyben rendszeresen találkozott. Egy ilyen alkalommal neki is adott egy példányt, melyet Mgr. Ré köszönt meg a

pápa nevében, aki a közreműködőknek apostoli áldását is adta.

Persze más notabilitások is szerepeltek a „Vidorban” részesültek listáján: a volt francia miniszterelnök Raymond Barre magyar felesége, 90 után pedig megkapta az egész párizsi magyar követség, az akkori közoktatásügyi-miniszter Andrásfalvy Bertalan (aki Vastag Teobald osztályában járt Budán), Györfy Györgynek is nagyon tetszett, stb. stb.

Tavaly októberben pedig Vidor halálának 25. évfordulóján tartott megemlékezés reneszánszot hozott Vidor Történelmének. Egy ott levő egri diákkal, v. Gárdonyi Lászlóval való megismerkedésünk óta a volt egriek kéziról-kézre adnak, s eddig még mindegyiküknek tudtam küldeni a maradékból nagy örömmel. Életem egyik legszebb emléksorozata fűződik Vidoron keresztül ezekhez, ezért elsősorban neki, de Nektek is köszönöm, hogy en??nyi örömet szereztek velem nekünk.

(Pataky Barnabás)

Osztályfőnökömre emlékezve

Történetek Vajk Atanázról

A budapesti egriek egyik találkozásán Kovács Gyurka (1947), olvasgatva lapunkban a tanárainkról szóló „sztorikat”, emlékeket, azt találta mondani: Nekem is van egy-két történetem Vajk Atanázról. Szaván fogtam, és kétszeri próbálkozás után – mert ha összejövünk annyi beszélni valónk van – magnóra mondta a történeteket. Meghallgatva, kissé elhomályosult szemmel megjegyeztem: Kár lett volna ezeket elfelejtened, vagy magaddal vinned.

Rendezgetek magam körül. Szentkép kerül a kezembe, hátoldalán olvasom: Istennek dicséret és hála. Aranymiséem alkalmából Pécs 1931. július 12. – Jászberény 1981. július 12. Vajk Alajos.

Elgondolkodtam, hogy is volt? Körtelefon indult '81 nyarán: »Atanáznak aranymiséje lesz. Aki tud, jöjjön Jászberénybe.« Történetesen én Gajottóval utaztam egy kocsiban. Mikor megérkeztünk, már többen ott voltak az osztályunkból. Egy kis beszélgetés, társalgás, majd bementünk a templomba. Rövid időn belül kiderült, hogy a nagy jászberényi plébániatemplom kicsi. Hatalmas tömeg szorongott és várta a szentmisét. Majd elkezdődött. Ünnepeles és megható volt. A szentmise végén az aranymiséés áldást osztott. Fölemelt karjával, karcsú alakjával rám úgy hatott mint egy próféta. Mise után a plébániakert sarkában gyülekeztünk volt osztálya tagjai és vártuk, hogy találkozzunk az ünnepelttel. Gratuláltunk, elhalmoztuk jókívánságainkkal. Úgy tűnt nagyon örült nekünk, s egy úri gesztussal meghívott bennünket a tiszteletére adott díszebédre a plébánia ebédlőjébe. Hatalmas vendégkoszorú volt, egy tizedét sem ismertük. Ünnepeles hangulat. Melegszívű, tiszteletteljes beszédek. Egyszer csak valaki kérdezi közülünk: »Vajon Atanáz hol született?«

Egyes vélemények szerint Pécsen, én úgy emlékeztem, hogy Besztercén. Amikor így beszélgetünk, megáll a hátunk mögött (szokása volt a hátunk mögött megállni), és kérdezi: »Hogy ízlik az ebéd? Hogy érezzük magunkat?« Mi feltesszük neki a kérdést: »Hol született?« Válasz: »Besztercén.« Én megkérdeztem: »És ezenkívül mit kell még tudni Besztercéről?« Mindjárt kapjuk a választ: »Nagyon jó szőlő terem Beszterce környékén, amiből kiváló bor készül.« Senki sem tudott róla. Hogy ez valóban így áll, a következő történetet mondta el. Amikor ő született, édesapja, mint jó boros gazda, annak öröme, hogy fia született, néhány palackot megtöltött jófajta besztercei borral, leszurkozta, eltette, ha majd a fia megnősül, a lagzin felbontják. A lagzi elmaradt. A fiúból pap lett. Első miséjére felbontott egy palackot, és az áldozatot ebből a borból mutatta be. Aztán még maradt egy palack, amit ötven éven keresztül őrizett, dugdosott és menteggett, és mikor eljött az aranymiséje akkor bontotta fel. A történet végén: – »Nahát ilyen az a besztercei bor!«

A másik történetet egy osztálytársam, barátom mesélte el, akivel haláláig szinte nem volt hét, hogy ne találkoztunk volna. Születésnap, névnap, meg ha nem volt ilyen alkalom, akkor is.

Egy ilyen alkalommal, érettségi után úgy 35–40 évre, ott ülünk náluk. A hangulat kiváló, pazar ételek italok, gyönyörű lakás, igazi polgári jólét.

A történet az oroszok „bejövetele” utáni időre nyúlik vissza. 1944 november 30-án foglalták el Egert az oroszok, és már december 9-én megindult az élet az iskolában, december 13-án pedig a „rendes” tanítás. A városban bizony nagy a nélkülözés. Voltak akik különösen nehezen éltek, szinte nem volt mit enniük. Ezek közé a

nélkülöző fiúk közé tartozott a barátom is. Az iskolában Atanáz mindenkit számon tartott. Ha valaki nem jelent meg, mindjárt érdeklődött: »Hol van? – Mit csinál? – Miért nem jár be?« Ez a fiú egyszer 10 napig távol maradt. Akkoriban a hiányzásokat nem kérték úgy számon. Atanáz azonban minden nap igen aggódva, szinte idegesen érdeklődött utána. (Pedig nem is tartozott a kedves diákjai közé. Mert Atanáznak voltak kedvenc diákjai)

Egy alkalommal – latin- vagy németórán – sétálva a padok között, megáll a barátom mögött. Zsebébe nyúl. Előveszi a szobája kulcsát, és azt mondja a fiúnak: –»Az asztalomon csinálj rendet!« A srác a kulccsal elment, s 30–40 perc múlva jött vissza. Atanáz rákérdezett: –»Rendet csináltál?« – A fiú bokáját összeítve mondta:

»Igen.« Ezzel a dolog el volt intézve. Senki nem tudott semmit. A fiú nem beszélt erről senkinek...

Most a kellemesen elfogyasztott vacsora után, „maligán” fokokkal kellően feltöltve ismertem meg a történet folytatását: Mikor felment Atanáz szobájába, az asztal meg volt terítve abban az időben elképzelhetetlen finomságokkal: vaj, méz sonka stb. És ő az egészet „bebabálta” – *Rendet csinált az asztalon.*

Most, amikor már meg volt a jólét, volt pénz, egy kis gazdagság, elmondhatta akkori szegénységét: Atanáz megettette, mert tudta, hogy nélkülözik.

Én csak egy ilyen esetet ismerek, de Atanáz ezt bizonyára másokkal is megcsinálta. (*Kovács György*)

Foglaristák voltunk

Az utolsó békeévek diákélményei

Az egri „Foglár”, az Érseki Szent József Internátus az 1930-as, 40-es években a teljes ciszterci diáklétszám kb. egynegyedének adott diákéveire otthont. Szeretném ennek a legnépesebb internátusnak az életét emlékeimből bemutatni. 1937-ben, második koromban lettem foglarista. Az elsőt Budapesten a Bencéseknél végeztem, s akkor a nagynénikémnél laktam. Egerbe érkezve a legmélyebb hatást új otthonom vallásos szelleme tette rám. Hadd kezdjem hát három-négy részesre tervezett emlékezésemet ezen.

A kedvesnővérek az Annunciata Nővérek rendtagjainak szolgálata körülöttünk, volt talán az első intés illetmudó magatartásunkra. Halkan suhanó léptük a folyosókon, elkötelezett komoly magatartásuk és munkájuk a konyhán, ruharaktárban, betegszobában, puszta jelenlétével is formálta magatartásunkat.

Nagyméretű fekete keresztben ezüst Corpus függött stúdiumteremben, ebédlőben, hálóteremben. Feléje fordulva mondhattuk imáinkat. Sok fiú asztalán is feszületet állított az otthonról hozott vallásos lélek, tiszteletet keltve a többiekben is. A hetenkint hazairandó levél bal felső sarkába is sokan odatették a +! jelet. Mindenszentek és halottak napja körül főleg a kicsik versengve építettek kis oltárt rajzlapból kivágva, ragasztva. Ezeket a nagyobbak is végigjárták, megbírálták. „Azok leéghetnek – intett Fűrj Feri (1944) egy gyengébben sikerültre – de ez, ez szép!”

Meghatva veszek a kezembe két szentképet, hátukon az ajánlással: Mohi Gyurka barátomnak, Eger. 1939 I/11. Soma”, „Emlékül Gyurkának szeretettel Tamasy Endre. 1939. V. 5.” Mert mi, 13 éves fiúk akkor szentképeket ajándékoztunk egymásnak barátságunk megpecsételésére.

Estéknként fogmosás és lefekvés előtt lelkiismeretvizsgálattal egybekötött esti imát, majd reggeli imát, étkezések előtti-utáni imát mondtunk kórusban. Néhányuk szövegére

máig emlékszem. Májusban-októberben litánia a virágokkal díszített kápolnában. Litánia vasárnap estéknként is volt. A „nagy- Pomozi”, *Pomozi Sándor* (1940) igen szép harmónium kísérete mellett lelkesen énekeltünk. A legünnepélyesebb esemény a Szent József-napi kora reggeli szentmise volt. Ezt az igazgató úr mondta. Szent József ereklyéjét is megcsókoltuk. Egyébként a prefektus urak miséztek.

Szombatonként gyónási lehetőség tartotta ébren vallásgyakorlásunkat. „Tóth tanár úr a kis kápolnában gyóntat!” – „Vajk tanár úr az üdülőben gyóntat!” – hangzottak be a jelentések a stúdiumtermekbe. Egyszer stúdium alatt készültem gyónásra, bűneimet kis cédulára írva. A prefektus úr „rajtacsípve” elkérte. Mint papnak habozás nélkül, bizalommal adtam a kezébe. Nyomban visszaadta, intve, hogy tegyem el.

Az ebédlőben péntek reggeleken, uzsonnakor mindig felhangzott a prefektusi csengettyű a figyelmeztetéssel: „Péntek!”, nehogy valaki feledékenységéből a hazai húsféléhez nyúljon. A stúdiumteremben, szabadidőben történt meg egyszer, hogy *Engler Lajcsi* (1945) nagy ártatlanul, jóízűen beszalonnázott, s a többiek is csak a végén kiáltottak rá: „Első péntek van, te m...a!” Ez a gyerek szégyenében kékült-zöldült-vörösödött. Nem tudta, hogyan tegye jóvá – bár szándéktalan – súlyos tettét.

Egy-két fiútól felnőtt korában hallani olyat, hogy ő foglarista korában kiimádkozta magát egész életére. – Figyeltél-e azoknak az imáknak szövegére, jelentésére is – lehet tőle megkérdezni ilyenkor...

Hiszem, hogy foglári vallási életünk kialakítói sok jó szokást építettek belénk, amelynek iskolánk szelleméhez igazodva hatnak bennünk máig. Vezetnek remélhetőleg valamennyiünket a legfontosabb cél, az Igazi Haza felé.

Mohi György

A 213. sz. KOHÁRY ISTVÁN cserkészcsapat hírei

A cserkészcsapat életéről kaptunk híreket *Csák György* csapatparancsnok úrtól, folytatva a csapat krónikáját.

- 1998. december 12-én tartottuk a Mikulás estünket a cserkészotthonunkban, melyen dr. Kovács Endre püspök atya is részt vett.
- Ezen a délutánon volt a ciszterci rendház előtt megemlékező ünnepség az 1956-os sortüz áldozataira. A koszorúzáson csapatunk is részt vett.
- December 26-án részt vettünk Budapesten a Szent István Bazilikában tartott Mindszenty emlékmisén, melyet az idős bécsi érsek, Franz König bíboros celebrált. Csapatunkat *Csák György, Csathó Judit, Csathó Magdolna, Enyedi Ferenc, Ferencz Viktor, Molnár Tamás és Varga Kornél* képviselte. A szentmise után Brückner Ákos Előd ciszterci atya vendégszeretetét élveztuk a Szent Imre házban. Másnap, Szent Család ünnepén a Szent Imre templomban Szentgyörgyi Kristóf atya ifjúsági miséjén voltunk.
- 1999. március 15-én, nemzeti ünnepünkön a többi egri cserkészcsapattal a Petőfi szobornál koszorúzáson vettünk részt.
- 1999. március 20-án a budai Szent Imre gimnázium dísztermében tartott Mindszenty emlékűnnepségen osztották ki a pályamunkák díjait. Dr. Paskai László bíboros értékelte pályamunkákat: *Csák Péter* országos első díjban, *Blaskó Katalin, Juhász József és Varjú Noémi* pedig dicséretben részesült.

hírek...hírek...hírek...

- **DR. KOVÁCS ENDRE** segédpüspököt, szövetségünk elnökét kérte fel a zirci Apát úr előterjesztése alapján *Seregély István* egri érsek a ciszterci Szent Bernát templom *templomigazgatói* tisztségének ellátására, más bosztásai érintetlenül hagyása mellett. (A jövőben az érettségi találkozók előkészítésekor a szentmisék időpontjának egyeztetésénél vegyük figyelembe.)
- **MOLNÁR JÓZSEF** festőművész több kiállítását is láthattuk az utóbbi időben: áprilisban Gyöngyösön, májusban pedig Budapesten. A budapesti Orczy galériában rendezett kiállítás megnyitóján a közel száz fő érdeklődő között számos diáktársa is jelen volt, akik örömmel köszöntötték a mindig fiatalos és ma is alkotó művészt.
- **BÁNFFY (HUNYADI-BUZÁS) GYÖRGY** diáktársunknak március 21-én adták át a MAGYAR ÖRÖKSÉG díjat a magyar nyelv ápolása és védelme érdekében kifejtett művészi munkásságáért. Szeretett diáktársunk mint színész a szerepei szép szövegmondásával, mint versmondó a költői mondanivaló és a szépen ejtett magyar beszéd erejével igyekszik évtizedek óta tanítani a nemzetet – határokon túl is – előadóesteken, versmondó-vetélkedők bíráló bizottságában és a versmondás kedvelői számára szervezett tanfolyamokon. Szívvel gratulálunk és további „Jó munkát!” – kívánunk!
- **A RENDHÁZ ÉS A SZENT ERZSÉBET KOLLÉGIUM** nagyobb mértékű felújításáról tájékoztatott Mózes atya. A Rendház tetőzetét kell kicserélni, a kollégiumban pedig a stúdió terem, könyvtár felújítását végzik el a nyár folyamán. A munkák értéke jó pár millió forintba rúg. A fedezet biztosítása igen nagy gondot jelent. Mózes atya bízik a jó lelkű adományozókban is. Így például egy ismerős dél-franciaországi városka diákjai spórolt pénzükből közel 100 ezer forintos adományt juttattak el hozzá.
- **ESZTERHÁZY KÁROLY** egri püspök halálának 200 éves évfordulóján megemlékezést és tudományos emlékülést tartottak Egerben június 5-én. A bazilikában tartott ünnepi szentmisén és a Líceum dísztermében tartott előadásokon Szövetségünk sok tagja vett részt. Az Eszterházy emlékbizottság elnöke *dr. Kovács Endre* volt. Az előadók között volt *Kovács Béla* ny. levéltár-igazgató diáktársunk.
- **KÖSZÖNET A NAGYLELKŰ ADOMÁNYOKÉRT!** – Diákszövetségünket támogatták adománnyal: *GERNEY Albert Béla PERTH AMBOY N. J. USA – 20 \$; NICKL Károly MIERLO (Hollandia) – 2000 Ft*

• **ÁGOSTON JULIÁN-ra** emlékezik születésének 90 halálának 30 évfordulóján az Új Ember 1999. május 23-i számában Szeghalmi Elemér a szerkesztőség munkatársa *A betemetett lábnym* címmel. „Keresztény szellemű irodalmunk méltó feltérképezését és értékelését erősen hátráltatta a kommunista diktatúra kíméletlen korszaka, kirekesztő szándéka, de még annak utóélete is... Az állami kiadású irodalomtörténetekben és lexikonokban eleve nem kaptak helyet egy rövid címszó erejéig sem... A folyamatosan kiadásra kerülő *Magyar Katolikus Lexikon* megfelelő helyén neve ott szerepel megbecsült keresztény íróink között.” A lapban egy kedves hangulatú versét is olvashatjuk.
(*Dr. Ágoston Julián OCist született 1909. augusztus 29-én Kalocsán, meghalt 1969. március 18-án Budapesten.*)

• **A MAGYAR KATOLIKUS LEXIKON** eddig megjelent 4 kötetében (A–Hom) több Egerben működött ciszterci tanárról olvashatunk. Zárójelben az egri működésük éve. – *Alaghy Dezső* (1859–62), *Balassa Brunó dr.* (1921–25), *Bárdos József dr.* (1918–26), *Berger Máté* (1879–86), *Bula Teofil* (1836–37), *Czapáry László* (1889–92), *Deák Sándor* (1839–40), *Dombi Márk dr.* (1912–13, 1917–24), *Evetovics Kunó dr.* (1925–31), *Farkas Alberik* (1911–15), *Fejér Adorján* (1829–38), *Gerlach Benjamin* (1848–49), *Gimesi Nándor dr.* (1919–20), *Greksa Kázmér dr.* (1886–87, 1892–94, 1895–98), *Grész Leó* (1907–08, 1913–17), *Gyikos Péter* (1871–78), *Hegyi Kapisztán dr.* (1926–28, 1943–1958), *Hervay Levente* (1945–52).

H A L O T T A I N K

Dr. Ringelhann Béla
1917–1999

1999. április 15-én életének nyolcvanharmadik évében, Egerben elhunyt dr. Ringelhann Béla c. egyetemi tanár, a Ciszterci Diákszövetség Egri Osztályának örökös tiszteletbeli társelnöke. Nagy részvét mellett április 21-én temették el az egri Fájdalmas Szűz (Hatvani) temetőben. A temetési szertartást dr. Kovács Endre vezetésével dr. Kerekes Károly, Valuch István és Czako István végezték. A gyászolók között voltak egri diáktársai is.

Ringelhann Béla 1917. február 19-én született Egerben. Édesapja mérnök, városi gépüzemi igazgató, az 1922-ben alakult Ciszterci Diákszövetség alapító tagja. Középiskoláját a Ciszterci Rend egri Szent Bernát Gimnáziumban végezte 1926–34 években. Orvosi diplomáját a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem Orvosi Karán szerezte 1941-ben. Friss diplomával zsebében mindjárt a haretérre küldik. Megjárta a Don-kanyart. A háborút súlyos sebesüléssel fejezi be.

1949-ben nősült. Horánszky Gabika haláláig hű társa, segítője volt. Három gyermekük született: Gabriella, Ágnes és Zsuzsanna.

Civil orvosi tevékenységét a budapesti Rókus kórházban kezdte, majd szakorvosként 1950-től az egri kórházba kerül. 1964 és 1971 között a nyugat-afrikai Ghanában dolgozik, ahol kutató laboratóriumot vezet, majd az első ghanai orvosi egyetem alapításában vesz részt. Hazajöve tovább folytatta sokoldalú orvosi munkáját a II. sz. Belklinikán, majd az ORFI-ban. Ezenkívül tudományos munkát végzett, kimagasló haematológiai tudományos eredményeit világszerte ismerik. Számos publikációja jelent meg.

Diákszövetségünknek újraindulása óta igen aktív tagja volt. Különösen fontosnak tartotta, hogy iskolánk újból a Ciszterci Rend tulajdonába kerüljön és ennek érdekében igen aktívan működött közre szülővárosában. A Ciszterci Rend tagjaival minden időben szoros, segítő kapcsolatot tartott. Szoros szálak fűzték dr. Pataki Vidor osztályfőnökéhez. A ciszterci öregdiákok budapesti összejövetelein, mint a Szövetségünk egyik szeniorja rendszeresen részt vett, itt mindnyájan tiszteltük és szerettük kedves egyéniségét.

Bizony ismét szegényebbek lettünk egy igaz, jó emberrel...

Requiescat in pace!

Ha közölnivalód lenne, légy szíves írd meg vagy telefonáljál Tóth Kamill, 3300 Eger, Vallon u. 33. Tel.:(36) 429 642 ill. Oláh Gyula, 1114 Budapest, Bartók Béla út 25. III. 5/A.Tel.:(1) 386 2295 – címére.

Az Egri FEHÉR/FEKETE '99. Te Deum-i számát Oláh Gyula állította össze

EGRI *FEHÉR/FEKETE*

a Ciszterci Diákszövetség Egri Osztályának hírei

VENI SANCTE A GÁRDONYI GIMNÁZIUMBAN *A zirci apátúr tanévköszöntője*

Szeretettel köszöntöm az 1999/2000. tanév kezdetén egri tanárnőinket, tanárainkat és diákjainkat.

Az egri gimnázium volt Magyarországon az első középiskolánk, ahol több mint kétszáz évvel ezelőtt kezdtek el a ciszterciek a tanítás nehéz, de áldásos munkáját.

Bajai gimnáziumunkban, amelynek diákja voltam, az iskola udvarán nagy betűkkel tanított bennünket a jelmondat: *Ora et labora*, imádkozzál és dolgozzál. Ez minden embernek a hivatása, aki tudja, hogy hogyan kell a dolgokat helyükre tenni. Erre hívatott egri iskolánk is.

Miben áll a ciszterci iskola sajátossága? Én csak azt tudom mondani, hogy ezt ciszterci diákként hogyan éltem meg. Tanáraink az ifjúság és a tudományos igazság szolgálatában álltak. Szekfü Gyula, a nagy történész írta a két háború közötti időről, hogy budai gimnáziumunk „a szellemi nevelésnek ma elérhető maximumát teljesíti”. Ez a célunk, és ennek érdekében szerény eszközeinkkel mindent meg akarunk tenni. De nemcsak a „kiművelt emberfő” a célunk, hanem egy biztos alapokat adó nevelésre is gondunk van és lesz.

Iskolánk légkörét a családiasság, a közösségi erő, a szeretet és a diák és tanár közötti közvetlenség jellemezték. Voltak iskolánkban szép számmal nem katolikus vagy nem keresztény tanulók is, de ezek megértő, biztató szeretetet és közvetlen kapcsolatot tapasztaltak. Iskolánkat otthonunknak éreztük és szerettük, mert tanáraink tudták, hogy Isten gyermekei vagyunk és a jövő nagy ígéretének tartottak bennünket. Embert, egyéniséget akartak belőlünk faragni.

Tanárainknak nagy hivatástudata volt, belső odaadásuk, bár már akkor is meggyengült a tanári hivatás társadalmi megbecsülése a nagyobb kereseti és érvényesülési lehetőséget nyújtó pályákkal szemben. Ezért tanáraink higgynének hivatásukban, és diákjaink becsülik meg tanáiraikat.

Ezekkel a gondolatokkal köszöntöm egri iskolánk minden tagját, ennek az otthonosságnak és családiasságnak a megvalósítását kívánom a következő iskola évben és ezért imádkozom.

Dr. Zakar Ferenc Polikárp
zirci apát

A gimnázium igazgatójának tanévnyitója

Elkezdődik az évezred utolsó tanéve. Ez történelmi pillanat, amely visszatekintésre, számvetésre is készítet. Iskolánkban közel 250 évvel ezelőtt kezdték meg keresztény szellemű tanítómunkájukat a ciszterciek. Az évszázadok viharaiiban változtak az iskola fenntartói, változott az oktatás rendje, de egy dolog sohasem változott: a diáknak mindig tanulnia kellett. Olykor nagyon sokat kellett tanulnia. Így van ez ma is, és gondolom így lesz a jövő évezredben is.

Sokan kérdezhetik és kérdezik is, hogy miben különbözik egy egyházi iskola az állami iskolától napjainkban, hiszen ott is tantárgyakat – matematikát, történelmet, fizikát – kell tanulni. A ciszterci atyák évszázados oktatómunkájuk során kijelölték számunkra az utat. Ezen az úton az oktatás nem csupán az ismeretközvetítést, az ismeretszerzést jelenti, sokkal inkább jelenti a nevelést, a képességek kialakítását. Fontosnak tartjuk tanulóink számára a küzdés, a helytállás és a kudarcok esetén az újrakezdés képességét.

Tanulóinktól elvárjuk és megköveteljük a türelmet, a szelídséget és a tiszteletet szüleink, tanulóitársaik és tanáiraik iránt, a felelősségvállalást önmaguk, embertársaik és a teremtett világ iránt; egy szóval az élni tudás ismeretét is szeretnénk megtanítani. Mindez persze nem jelenti azt, hogy a beváltható szaktárgyi ismereteket kevésbé kell tudni tanulóinknak. Ezen a téren is elől kell járnunk.

Tanulóink érettségi és felvételi eredménye alapján elmondható, hogy végzős tanulóink élen járnak: közel 70 százalékukat veszik fel egyetemre, főiskolára.

A középiskolában szerzett ismeret, értékrend döntő fontosságú és meghatározó az élet minden szakaszában. A legnehezebb feladatuk a végzős tanulóknak és a középiskolai tanulmányaikat most kezdő 9. évfolyamos diákoknak van.

Kedves 12. évfolyamos tanulók! – Azt kérem és várom tőletek, hogy ebben az évben az eddigieknél is komolyabban és keményebben dolgozzatok. A 2000. évben érettségi, és remélem, többeteknek felvételi vizsgát is kell tenni. Ezeknek a vizsgáknak az eredménye

meghatározza életpályátok első lépését. De sohasem feledjétek Eötvös József szavait: „Előre lépni csak az tud, aki egyik lábával a földön áll.”

Kedves 9. évfolyamos diákok! – Töletek türelmet és kitartást kérek. Türelmet azért, mert új környezetben új tanárokat, új tanítási módszereket kell megismernetek. Új követelményrendszerben kell teljesítenetek. Ez nem mindenki számára lesz könnyű. Adódhatnak nehézségek,

kudarok. Mindezek leküzdésében nagyon sok erőre és kitartásra lesz szükségetek. De meg kell tanulnotok küzdeni, mert ez az élet.

Az 1999/2000. tanévben kívánok valamennyi tanuló és kollégánk számára eredményes, élményszerű és szeretetteljes munkát.

Dr. Pisákné Balogh Éva
igazgató

.....

A Szent Bernát Gimnázium utóélete

Beszélgetés Hölvényi György tanár úrral az átmeneti évről

Júniusban volt az 1949-ben érettségizettek 50 éves találkozója. Ők végeztek elsőként a Szent Bernát Gimnázium tiszavirág életű (később azután újra induló) utód-iskolájában, a Gárdonyi Gimnáziumban. Sokan, visszavetítve az elmúlt évtizedek tapasztalatait, úgy gondolják, hogy akkor egy csapásra minden gyökeresen megváltozott az iskolában. Az 1948/49-es tanév azonban egy *átmeneti esztendő* volt, és csak lassan (de könyörtelenül) (párt)államosodott a helyzet. Ezt erősíti meg az államosított iskola akkori ciszterci hittanárával folytatott beszélgetés is. **Dr. Hölvényi György tanár úrral június 5-én az 50 éves találkozóra menve dr. Póta Béla diáktársam autójában folytattunk beszélgetést ezekről az időkről.**

A ciszterciek ebben az iskolaévben már nem taníthattak, de egy kicsit azért mégis ott maradtak az iskolában, Tanár úr volt az utóvéd. Hogyan került az egri iskolába?

Annak a törvénynek vagy rendeletnek, amely az iskolák államosítására vonatkozott, volt egy olyan paragrafusa, melyben az állam följánlotta az egyházi iskolában működő minden civilnek, szerzetesnek, hogy taníthat tovább állami alkalmazottként. Mindszenty primás elrendelte, hogy egyházi személy nem fogadhatja el ezt a felajánlott állást. Az iskolák egyházi alkalmazottainak az államosítás ellen egységesen tiltakozniuk is kellett. Az állam erre visszafelelt: aki az államosítás ellen tiltakozott, az nem taníthatott állami intézetben.

Az államosított egyházi iskolákban a hittanórák ekkor még megmaradtak, ezért olyan tanárt kellett alkalmazni, aki nem tiltakozott az államosítás ellen, egyszerűen azért, mert akkor növendék volt, vagy olyan beosztásban volt.

A Ciszterci Rendben lehetett találni néhány ilyen embert, akit mint hittanárt alkalmazni lehetett. Én akkor Szentgotthárdon voltam, volt tanári oklevelem, így engem nyugodtan be lehetett az egri tanfelügyelőségen terjeszteni, mint új alkalmazottat. Akinek nincs „priusza”. Ortutay miniszter aláírásával meg is kaptam az állami kinevezést. Érdekessége ennek, hogy internálásom után még hónapokig küldték a fizetést.

Így kerültem Egerbe, ahol eddig nem sokat jártam. Cserkész táborban voltunk ezen a vidéken 1944 nyarán.

Olvastam az akkori (1948/49-es) sematizmusban, hogy a tanársága mellett kiegészítő lelkész is volt.

Annak érdekében, hogy a Rend megéljen, Czapi Gyula érsek nagylelkűségéből minden rendtárs, néhány idősebb (Rácssy Paulin, Richter Mátyás) kivételével egy-egy egri vagy Eger környéki plébánián vagy lelkészségen kapott kiegészítő lelkészi beosztást. Így Vajk Atanáz maklári, dr. Révész Amadé Kisboldogasszony, Károly Asztrik lajosvárosi kiegészítő lelkészek voltak. Én a Rozáliába (az Angolkisasszonyok szőleje melletti temető-kápolnába) kaptam beosztást. Ide minden nap 1/2-7-re kellett kijárnom. Ez egy szolgálati hely volt. Lakásom a Rendházban volt, hiszen én is az egri konvent tagja voltam.

Milyen volt az indulás az iskolában?

Amíg az állami kinevezést nem kaptam meg, nem taníthattam. Ez egy-két hétig tartott. Addig illegálisan Kalász Elek tartotta a hittan órákat.

Gárdonyi Gimnáziumnak ekkor 4 osztálya volt. Az alsó osztályok – mint Általános Iskola – nem tartoztak hozzá. Ennek megfelelően kis tanári kara volt. A beilleszkedéssel semmi gondom nem volt. Egyrészt ott voltak a régi tanárok (*Ócsvár Géza, Rédey Rezső, Habis György, Mikó Sándor*), másrészt az új tanárok is tisztességes pedagógusok voltak. Egy-két kollégára emlékezve: *Lengyel Gábor* derék ceglédi családból jött, *Juhász* református, a mai szóval élve ökumenikus gondolkodású ember volt. Természettanár, *Sík Sándor* nagy tisztelője. *Csanád Vilmos* és felesége *Sugár Edit* mindketten igen rendes emberek. Kivétel talán a főideológus *Radics Jolán* volt.

Ebben a 4 osztályban voltak óráim, de tekintve, hogy a kötelező óraszámot ki kellett tölteni, más helyen is tanítottam. A kinevezésem a Gárdonyiba szólt, a többi helyen mint óraadó tanár tanítottam. (a volt Polgáriban, a Süketnéma Intézetben, és az Ipariskolában, ahogy akkor a diákok Egerben mondták a „Halasi-egyetemen”).

Milyen volt az élet az iskolában?

Hogy érzékeltessem, az iskolában milyen átmeneti világ volt ekkor, a „Polgárban” – ahol óraadóként tanítottam – amikor tanári konferencia volt, az igazgató engem a hittantanárt kért meg, hogy több osztályt összevonva helyettesítsek. Annyira nem volt bizalmatlan.

Évközben kiderült, hogy Csanád igazgató teljesen lojális a gyerekek a régi tanárok iránt, s végső soron a Ciszterci Rend iránt is. (A közös épülettel kapcsolatban ekkor állandóan adódtak különféle ügyek. Semmiféle konfliktusról nem lehetett beszélni.)

Egyik iskolából sem őrzök kellemetlen emlékeket. Természetesen otthon a ciszterci diákok között éreztem magam. Hűségükben tavalyi tanáraink jutalmát láttam. Munkájuk eredményes volt. Jó pár tanítványom bizalmát, őszinteségét és segítőkészségét legértékesebb emlékeim között őrzöm.

Egy probléma volt, melyet elsősorban a diákok észleltek: Radics Jolán magatartása. Őt ideológiai nevelés céljából helyezték az iskolába, mint párttagot. A diákok azonban erős ellenállást tanúsítottak vele szemben. A tantestületben ő igen csendes volt. A beiskolázási ügyek tárgyalásakor, és az osztályozó értekezleteken volt érezhető a hatása. Emlékszem egy szereplésére az osztályozó értekezleten: Oláh Sándorról volt szó. Az érdemi értékelés helyett neki az a megjegyzése volt: „Sajnos kulák”

A gimnáziumban volt lelkigyakorlat, melyet a később nyugaton ismert *Merle Tamás* domonkos szerzetes tartott. A lelkigyakorlat vezetőnél az igazgató tisztelgő látogatást tett.

A ballagást is hagyományosan szervezték – azt hiszem Kékesy Tibi volt a főszervező – a templomban fejezték be énekkel, imával.

Egyébként minden osztályban volt 3–4 diák, aki erősen kokettált a baloldali eszmékkel.

A cserkészetről ill. az akkori utóéletéről szeretnék kérdezni. Volt egy kedves írása Renn Oszkárnak, melyet a

mi újságunkban is olvashattunk a táborozásról, melynek tanár úr volt a parancsnoka.

Akkor már nem volt cserkészlet, hanem a táborozás adott lehetőséget e szellemiség életben tartására. Habár ez mást jelentett, mint a cserkészlet. Szellemi, lelki, legkevésbé sport jellege volt. Érdekes Egerben az ilyen típusú táborozásban a lányok jártak az élen.

Utoljára 1949-ben volt erre lehetőség. Az egész évi tapasztalat alapján szerveztük be a diákokat. Hogy hányan voltak, már nem emlékszem. Az iskola három osztályából jöttek. Az iskola is tudomásul vette ezt és Lengyel Gábor tanár – mintegy képviselve az iskolát – ki is jött egy pár napra hozzánk.

A következő tanévben már megváltozott a helyzet. A hatalom egyre jobban kiterjesztette befolyását. Hogyan alakult a további sorsa?

1949 szeptemberében összevonták az iskolát a Dobóval, ahova mint hittantanár kerültem át. Ez már egészen más világ volt: a tanári kar, a diákok. Ebben a tanévben kezdődött az igazi fordulat. Egerbe helyezték a Pedagógiai Főiskolát többek között azzal a céllal is, hogy az ideológiai átállást elősegítse.

Végül is 1950. április 14-én este felé a rendházban a portás kopogtatott, jött az ÁVO-sokkal. Kihallgatás nélkül Kistarcsára internáltak.

Köszönjük Tanár úr visszaemlékező szavait, mely kiegészítette ill. kiigazította a bennünk élő képet államosítás utáni iskolánkról.

Diákjai ma is szeretettel ápolják Önnel a kapcsolatot, hiszen személyében a ciszterci szellemiség jelenlétét érezhették az akkori, erőszakkal változó világban

Az interjút Oláh Gyula készítette.

.....

Államosítás után két évvel is tanítottak a ciszterciek

Az iskolák államosítása előtt a Ciszterci Rend egri Szent Bernát gimnáziumában az 1947/48 tanév volt az utolsó. Mi ekkor végeztük el a hatodik gimnáziumot. Ebben a tanévben végzeteket érettségiztették utoljára a ciszterci tanárok. – Talán mégsem?

Czapik Gyula akkori érsek atya szerette volna, ha legalább a papnak készülő gimnazisták továbbra is egyházi szellemű iskolában tanulhassanak. A hetedik gimnáziumot a Gárdonyi gimnáziumban végeztük. Az 1949/50-es tanévre, amikor mi nyolcadikosok voltunk, az Érseki Szent József internátusban egyházi iskolát létesített az érsek úr. A gimnázium V–VIII osztályának tananyagát tanították a volt ciszterci és piarista gimnázium tanárai négy évfolyamon a gimnáziumi tankönyvekből.

Igazgatónk *dr. Hegyi Kapisztrán* volt. Tanáraink: hittan: *Bakky János* egri egyházmegyes hitoktató, magyar: *dr. Gulyás István* piarista, latin-német: *Vajk*

Atanáz, matematika-fizika: *Kádár Antal*, történelem: *Hervay Levente*, gazdaságtan: *dr. Hegyi Kapisztrán*, egészségügy: *dr. Mészáros Ervin*.

Az osztálytermek a Foglárban voltak, szűkös körülmények között. A mi osztálytermünk a Foglár igazgatójának, *Rakolczai* kanonok úrnak az előszobája volt. Hozzánk járt két évfolyamtársunk a Barátoktól, így nyolcadikosok 12-en voltunk. 1950 márciusában államosították a Szent József internátust. Ekkor a Papnevelő intézetbe költöztünk át, ahol még szűkebb körülmények közé kerültünk. A mi osztálytermünk a könyvtárban volt. De folyamatos volt a tanítás és a tanulás.

Év végén, az utolsó óra után Kapisztrán igazgató úr vezetésével átvonultunk a kápolnába és elénekeltek: Te vagy földi éltünk vezérszavára... Ez volt a ballagásunk. A mostoha körülmények ellenére nagyon jól éreztük magunkat ebben az „iskolában”, mert régi kedves

tanáraink tanítottak. A hetedik gimnázium a Gárdonyiban sokszor már megalázó volt számunkra: sok olyat kellett tanulni, amiről tudtuk, hogy nem igaz. Sokszor kellett kivonulni gyűlésekre, tapsolni kellett azoknak, akik bennünket el akartak taposni. – Most mindezekről mentesek voltunk, tanáraink az igazat tanították. Bár félelem között, de egészen tanulmányainknak éltünk

A „ballagás” utáni napokban volt az érettségi írásbeli, majd június 6-án és 7-én dr. Vécsi László volt jogakadémiai tanár elnöklete alatt a szóbeli érettségi. A vizsgán látogatást tett Czapiák érsek úr is. Az első évben 12-en tettünk sikeres érettségit.

Bár ez az iskola a Szeminárium zárt épületében volt, mégis sok probléma adódott. Az államhatóság azt mondta, hogy Magyarországon az iskolákat államosították, így egyházi iskola nem létezhet! Ezért többször is kellett változtatni az iskola nevén. Végül is:

„Cursus ad Sacram Theologicam” – Előkészítő tanfolyam a szent teológiára – nevű intézményben érettségiztünk. Utánunk még egy osztály érettségizett hasonló körülmények között.

Természetesen államilag ez nem volt érvényes érettségi. Bizonyítványt sem tudtak adni tanáraink. De mi, akik teológiára készültünk, az itt tett érettségivel felvételt nyertünk a Hittudományi Főiskolára.

Későbbi életünkben az állami hatóságok, a katonaság még a teológiára is azt mondták: az nem iskola. Így iskolai végzettségnek hét gimnáziumot írtak. Ez bennünket nem zavart. Érettséginket csak a rendszerváltozás után érvényesítették. Mi addig is „érett”-nek éreztük magunkat, és hálával gondoltunk ciszterci tanárainkra, akik abban a viharos történelmi időkben is kiváló nevelőként tanítottak bennünket.

(Pásztor [Uhl] Károly)

.....

Hommage à dr. Révész Amadé

Minden jog
fenntartva.

KISZÁRADT A LEGELŐ...

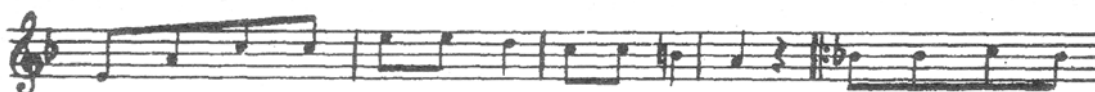
(Korhely nóta)

Lassú csárdás

Révész Amadé dr. verse és zenéje

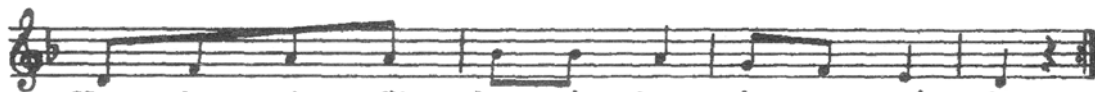
Ki - szá - radt a le - ge - lő gé - mes kút - ja,
Jó so - ra van a víz - ben a bé - ká - nak,

Ki - szá - radt a gé - gém is, más nem tud - ja (hogy) Min - dig bor - ra
Soh' sincs gond - ja nem ad pénzt az i - vás - ra (mert) E - löt - te van

szom - ja - zom, ki - in - nám én a Ti - szát, a Du - nát is,
az i - tal, in - gyen i - hat a - meny - nyi csak be - lé - fér,

Hogy - ha vi - zük bor - rá lesz, i - szom már is.
Én is i - szok, ka - pok is, de csak pén - zért.

Copyright 1938 by Révész Amadé dr. Székesfehérvár, Nádor-u.10. Kincs E. lit. Bp.

Egy különös postai levelezőlapot tartok kezemben – képes felén négysoros kotta; tempójelzés: Lassú csárdás. A lap legalján apró betűs sor: Copyright 1938 by dr. Révész Amadé Székesfehérvár, Nádor-u.10. Előjegyzés „1 bé” – f dó... Már is szolmizálom. – Nem rossz! – Lássuk csak szöveggel:

Kiszáradt a legelő gémes kútja

Kiszáradt a gégem is, más nem tudja, (hogy)

Mindig borra szomjazom,

Kiinnám én a Tiszát, a Dunát is,

Hogyha vizük borrá lesz, iszom már is.

Ez egész jó kis nóta! Olvasom az alcímet: *Korhely nóta.*

Emlékezetemben lassan kirajzolódik egy kedves régi kép, örökké mosolygó kerekded arc átlagosnál erősebb szemüveggel, egy rakoncátlan kefefrizura: – „*Monieur Tanár Úr*” – ahogyan mi diákok neveztük egymás között. Órakozi szünetekben gyakran körülvettük, s Ő megadóan, kedves szellemességgel válaszolgotott okos vagy idéltlen kérdéseinkre. – Zene... igen! – a zenéről gyakran esett szó, de „hobbija”, a nótaszerzés mindig titok maradt előttem egészen a közelmúltig...

Budapesten rendszeresen összejárunk mi, egykori egri ciszterci diákok és kellemes délután, jó egri bor mellett vetődött fel: „Ne hagyjuk a régi értékeinket veszni.” Valaki fél periódusnyi emlékfoszlányt próbált felidézni a múlt ködéből, egy másik a hiányzó részeket igyekezett pótolni, s hangulatában kezdett kialakulni a „torzó”, ami éppen elég volt arra, hogy felkeltse érdeklődésünket hajdani drága tanárunknak munkássága iránt.

Jó, de hát hol? Kinél vannak ezek a nóták...? – Talán *vitéz Botár Eleknél?* – Telefonáltam Ürömrre s tőle tudtam meg, hogy *dr. Csank István* – akivel kellemesen összebarátkoztunk az egri foglariák találkozásánál – lesz a nyomravezető. Postafordultával egy kisebb csomagot kaptam tőle, benne szép számmal fénymásolt kottákkal. A soron következő összefoglalóinkon már kész tervvel álltam elő. Adódott egy fellépési lehetőségem, ahol nem kötötték témakörhöz a műsoromat. Elkezdtek hát a szervezést.

Dr. Sturm József orvos diáktársunk, aki Egerben Szalay Lajosnál (főszékesegyházi karnagy, orgonaművész) tanult, ma is kiválóan játszik zongorán. *Dr. Zombori Pál* gimnáziumunk zenekarában elsőhegedűsként tevékenykedett, bármikor képes teljesen ismeretlen nótát lekísérni. *Dr. Pataky Árpád* ügyvéd, aki ugyanezen zenekarban brácsázott, ma ismert nótászerző, a régi Szabadság Szálló éttermében gyakorta hangzanak el szerzeményei. Összeállt a kamarazenekar, kezdődtek a próbák. Ezeket hangfelvételeket is csináltunk, és visszahallgatva egyre jobban megerősödött bennünk, hogy a számok sikert aratnak.

A koncertre szép számú publikum jött össze. Bevezetőként elmondtam kik vagyunk és hogy az itt elhangzó nóták szerzője hajdani tanárunk.

*Ha az égre gyalog ösvény vezetne...
Kiszáradt a legelő gémeskútja...
Ha felöntött valaki a gatra...*

Beborult a fényes égbolt...

Szép sikerünk volt. Ismételtünk! Tanúink voltak a szép számmal megjelent diáktársak és az elfogulatlan közönség.

Révész tanár úr termékeny nótászerző volt, néhány, birtokomban levő nótájának kezdő sora:

*Üsd a vasat amíg forró
Akármilyen részeg vagyok
Duplán fog a bagi csárdás krétája
Odalenn a falu végén lakik a babám
Eltörött a juhászbotom
Szomorúan hulldogál a fájó könnyem
Valamikor te voltál a szívem minden álma
Fehérváron de magas a kaszárnya
Madárdalos tavasz esete találkoztam véle
A rózsámnak virágos az ablaka
Nádfedeles kiskunyhóban a Balaton partján*

1943-ban megjelent Magyar Muzikaszó című gyűjteményes kiadásban zongorakísérettel ellátva: *Szoktak-e kacagni erre tífelétek?* – szomorú, hazafias székely dal.

Érdekességként említem, hogy a felsorolt nóták szövegét többségében Tassy László igen népszerű és sikeres szövegíró, egri ciszterci diák írta.

2000-ben Pásztón Ciszterci világtalálkozó készül. (Remélem, nem vagyok „hír-kiszivárogtató”) Ott nagyon szeretnék olyan kompozíciókat bemutatni (zenemű, dal, egyházi mű stb.), melyeknek szerzői kötődnek valamilyen módon ehhez a „Nagy Családhoz”. Remélem a Jóisten segítségével mindnyájan ott leszünk.

Bordás György hajdani egri ciszterci diák,
a Magyar Állami Operaház magánéneke

Találkozásaink 1999-ban

60 évesek – (1931–1939) – érettségi találkozásjáról *dr. Székely Tamás* számol be.

Az esős Medárd-időszak ellenére 1999. június 19-én napfényes reggelen futott be a vonat az egri pályaudvarra. Az ország különböző részeiből több „idős” diákot hozott, akik 60 éve a Ciszterci Rend egri Szent Bernát Gimnáziumában *Wagner (Vajk) Atanáz* osztályfőnök úr vezetésével érettségiztek.

Az osztály diákjai a háború viszontagságai után, az akkor uralkodó „klerikális-ellenes hullám” ellenére is kapcsolatot tartottak egymással és a még akkor élő tanáraikkal. Háromhavonta jöttek össze Budapesten, közös vacsorákon beszéltek meg gondolataikat, örömeiket és ötvenként az Egerben rendezett találkozókat is szervezték. A fiatalság lendületéből fakadóan akkor még kiterjedt találkozó ünneplésekre jutott erő, energia, két napos együttléttel, díszes meghívóval. A régi „nagy csapat” a 60 éves találkozó idejére azonban már kis csapatná zsugorodott, a fiatalos lendület lankadt s a 60 érettségizett diákból már csak 9-en jelenhettek meg. 5-en betegségük vagy egyéb ok miatt nem jöhettek, s 2-ről nem tudtunk megbízható adatot szerezni. De néhány, közben elhunyt osztálytársunk özvegye – jelenlétével megtisztelte összefoglalóinkat, bizonyítván az összetartozást, (*dr. Gedeon Józsefné, dr. Nagy Józsefné, dr. Szabó Endréné*) s részt vett ünnepségünkön *Zelenák (Záray) György* is feleségével, bár ő nem velünk érettségizett, de továbbra is tartotta a kapcsolatot az osztálytársakkal.

Szokásnak megfelelően részt vettünk a 10 órás szentmisén, melynek bensőséges hangulatát jelentősen emelte *dr. Valentin Kálmán* osztálytársunk által szerzett csodálatosan szép Ave Maria, *Hudik Margit* művész-tanárnő magas színvonalú interpretálásában, a szerző orgonakíséréte mellett. Találónak jegyezte meg a szentmisét bemutató Nagy

Mózes atya, hogy a zeneirodalomban az eddig közismert két Ave Maria (Gounoud, Schubert); azokhoz méltó, új értékes éneket hallhattunk.

Szentmise után egyik osztályteremben rövid megemlékezést tartottunk, aminek hangulatát emelte a megtalált és Tóth Kamill diáktársunk segítségével újra keretezett érettségi tabló, melyen nemcsak magunkat fedezhettük fel, hanem a régen és újabban eltávozott kedves osztálytársaink és tanáraink akkori fiatal, mosolygós képét is. A kedves és tiszteletreméltó Atanázra visszaemlékezve örökké megmaradt annak a pillanatnak a hangulata, mikor a 80-as évek elején négyen (Mezey, Molnár, Székely, Tárkányi) váratlanul meglátogattuk a jászberényi plébánián; a hivatalban éppen az anyakönyvet körmölgette, mikor az ajtóban megjelentünk. Fejét felemelve látott meg minket, s a karját kitarva szólt felénk: „Drága fiaim!” És e két, szeretettel kiejtett szóban benne volt az a ciszterci lelkiség, amivel neveltek minket. Ami erőt adott a 60 érettségizettek zömének, hogy magyarként, keresztényként s a Szent Bernát-i szellemiség szerint éljék le életüket.

Az osztálybeli megemlékezés után felkerestük és megkoszorúztuk a temetőben a „ciszterciek sírját” és jelképesen egyik osztálytársunk sírját. Ezt követően kényelmesen leballagtunk egyik Eger patak-parti kis vendéglőbe, ahol közös ebédünket jó egri borral öntözgetve elfogyasztottuk. Beszélgetve megállapodtunk, hogy korunkra tekintettel már nem 5 évenként, hanem gyakrabban kell találkoznunk.

Az időjárás kegyesnek bizonyult hozzánk, mert ebéd-idő alatt esett jégeső és erős szélfúvás borzolta fel a várost, de utána ismét kiderült és optimistává tett bennünket az újabb találkozás remélésében.

A 60 érettségizetből megjelentek: Godó Vidor (Miskolc), Komár László (Ózd), Sárdy Lóránt és felesége (Debrecen), dr. Somorjai István (Miskolc), dr. Székely Tamás és felesége (Budapest), Tárkányi László (Budapest), Tegze Gábor és felesége, fia és unokája (Székesfehérvár), Tömösváry Gusztáv (Regensburg, Németország), dr. Valentin Kálmán (Eger). Tudunk a következőkről: Kiss László (Eger), Szabary László (Nyíregyháza), Szilárdy Sándor (Bánréve), Szuchy Róbert (Miskolc), dr. Várhelyi Zoltán (Miskolc), Szem elől vesztettük Balogh Ádámot és László Bélát. Tanáraink közül már csak a „civil” dr. *Divinyi Mihály* él Budapesten, akit levélben köszöntöttünk.

Az érettségi találkozókat és a budapesti vacsorákat rendező „hármából” (Molnár- Székely-Tárkányi) idén vesztettük el legaktívabb tagunkat dr. Molnár Istvánt, a „Tiszi”-t, akinek precíz és lelkes munkásságát ma is hálával értékeljük és aktivitását fájdalommal hiányoltuk.

A találkozó befejezése után mindegyikünk hazautazott az újabb találkozás lehetőségének reményével. A „fiúk” a zötykölő vonaton pihenték ki az örömteli találkozó fáradalmait és mindnyájan bízunk a szép élmények megmaradásában.
(*Dr. Székely Tamás*).

57 évesek – (1934–1942) – *Tobákos Kilit* tanár úr osztálya 1999. május 9-én de. 11-kor tartotta meg érettségi találkozóját Budapesten a Bartók Béla úti Szent Imre Kápolnában. A szentmisét ezúttal is dr. *Kerekes Károly* ny. zirci apát úr celebrálta. Hagyományunk szerint elhunyt tanáraink és diáktársaink emlékére az oltár előtt 27 szál gyertyát gyújtottunk meg. Apát úr megemlékezett néhai tanárainkról és osztálytársainkról. Beszámolt továbbá a Ciszterci Rend és oktatás örvendetes erősödéséről

Mise után felkerestük a Griff éttermet, ahol rövid üdvözlés és étkezés közben kötetlen beszélgetésben felidéztek ifjúságunkat.

Később a társaság nagy része átsétált Nagy Ivánék lakásába, hogy további jó hangulatban borozgatás közben folytassuk a beszélgetést. Elhatároztuk, hogy a kis részvételi arányra tekintettel az évenkénti találkozó helyett, inkább kötetlen, baráti összejöveteleket rendezünk, és reménykedve várjuk a 2002-ben esedékes 60 éves egri találkózót.

A találkózón megjelentek: dr. Kerekes Károly apátúr, kedves tanárunk özvegye Ócsvár Gézáné Elvike. Gyengélkedése miatt levélben küldte üdvözlését egyetlen élő tanárunk Rédey Rezső és kedves felesége. Osztálytársak: Farkas Endre (Budapest), dr. Kaposi Pál (Budapest), dr. Kerekes Lajos (Eger), Molnár Tamás és felesége Márti (Budapest), Nyiznsnyánszky Tibor és felesége Gabika (Miskolc), Szalóczi György (Eger), Wolszky László és felesége Anikó (Budapest). Ott voltak eltávozott osztálytársaink feleségei: dr. Detky Barnáné Edit, Érsek Dénesné, dr. Nagy Ivánné Cini és leánya Györgyike – mint főszervezők –, Szikora Mihályné Otti, Wahlner Aladárné Irénke.

(*Wolszky László*)

55 évesek – (1936–1944) – *Falubíró Győző* osztálya 1999. június 18-án találkozott Egerben. 10 óra előtt gyülekeztünk az éppen állványozás alatt levő Szent Bernát templomunk előtt, majd a templomban dr. *Kovács Endre* püspök úr, diákszövetségünk elnöke igen kedves szavakkal köszöntötte a jubiláló osztályt. A szentmisét dr. *Ritter Márton* vezetésével *Forenszky József* és *Földes Menyhért* aranymisés osztálytársaink celebrálták. Mindhárman ez év elején – január 30-án ünnepelték pappászentalésük 50 éves jubileumát. Nagy figyelemmel hallgattuk Ritter Marcinak a homíliáját, visszaemlékezve az 55 évvel ezelőtti háború kényszerítette korai évvárára, s az 50 évvel ezelőtti papszentelésükre. Forenszki Jóska osztálytársunk a szentmise könyörgésében emlékezett meghalt tanárainkra és osztálytársainkra.

Mise után az iskolánkba mentünk, ahol az érettségik miatt nem a szokásos helyen, hanem a volt I. emeleti kápolnából kialakított osztálytermében kezdődött hosszabb beszélgetés. Jó páran nem tudtak el jönni a találkozóra, de levélben ill. telefonon jelentkeztek. Meghallgattuk az üzeneteket. Így kaptunk hírt Dobrányi László, Erényi Tibor, Juhász Tibor, Kékesi György, Sávoly Miklós osztálytársainkról. Németi Viktor telefonon a találkozó reggelén jelezte, hogy a nagy

esőzés miatt nem tudott elindulni. Mindenki beszámolt életéről, ki egy, ki negyven évről. Szívesen hallgattuk meg egy-két osztálytársunk hosszabb beszámolóját, nemcsak életükről, hanem a mai élet problémáiról. Minden résztvevő, majd a távollévők is kézhez kapták Sági Lajos feleségének, *Jolikának* nagy gonddal, sok munkával szerkesztett vastkos füzetét „*Vidám Diák-történetek az egri ciszterciata gimnázium 1944-ben végzett növendékeiktől az öregdiákok elmondása alapján*” címmel. *Wolsky Agenor* – a kötet legtöbb írásának szerzője – meleg szavakkal köszönte meg Jolika önzetlen, sok kedves emléket ilyen szép formában rögzítő munkáját. A közös ebédet a Domus vendéglőben fogyasztottuk el. Abban a reményben búcsúztunk egymástól, hogy a jövőre újból láthatjuk egymást. Az ebédet követően a még Egerben maradó osztálytársak – a korábbi évek hagyományokat követve – Szerdahelyi Feri és felesége Nóra kedves invitálására a lakásukra mentek további, késő estig tartó jóízű beszélgetésre.

A találkozó résztvevői: Balla János (Nagytálya), Földes Menyhért (Eger), Forenszky József (Hort), Fügedi István (Budapest), dr. Grenda Andor és felesége (Miskolc), Horváth Lajos (Jászapáti), Intze István (Budapest), Kakuk Jenő (Eger), Lieszkovszky Gyula (Budapest), Mohi György és felesége (Tatabánya-Budapest), Oláh Gyula és felesége (Budapest), dr. Papp János és felesége (Budapest), dr. Ritter Márton (Lauda-Königshofen, Németország), Sági Lajos és felesége (München-Zánka), dr. Sávoly Titusz (Szigetszentmiklós), Szemerédi Dénes (Tatabánya), dr. Szerdahelyi Ferenc és felesége (Eger), dr. Tóth Ferenc és felesége (Eger), dr. Turcsányi Tibor (Budapest) és nagy örömünkre *Wolsky Agenor* és felesége. (O. Gy.)

52 évesek – (1939–1947) – *Vajk Atanáz* osztálya 1999. június 26–27-én ismét összejött, nem csupán az érettségi 52. évfordulója alkalmából. Megemlékeztünk arról is, hogy az idén 60 éve, hogy beléptünk a Ciszterci Rend egri Szent Bernát Gimnáziumának kapuján, hogy megkezdjük itteni tanulmányainkat. Várakozáson felül sokan gyűltünk össze: családtagokkal (feleség, gyerekek, sőt egy unoka) együtt 41-en. 26-án, szombaton este a szépasszonyvölgyi műemlékpincében vacsoráztunk, utána tábornút mellett énekeltünk népdalokat, régi cserkész- és diáknótákat.

Vasárnap reggel misén vettünk részt, melyet Mózes atya celebrált, s a szentbeszédben megemléltette találkozóinkat, és imádkozott elhunyt volt osztálytársainkért. Mise után a gimnázium egyik földszinti tantermében gyűltünk össze (a volt IV. osztályban). Ismét előkerült és újonnan keretezett tablónk díszítette a termet. Megtisztelt bennünket jelenlétével Mózes atya is. Hangsúlyoztuk, hogy milyen jóleső érzés, hogy ismét egy fehér-fekete reverendás alak van köztünk, mint annak idején 8 éven át minden áldott nap.

Első alkalommal jelent meg Kis j. Ferenc osztálytársunk is, aki meghatottan emlékezett vissza nem mindig kellemes gimnáziumi éveire, majd beszámolt élete folyásáról, ami nem volt minden nehézség, változatosság, kalandosság nélküli, míg végül elérte célját és erdőmérnökként dolgozhatott.

32 éve láttuk utoljára Dániel Ferencet is, akinek életpályája szintén sok viszontagság után vezetett Svájcba, ahol újabb érettségi és az összes orvosi szigorlat újbóli letétele után lehetett teljes jogú orvos és állampolgár Svájcban. Ő egyébként az egyetlen, aki még ma is aktív dolgozó, s csak ez év végén készül nyugdíjba – főnöke tartóztatása ellenére.

Az annak idején „*angyalkák*”-nak csúfolt/becézett osztály ma is összetart, s a régi fiúk ma is nagy szeretettel ölelték meg egymást, és örültek, hogy ismét együtt lehetnek, együtt emlékezhetnek vissza diák éveikre, tanáraikra, elhunyt társaikra.

Remélhetőleg 2002-ben, az 55-éves találkón is még minél többen együtt lehetünk, s talán a külföldön élők közül is többen tudnak eljönni, akiket most a közelmúlt háborús eseményei tartottak vissza. Így is jelen volt egy-egy házaspár USA-ból, Svájcból és Németországból.

Szeretnénk hinni, hogy 3 év múlva hasonló szeretetben és barátságban látjuk egymást viszont!

A találkón részt vettek: dr. Bordás Béla (Gyöngyös), vitéz Botár Elek (Üröm), Bőjthe Tamás (Budapest), dr. Dániel Ferenc (Svájc), dr. Egres Jenő (Eger), dr. Fazekas István, dr. Gál József (Ózd), Győri Iván (USA), Ignác Lajos (Budapest), Kádár Emil (Budapest), Kiss Ferenc, Kovács György (Budapest), Mischinger Gábor (Ózd), Mohai Lajos (Eger), Simon István (Budapest), Szelényi György (Eger), Bérces Imre, (Nagykovácsi), Gajdóttó Szilvió (Budapest), uzoni Kovács Zsolt (Budapest), Krisztki György, Pázmándi István (Németország), Szommer István. Ezenkívül 17 diáktársunknak volt jelen a felesége, velünk volt 2 gyermek és 2 unoka is. (Egres Jenő dr.)

Egres Jenő diáktársunk beszámolóját július 2-i keltezéssel írta, július 11-én pedig már halott volt. Szeretettel emlékezünk rá e helyen is, hiszen nemcsak az osztálytalálkozóikról küldte el beszámolóit, hanem tanáraira emlékező meglehangú írásait is több alkalommal olvashattuk lapunkban.

50 évesek – (1941–1949) – 1999. június 5–6-án tartották érettségi találkozójukat Egerben. Ők hét osztályt a Szent Bernát Gimnáziumban, a VIII. osztályt államosítás után a Gárdonyi Géza Gimnáziumban végezték. I–IV osztályokban *Erdélyi Guidó*, V.-ben *dr. Bartók Egyed* VI-ban *dr. Habis György*, VII.-ben *Vajk Atanáz* majd VIII.-ban ismét *dr. Habis György* volt az osztályfőnökük. A találkozójukról *Bőjthe László* számol be:

A 48 érettségizett osztálytársunk közül 28-an élnek, most 23-an jöttek el: Barta I. Alfonz (Miskolc), Bene István (Budapest), Bőjthe László (Budapest), Fecske László (Budapest), Fikár László (Budapest), Homonnay Tibor (Abaujszántó), Juhász András Gyöngyös, dr. Kékesy Tibor (Budapest), dr. Kovács Géza (Lugano, Svájc), dr. Kovács

Jenő (Eger), Ladányi Jenő (Budapest), dr. Póta Béla (Budapest), Pozder Miklós (Gyöngyös), Rokfalussy Dezső (Ausztrália) Szalmási Pál (Maglód), Szamosvölgyi Ottó (Budapest), Szedlacsek József (Miskolc), Szemerey László (Demjén), Szemző Gyula (Eger), dr. Tanyi László (Debrecen), Varga Béla (Hajdusoboszló), Zsurkai János (Szentendre). Most is velünk volt dr. Lakatos István (Budapest) és Székely György (Budapest), akik a VIII. osztályt már más iskolában járták. Ez alkalommal csatlakozott hozzánk Deteky Ágoston (Budapest) és Nickl Károly (Hollandia) is, akik 1944-ig voltak osztálytársaink. Ki egyedül, ki feleségével együtt jött el, vendégeinkkel (*dr. Kerekes Károly apát úr, dr. Hervay Levente és dr. Hölvényi György tanár urak*) együtt összesen 42-en voltunk.

Hagyományaink szerint a gimnázium épületében találkoztunk június 5-én 11 órakor, a volt VIII-os osztálytermet foglaltuk el. Az osztálytársakat és a vendégeket *Böjthe László* üdvözölte, külön azokat akik első ízben résztvevői a találkozóknak. A hűsz elhunyt osztálytársról, nevük felsorolása után felállva, néma tiszteletadással emlékeztünk meg. Majd végig olvastuk a nevét annak a csaknem 120 osztálytársunknak, akik nyolc év alatt rövidebb-hosszabb ideig együtt koptatták a gimnázium padjait. Meghallgattuk *Rédey Rezső* tanár úr levelét, aki betegágyából küldte jókívánságait a találkozót résztvevőinek.

Ezután *dr. Hölvényi György* tanár úr, aki az utolsó évben tanított bennünket, szólt az egybegyűltekhöz, többek között a következőket mondta:

Az egyházi iskolák államosítása annyit jelentett, hogy a szentistváni közel ezeresztendő európai kultúra üldözésének idején készültetek remény és kétségbeesés közt hanyódvá arra az Életre, melynek céljait érdekeitek és eszményeitek ellenében terjesztették percmemberek segítségével.

1948/49-es tanévben utóvédharcát vívta a magyarság az Országgyűléstől az iskolapadokig. Ti csaknem teljes egységben, a magasságban megőrzött értékrendi csillagzat alatt, éberségeket megőrizve, a fiatal lélek Isten-adta derűjével indultatok el az osztályból a templomra át – Isten áldását kérve – szüleitek, tavalyi tanáraitok könnyes tekintetétől kísérve az Életbe...

Osztályközösségekben a felnőtté válás legdöntőbb esztendeiben hatással voltatok – akarva nem akarva – egymásra. Amikor 50 éves találkozót ünnepeltek, akkor nem csupán „a másikkal”, hanem tegnapi önmagatokkal is találkoztok... Lélekáramlás, a legnemesebb értelemben vett szellemidézés ez a találkozó. Ezért is érdemes részt venni, kezet fogni, egymás szemébe nézni...

Szintén a hagyományokat követve a Park szállóban fehér asztal mellett folytattuk a találkozót, jó hangulatban késő délutánig voltunk együtt. Itt néhány osztálytársunktól el kellett búcsúznunk, akik családi vagy egyéb okból kénytelenek voltak hazautazni. – Vasárnap 10 órakor a ciszterci templomban diákmisszió vettünk részt, a szentmisét Kerekes apátúr celebrálta, aki a mise után kötetlen formában, kérdésekre is válaszolva beszélt a Rend és a ciszterci gimnáziumok helyzetéről. Ezután a Hatvani temetőben koszorút helyeztünk el a Ciszterciek sírjára és megemlékeztünk elhunyt tanárainkról. – Végezetül a Szépasszonyvölgyben az egykori Tulipánkert vendéglőben gyűltünk össze – 50 éve a bankettet is itt rendeztük –, ahol baráti beszélgetésekben hosszú ideig idéztük fel emlékeinket és már szó esett a következő érettségi találkozóról is, amelyen természetesen mindenki részt akar venni. (*Böjthe László*)

Vidám Diák-történetek az egri cisztercita gimnázium 1944-ben végzett növendékeiktől az öregdiákok elmondása alapján

Ezzel a szép hosszú, barokkos címmel ellátott csinos füzetet kaptak kézhez az 1944-ben érettségizettek ez évben az 55-éves találkozón, amelyet Sági Lajos diáktársunk felesége Jolika szerkesztett és készített el mindnyájunk számára. A leírt történetek nagyobb része Wolsky Agenor diáktársunk tollából való, akinek jó emlékező tehetségét, szellemes fogalmazását mindnyájan csodáltuk. Ebből szeretnénk egy-két történetet idézni.

„A háború után **Rácssy** tanár urat Egerbe helyezte az apát úr. Szeptember első napjaiban utazott Egerbe katonai egyenruhában. Már másnap az Intézetben Neki kellett vizsgáztatnia a matekból pótvizsgálókat (javítóvizsga). Hatvanban felszállt a vonatra két ifjunc, s engedélyt kértek a kupéjába való beülésre. Örömmel fogadta őket, legalább ismerkedett a civil élettel. A kilétét nem árulta el, katonaruhája leleplezte tanári mivoltát.

A fiúktól rövidesen megtudta, hogy Egerbe utaznak, javítóvizsgát kell tenniük, mert megbuktak „mennyeségtanból”. Annyit tudtak mondani, hogy matek tanárukat elhelyezték Pécsre, de nem tudni ki jön helyette, akinél vizsgáznuk kell. »Ugyan ki lesz az emberevő gorilla, akit hóhéru rendelt számukra balsorsuk?« – Tanár úr nem szólt semmit, csak jól megjegyezte arcukat. Közben befutott a vonat Egerbe, s a fiúk illedelmesen elbúcsúztak a harcterről hazatért tiszttól. – Másnap nyolckor újra találkoztak, de már egy ciszterci reverendában megjelenő tanárral, s ijedtükben csak dadogni tudtak. Aztán a tanár úr megnyugtató szavai után eredményesen abszolválták a vizsgát, s nyolcadikosok lettek. Nyolcadikban is Rácssy tanár úr oktatta őket, s az érettségien is jól szerepeltek.

Révész Amadé tanár úr több nyelv tudora, költő, zeneszerző, gyógyszerek készítője saját gyűjtésű gyógynövényekből, szabadalmaztatott pálinkája a „NA-DI-CA” narancs-dió-cacaó. Ötödiktől érettségiig Ő tanított minket a francia nyelvre, több-kevesebb sikerrel.

Lukács Gyurit felszólítja, olvassa a feladott szöveget könyvéből és fordítsa magyarra. Gyuri feláll, kinyitja a könyvét, ahol a lecke található ragyogóan kipreparálva, azaz a sorok fölé ceruzával odáírva a magyar szöveg. »Kérem, kezdje« – buzdítja őt a tanár úr. El is kezdi a szerencsétlen, de olvasása alapján még a született francia sem értene belőle egyetlen szót sem. Az első mondatot

végignyögve próbálja fordítani, de a tanár úr nem engedi, hanem utasítja, hogy olvassa tovább. Gyuri tovább nyög, percekig tart mire a végére ér és megkönnyebbülten felsóhajt. Korai volt öröme, mert kapja az újabb utasítást: »Na kérem, most olvassa el franciául is!« – Gyuri összeroppan, s a tanár úr bejelenti: »Na kérem, ez hatos« – és már vései is noteszába. – (Csodálkozunk, mert a legrosszabb kalkulus a mi diákkorunkban a 4-es volt, diáknyelven a szekunda.) – S most következik a tanár úr megjegyzése: »Ehhez legalább egy kettesre kell felelnie, hogy megbukhasson!«

hírek...hírek...hírek...

- **TISZTÚJÍTÓ KÖZGYŰLÉST** 1999. november 13-ára tervezi a Diákszövetségünk elnöksége. A meghívót mindenki számára elküldjük.

A CISZTERCI RENDRŐL

- *Tölgyesi Alberik* és *Huszár Lőrinc* ünnepélyes fogadalmasokat szentelte pappá Zircen június 25-én Keszthelyi Ferenc Jeromos OCist váci megyéspüspök
- Rendünk seniorját *Horvát Adolf* testvérünket köszöntöttük, aki pappá szentelésének 70. évét – vasmise – ünnepelte.
- Pappá szentelésének 50. évfordulóját – aranymise – ünnepelte *Marosy Cézár* atya.
- Augusztus 19-én 2 testvérünk tett fogadalmat: *Barbut Ervin* és *Pinke Ágoston*
- Ugyanekkor öltötte magára a novíciusok fehér ruháját *Vizi Tamás (Morus)* és *Kondor István (Harding)*
- *Mozsgai Tádé* atyát a Zirc melletti *Olaszfaluba* nevezte ki plébánosnak július 1-től Márfi Gyula veszprémi érsek dr. Zakar Polikárp zirci apát ajánlása alapján.
- A Zirci apátságának jelenleg 57 szerzetes tagja van. (Károly atya)

- **ÚJ IGAZGATÓ A GÁRDONYIBAN** – Dr. Zakar F. Polikárp zirci apát iskolánk fenntartója felmentette *Lévai Zsolt*ot igazgatói beosztásából és a Gárdonyi Géza Ciszterci Gimnázium és Szakközépiskola igazgatójának *dr. Pisákné Balogh Éva* eddigi igazgatóhelyettesét nevezte ki. A ciszterci öregdiákok is szeretettel gratulálnak az új igazgatónak, Isten segítségét kérik nehéz munkájához.

- **A NYOLCÉVFOLYAMOS GIMNÁZIUM** engedélyezésével kapcsolatos tevékenységek folyamatban vannak. Reméljük az új tanévben sor kerülhet végre a beiskolázásra is.

- **DR. RAJECZKY BENJAMIN** halálának 10. évfordulója alkalmából július 2-án megemlékezést tartottak Pásztón, melyen a Rend képviselőiben *dr. Kerekes Károly, Nagy Mózes, Brückner Ákos és Szentgyörgyi Kristóf* ciszterci szerzetesek és sok, főleg budapesti és egri öregdiák is részt vettek. Ez a város igazán magáénak érzi Rajeczky tanár urat, aki az 1950 utáni éveket e városban töltötte. Igen értékes előadásokat hallhattunk tanár úr munkásságáról és „Béni bácsi” Pásztóhoz fűződő kapcsolatáról. Tiszteletére róla nevezték el az ez alkalommal felavatott városi zeneiskolát.

- **LELŐCZKY GYULA DONÁT ATYA** az Irving-i (Texas, USA) „*Our Lady of Dallas*” Ciszterci Apátság tagja, levélben kereste meg diákszövetségünket, tájékoztatót kérve az elmúlt évek munkájáról. Mint írta az amerikai ciszterci öregdiákok torontói közgyűlésén – képviselve a Dallasi apátságot, és Zircet is – beszámol majd az itthoni diákszövetség életéről.

Június 12–13-án megtartott torontói öregdiák találkozóról június 22-i keltezésű levelében számolt be, melyből részleteket közlünk: „Szombat délután került sor a hivatalos közgyűlésre a magyar plébánia épületében; az egybegyűlt mintegy 20–25 öregdiák nagy érdeklődéssel hallgatta a beszámolókat, itthoni híreket. ...A közgyűlést vacsora követte egy torontói magyar étteremben (Torontóban kb. 40 ezer magyar él, úgyhogy mindenféle magyar létesítményt meg lehet találni), amelyen a házastársak is részt vettek, majd másnap a Szent Erzsébet magyar plébánián megtartott szentmise, fényképezés és magyaros ebéd zárta le a találkozót eseménysorozatát. Megható a (legtöbb esetben) hetvenes, nyolcvanas éveket taposó öregdiákok szeretete, ragaszkodása a Rendhez, volt tanáraikhoz és az Alma Materhez.” Egy-két szóval ír az Apátságról is: „Mi itt Texasban csak megvagyunk. Az iskola igazán szépen működik, hála *Fr. Peter Verhalen* atya, iskolaigazgató remek szervező-irányító munkájának. Ő az iskola első amerikai születésű igazgatója.

Szomorúságunk, hogy szegény *Rábay Kristóf* atya nagy beteg, már nem lehet operálni. Ez nagy figyelmeztetés számunkra, hogy amíg egészségünk engedi, dolgozzunk szorgalmasan, aztán egyszer nekünk is át kell majd adnunk a stafétabotot. – Hálával és szeretettel küldöm köszöntésemet, Isten áldjon (benneteket).”

• **KÖSZÖNET A NAGYLELKŰ ADOMÁNYOKÉRT!** – Diákszövetségünket támogatták adományukkal: *Kenderessy István* Le Mans Franciaország – **1000 FRF** , *Zsuzsanna Klein* Auceland Új-Zéland – **20 \$**;

• **ÚJSÁGOKBAN OLVASTUK...**

Katolikus Hang-ban (Az egri egyházközségek kétheti lapja) *Mozsgai J. Tádé* OCist 3 folytatásban megjelent cikkét: *Az acélegyéniség: dr. Palos Bernardin (1904–1992)* a „Ciszterciak Egerben” sorozatban. Számunkra különösen érdekesek, amit az 1950 utáni életéről olvashatunk.

Ugyancsak e lapban olvashatjuk Tádé atya írását: *Az utolsó perjel: dr. Hegyi Kapisztrán (1904–1992)*. A szintén folytatásokban közölt életrajz első része a lap augusztus 20-i számában jelent meg, melyben a fiatal Kapisztránt mutatja be a szerző élvezetesen szép szavakkal.

Egri Riport két számában (június 18. és július 2.) jelent meg előzetes, ill. beszámoló a Szent Bernát Gimnáziumban 1939-ben végzett osztály 60 éves érettségi találkozásáról.

Egri Riport aug. 27-i számában „*Nemzedékek orvosa volt... Dr. Szerdahelyi Ferenc*” címen két hasábos meleghangú interjú olvashatunk 1944-ben végzett diáktársunkról, aki az egri kórháznak 31 évig volt főorvosa s még ma is számítanak munkájára a kórházban.

Keresztény Élet augusztus 29-i számában „*Gyémánt mise után – Balogh Simon c. prépost, ny. plébános*” címen jelent meg az 1934-ben, 65 éve végzett diáktársunk életútjáról fényképpel is illusztrált írás.

Új Ember augusztus 29-i számában „*Emlékezés Bellér Bélára*” címmel olvashatunk az 1937-ben érettségizett diáktársunkról, születésének 80 éves évfordulóján. „Neves pedagógusra és történészre” emlékezik az újságcikk, mi pedig kedves diáktársunkra, Diákszövetségünk újraindulásának lelkes támogatójára.

• **A RÉGI TABLÓKAT** újból láthatjuk iskolánk II. emeleti – a régi rajzteremi – folyosóján. Megtalálhatjuk az *1934-, 36-, 37-, 38-, 39-, 40-, 42-, 43-, 46-, 47-, 48-*ban érettségizett osztályok szépen bekeretezett tablóit. Az *1931-, 35-, 41- és 44-*ben végzettek újra készített, kisméretű tablóit is ugyanitt fogják elhelyezni. Ezek a tablók egyben jelképezik a folytonosságot a régi és a mai ciszterci iskola között. Köszönetet mondva ezért a Gárdonyi Gimnázium vezetésének.

H A L O T T A I N K

Dr. Egres (Ebner) Jenő (1947) – diáktársunkat 1999 július 11-én temettük Egerben a Hatvani temetőben A gyászmisét és a temetési szertartást *dr. Pálos Frigyes* hatvani prépost az elhunyt két osztálytársának *dr. Gál József* és *Hidegkúti Sándornak* segédletével celebrálta. Egres Jenő 1953-tól Egerben, majd 1961-től Hatvanban, mint az ottani kórház szemészeti osztályának főorvosa működött 33 éven keresztül. A város közéletének ismert személyisége volt, mely díszpolgárává is választotta. Kollegái nevében *Dr. Csaba Agnes* szemész főorvos életútját, és érdemeit méltatva kiemelte: „Megalakította és vezette az újraéledő cserkészmozgalom öregcsekészcsapatát – hisz a mozgalom szellemisége végig kísérte életét”. – Mi még itt élő diáktársai is így emlékezünk rá.

Krasznay Kerény OCist, olaszfalui plébános júniusában elhunyt.

Diáktársaink, akiknek halálhíréről értesültünk:

Sugár István (1936) – Eger

Requiescat in pace!

Dr. Száva József múlt év decemberében elhunyt diáktársunk síremlékét augusztus 8-án szentelte fel *dr. Kovács Endre* püspök, diákszövetségünk elnöke az egri Hatvani temetőben.

Ha közölnivalód lenne, légy szíves írd meg vagy telefonáljál Tóth Kamill, 3300 Eger, Vallon u. 33. Tel.:(36) 429 642 ill. Oláh Gyula, 1114 Budapest, Bartók Béla út 25. III. 5/A.Tel.:(1) 386 2295 – címére.

Az Egri FEHÉR/FEKETE '99. Veni Sancte-i számát Oláh Gyula állította össze

EGRI *FEHÉR/FEKETE*

a Ciszterci Diákszövetség Egri Osztályának hírei
és a Gárdonyi Gimnázium és Szakközépiskola „színes” lapja

*Minden öreg és fiatal ciszterci diáknak
áldott karácsonyt és boldog új esztendőt kívánunk!*

Diákszövetségünk tisztújító közgyűlése

November 13-án tartotta Diákszövetségünk tisztújító közgyűlését a Gárdonyi Géza Ciszterci Gimnázium és Szakközépiskola dísztermében. A közgyűlésen 46 diák-társunk mellett részt vett *dr. Pisákné Balogh Éva*, az iskola igazgatója is.

A közösen imádkozott Pater Noster után *Pisák Annamária*, a gimnázium 12. osztályos tanulója Wass Albert: „Üzenet haza” című versét mondta el.

Dr. Kovács Endre elnöki megnyitója

A közgyűlést *dr. Kovács Endre* OCist egri segédpüspök, Diákszövetségünk elnöke vezette. Megnyitójában méltatta a múlt év decemberében elhunyt *dr. Száva József* ügyvezető elnök érdemeit, aki önzetlen munkával szervezte, majd közel tíz éven át vezette a Diákszövetséget és fáradhatatlanul dolgozott a ciszterci iskolánk újraindulásán. Megemlékezett az utolsó közgyűlésünk óta elhunyt *dr. Ferenczy Csaba György* OCist és *dr. Mikó Sándor* tanárainkról, *Dózsa Márton László*, *Krasznay Kerény*, *Szödényi Demjén István* ciszterci atyákról és *dr. Bakó Ferenc* (1935), *dr. Egres (Ebner) Jenő* (1947), *Fellegi Sándor* (1935), *Jármai (Javorek) Ervin* (1938), *Kapuvári György* (1943), *dr. Kovács Béla* (1949), *dr. Lukinich László* (1942), *dr. Molnár István* (1939), *Nagy Jenő* (1939), *Pál Dezső* (1944), *dr. Péntek László* (1941), *dr. Petravich Ferenc* (1937), *Pók Lajos* (1937), *dr. Ringelhann Béla* (1934), *Rubint Zoltán* (1939), *Sugár István* (1936), *Szikla József* (1952), *Sziklai Oszkár* (1942), *dr. Takács József* (1936), *Tegze Gábor* (1939) diák-társainkról.

Az elnökünk rövid ismertetőt adott a Rend helyzetéről is:

Tóth Kamill mb. üv. elnök beszámolója

A megnyitó után *Tóth Kamill* mb. ügyvezető elnök szólt az elmúlt esztendő fontosabb eseményeiről, és a végzett munkáról. Ebből néhány:

– Az elnökség *dr. Kovács Endre* elnökünk vezetésével kéthavonta tartotta üléseit, melyen a szövetségünk folyó ügyeit, szervezési feladatait beszéltek meg.

- Eredményesen működtünk a nyolc osztályos oktatás beindulása érdekében. Minden remény meg van, hogy a következő tanévtől ismét indul 8 osztályos gimnázium.
- *Bartha István* diák-társunk javaslatára jól sikerült jótékonyági hangversenyt rendeztünk neves művészek közreműködésével. Az adományokból 115.800 Ft. gyűlt össze a templomi orgona felújítására.
- Rendszeresen részt vettünk az iskolai ünnepeken: évnnyitó, karácsonyi hangverseny, évzáró alkalmával.
- Az 1933 után végzetek újból bekeretezett tablót ismét láthatjuk a gimnázium II. emeleti – rajztermi – folyosóján. Ezt az egyes osztályok anyagi hozzájárulásával tudtuk megvalósítani.

Az iskola igazgatójának tájékoztatója

Dr. Kovács Endre elnök kérésére *dr. Pisákné Balogh Éva*, a Gárdonyi Géza Ciszterci Gimnázium és Szakközépiskola igazgatója adott tájékoztatást az iskoláról:

„Intézményünkben jelenleg 786 nappali tagozatos tanuló és 350 levelező tagozatos hallgató tanul. Iskolánk vegyes típusú középiskola, amelyben gimnáziumi és szakközépiskolai képzés folyik. Gimnáziumunk képzési rendszere a tanulói és a szülői igényeknek megfelelően igen széles körű.

Működik:

- *Angol-magyar két tanítási nyelvű képzés*, amelynek képzési ideje 5 éves, 1 éven át heti 20 órában angolnyelvet tanulnak, majd a gimnázium 10–13. évfolyamán három tárgyat, informatikát, földrajzot és országismeretet angolul tanulnak. A képzésben résztvevők két tannyelvű érettségi vizsgát tesznek.
- *Humán tagozat* ebben a képzésben azok a tanulók vesznek részt, akik a jogi vagy bölcsész tudományi egyetemen szeretnének továbbtanulni).
- *Biológiai tagozat* azok számára, akik a biológiát emelt óraszámban kívánják tanulni.
- *Informatika tagozat*: a számítástechnikát és az informatikát tanulják magasabb óraszámban.
- *Speciális angol és német nyelvi tagozat*: ebben a képzésben részt vevők négy éven át heti 8 órában tanulják az angol és a német nyelvet.

– A 8 osztályos gimnáziumi képzést. 2000/2001 tanévtől kívánjuk beindítani főjegyzői engedély alapján Ennek tantárgyi programját a Budai Ciszterci Gimnáziumtól vettük át. Erre a képzésre a következő tanévben 30 tanuló tudunk felvenni. **Kérem a Ciszterci Diákszövetség tagjait, hogy mivel ezt a képzést hosszú szünet után most újra indítjuk, segítsenek abban, hogy Eger város és környező települések lakosai megismerjék, az iskolánkban a ciszterci hagyományokat folytatva ismét beindul a 8 osztályos gimnáziumi képzés.**

– A szakközépiskolában pedagógiai képzés folyik, 11–12 évfolyamon pedagógiát és pszichológiát tanulnak a tanulóink. **Érettségi után két területen végzünk szakmai képzést: Számítástechnikai szoftverüzemelői valamint gyermek- és ifjúságvédelmi ügyintézői szakon.**

A fenti képzéseket iskolánk 60 főállású tanára és 8 óraadó tanár látja el. Tanáraink végzettsége megfelel a közoktatási törvény előírásainak. Az utóbbi időben lehetőség szerint csak egyetemi végzettséggel rendelkező kollégákat alkalmazunk.

Kollégáim és az iskola vezetése mindent megtesz annak érdekében, hogy a ciszterci hagyományoknak megfelelően magas színvonalú keresztény szellemű nevelés és oktatás folyjon az intézményben.

Ennek megfelelően alakítottuk ki iskolánk házirendjét is. Olyan tanulók jelentkezését várjuk, akik a katolikus keresztény szellemisségnek megfelelő rendet, fegyelmet és emberiséget el tudják fogadni.” – fejezte szavait az intézet igazgatója, melyet az öregdiákok nagy tapsal köszönték meg.

Tóth Kamill, mint a Szövetség gazdasági vezetője beszámolt Szövetségünk és az Alapítvány gazdasági helyzetéről is:

<i>CDEO pénzforgalma 1998. 10. 11.-től 1999.11.13-ig</i>		<i>A Ciszterci Alapítvány pénzforgalma 1998. 10. 11.-től 1999.11.13-ig</i>	
Nyitó állomány 1998. 10. 10-én	7 593Ft	Nyitó állomány 1998. 10. 10-én	16 920Ft
<i>Bevételek</i>		<i>Bevételek</i>	
– Tagdíj- adomány-befizetések	280 023Ft	– Alapítványi befizetések	11 000Ft
– Banki kamatjövárás	4 952Ft	– APEH-től átutalt SZJA 1%	63 115Ft
Összesen	284 975Ft	– Kamatjövárás	453Ft
<i>Kiadások:</i>		Összesen	91 488Ft
– MCDSZ hozzájárulás	8 000Ft	<i>Kiadások:</i>	
– F/F újság	45 500Ft	– Diákszövetségi hozzájárulás	15 000Ft
– 213. Koháry cscs. támogatása	21 284Ft	– Bankktg.	592Ft
– Kezeleti- és emlékosztorúk	16 066Ft	– Dologi kiadások	408Ft
– 900. éves jub.-i ünneps. ktg.-ei.	48 133Ft	Összesen	16 000Ft
– Könyvjutalom	1 000Ft		
– Bankköltség	34 193Ft		
– Ügyviteli kiadások	9 373Ft		
– Postaktg.	75 275Ft		
Összesen	258 824Ft		
		<i>Záró állomány 1999. 11. 13-án</i>	75 488Ft
<i>Záró állomány 1999. 11. 13-án</i>	33 744Ft		

A 213. Sz. Koháry cserkészcsapatról

Az iskolai cserkészetéről *Csák György* gimnáziumi tanár, a 213. sz. Koháry István cserkészcsapat parancsnoka tartott beszámolót:

Április 10-én a Mátrában rendezett teljesítménytúrán, április 12-én „Eger az én városom” helytörténeti vetélkedő sorozaton, április 17-én, Felsőtárkány mellett, az országos Kolacsovsky emlékversenyen vettek részt eredményesen cserkészeink. Április 24-én a Rózsaszentmártoni természetjáró akadályversenyen felnőtt és ifjúsági kategóriában értünk el első ill. második helyezést.

Május 1-jén a zirci ifjúsági lelki találkozón csapatunkat Csák György parancsnok és 8 cserkész képviselte.

A ciszterci gimnáziumok tavaszi tájékoztatósi és természetismereti versenyén cserkészeinkből álló gárdonyis csapat az induló 8 csapatból második helyezést ért el.

Részt vettünk ill. képviselték csapatunkat a II. kerületi és az országos közgyűlésen. pünkösöd vasárnapján a II.

Főgyházmegyei Ifjúsági Találkozón, Hősök Napján az egri 60-as ezred emlékműnél rendezett megemlékezésen, Zircen Huszár Lőrinc és Tölgyesi Alberik pappá szentelésén, dr. Ringelhann Béla orvosprofesszor, ciszterci öregdiák temetésén.

Július 19–20-án az USA-ból, Kanadából, Brazíliából és Ausztriából érkezett külföldi magyar őrvezető küldöttséget csapatunk is fogadta a többi egri cserkészel együtt, majd Bélapátfalván az apátsági templomban közös szent misén vettünk részt, s utána közös vacsora és táborűz volt. Másnap délelőtt az egri várat jártuk be.

A rendezvényeken, versenyeken a parancsnok mellett a csapat 23 cserkésze vett részt – olvashattuk a később kapott írásos tájékoztatóban.

A közgyűlés résztvevői a beszámolókat után nagy érdeklődés mellett hallgatták meg *dr. Nagy Mózses* OCist, a rendház perjelének az előadását.

Ezek után került sor a tisztikar megválasztására. *Dr. Szerdahelyi Ferenc* a Jelölő Bizottság elnöke terjesztette

elő javaslatát az új elnökségre, melyet a közgyűlés egyhangúán fogadott el.

Az új tisztikar:

Örökös tiszteletbeli társelnökök:	<i>Dr. Seregély István</i> egri érsek, a MKPK elnöke <i>Keszthelyi Ferenc Jeromos</i> OCist, váci megyéspüspök
Elnök:	<i>Dr. Kovács Endre Gergely</i> OCist, egri segédpüspök,
Alelnökök:	<i>Dr. Kerekes Lajos</i> ny. bírósági elnök, <i>Dr. Nagy Menyhért Móizes</i> OCist, egri házfőnök <i>Dr. Renn Oszkár</i> okl. gépészmérnök
Ügyvezető elnök, egyúttal a gazdasági ügyekintézőjei	<i>Tóth Kamill</i> pü. szakember
Titkár:	<i>Dr. Suba János</i> ny. főisk. tanár,
Jegyző:	<i>v. Bartha István</i> ny. banki o.v.,
Felügyelő Bizottság elnöke:	<i>Dr. Hibay György</i> jogász,
FB tagok:	<i>Oláh Gyula</i> okl. gépészmérnök és <i>Tar József</i> közigazdász
Cserkészösszekötő:	<i>Csák György</i> tanár

Egy ciszterci élete oda-vissza Amerikába

Dr. Nagy Móizes OCist előadása a közgyűlésen

Hétfőn reggel virradóra a következő álmot láttam: Elhatároztam, hogy visszamegyek Amerikába. S azon csodálkoztam, milyen könnyű volt... Hisz van egy útlevelem, Amerikában szerény nyugdíjam, s ha annyit dolgozom, mint itt Egerben, tehát mosogató, szakács, portás, igazgató és tanár leszek, akkor igazán könnyen megélelem. – Majdnem visszamentem.

Az igazi kérdés: miért jöttem vissza Magyarországra? – (Azt mindenkinek tudnia kell, hogy nekünk nem volt kötelező visszajönni. Mi nem vagyunk jezsuiták. Őket hazarendelték. Egyik napról a másikra majdnem kiürült a torontói jezsuita ház.) – Ezt a kérdést kinn nem tudtam megválaszolni. Azt mondták, hogy sikeres tanár, sikeres szónok, sikeres ez, sikeres az voltam... Miért megy el? – Mindenkinek más választ adtam. Végül az utolsó vasárnapon, mielőtt hazajöttem volna – 1996. július 2-a volt –, monostorunk templomában én mondtam a nagymisé és prédikáltam. A prédikáció közepén azt mondtam: Most mindenki csukja be a szemét 3-4 másodpercre és gondoljon arra a lehető okra, ami engem visszahív Magyarországra. Számoltam: egy, kettő, három, négy... Most mindenki nyissa ki a szemét – mondtam – és mindaz, amire gondoltak, igaz. Ezután senki sem kérdezte, miért megyek el. Most is azt mondom, ha valaki tudni szeretné, miért jöttem vissza, csukja be a szemét néhány másodpercre és gondolkodjék.

Miért maradtam olyan sokáig, tehát 46 esztendeig külföldön? Az ember az elején nem gondolta, hogy ki lehet bírni 46 esztendőt külföldön, különböző országokban. Amikor 1956-ban jöttek a magyar menekültek – akkor Kanadában voltam, mint fiatal pap – egyesek kedveskedve kérdezték tőlem: Tisztelendő úr, mióta van külföldön? – 1950 óta – mondtam. Ó, hat éve! Egészen jól beszél még magyarul.

A „disszidálásunkról” csak néhány szót. 1950. szeptember 5-én indultunk Zircről. A leghumorosabb, hogy 21-en indultunk, egy valaki lemaradt, és mégis 21-en szöktünk át a határon. A következő történt. Mikor megérkeztünk a bősárányi állomásra este 10-kor, korom sötét volt. Előzőleg azt mondták nekünk, hogy ne menjünk a falu felé, ha kijöttünk az állomásról, hanem a sorompónál forduljunk jobbra. Ott a kazal tövében fognak bennünket várni a szöktetők. A nagy sötétben semmit sem láttunk, tehát néhány falubelihez csatlakozva a falu felé tartottunk. Hanem jött egy „futár”, aki tudunkra adta, hogy térjünk le az útról, s a kukoricásban feküdjünk le. Így is volt. Valaki közülünk elaludt, és csak reggel ébredt fel. Így ott maradt. Hogy mégis 21-en érkeztünk: Az utolsó valaki, aki akkor határozta el magát a szökésre, mikor mi már eljöttünk Zircről, egy másik csoporttal jutott Bősárányba. A szökés egyeseknek sikerült, másoknak nem. 13-an jutottunk el Rómába, 8-at lefoglaltak az osztrákok, átadták őket az oroszoknak, ők a magyaroknak. Közülük egy 1956-ig ült, a többiek megúszták 2-3 évvel.

Nekem már „praxisom” volt a szökésben. 1950. szeptember 3-án, egy vasárnapon, az Apát úr elküldött kémkedni Kunszentmártonba. Ott voltak összegyűjtve a bajai, pécsi és a szentgotthárdi ciszterciek. Vasárnap reggel indultam vonattal, délután érkeztem és belopóztam a táborba, amely egy karmelita kolostor volt. Másnap kora hajnalban, miután Ignác atya misézett nekem, szöktem vissza a kukoricáson keresztül az állomásra, vissza Budapestre, majd Zircre, az Apát úrnak beszámolni a látottakról. Ez volt hétfőn este, kedden délben már mentem nyugat felé.

(A szökésünk minden részletét leírtam. Talán lesz majd időm arra, hogy átfésüljem a kéziratot, s egy kis könyvecskében kiadjam.)

Milyen volt az élet Amerikában? Amióta eljöttem, négyen haltak meg a magyar ciszterci atyák közül Dallasban. Kiöregedtünk. Demjén atya 1998 decemberében halt meg 86 éves korában, az utolsó halottunk Placid atya, akit most a héten temettek: 84 éves volt.

Mi az, ami bennünket Amerikában megőrzött ciszterci-ségünkben? Hál' Istennek mindig volt egy összetartó gondolat, amit soha nem adtunk fel: A cisztercieknek egységben kell maradniuk! Kitartottunk addig, míg Dallasban meg nem született az a lehetőség, amit kerestünk. Ott ugyanis működött egy apáca rend, akik egyetemet akartak alapítani. Nekik volt pénzük erre a célra. Megkértek bennünket, hogy csatlakozzunk hozzájuk. Nálunk volt a tudás és tehetség. Amikor többé-kevésbé megegyeztünk, találkoztunk a dallasi püspökkel, akinek tetszett ez a terv. Így született meg e hármas összefogásból 1956-ban *University of Dallas*. Volt, amikor 22 ciszterci tanított ezen az egyetemen.

Hogy a dallasi egyetem megszületett és túlélte az első évtizedek nehézségeit, azt elsősorban a magyar cisztercieknek köszönheti. Azt a „tanítóerőt” sem az apácák, sem az egyházmegye nem tudta volna megfizetni, amit a ciszterciek adtak. Mi adtuk azt a szellemi alapot is, ami nélkül az egyetem nem jöhetett volna létre.

Nem egyformán dolgoztunk, és nem egyformán tudtuk hasznosítani a bennünk levő ismereteket. Mindig meg volt a lehetőség, hogy társadalmi, pedagógiai és tudományos téren érezzük jelenlétünkkel a ciszterciségünket.

Az idősebb generációból igazán csak kevesen tanultak meg rendesen angolul. A fiatalabbak állandóan tanulták a nyelvet vagy nyelveket. Én angolul és franciául több mint 10 éven keresztül tanultam. Írogattam fiatalabb korban

is, de angol és francia nyelven komolyan publikálni 45-50 éves koromban kezdtem.

Amikor befejeztem tanulmányaimat, doktori disszertációm Paul Claudelről, a XX. század egyik legnagyobb francia írójáról készítettem. Van egy tréfás francia meghatározás a disszertációról: A disszertáció olyan bűn, amit az ember fiatal korában elkövet és amiért egész életében vezekel. – Én is így jártam. Alapítottam egy nemzetközi folyóiratot ez a francia és angol nyelvű *Claudel Studies*. Ez lett az én vezeklésem, penitenciám. Ebből már 26 kötetet publikáltam. Egy kötet kb. 150-200 oldal. Itthon is folytatom ezt a munkát. Az egész világon, Japántól Dél-Amerikáig, Kanadától Franciaországig ismert. 1992-ben Kolombus Kristófról írtam egy könyvet. Ez egy tudományos bibliográfia, melyben a róla szóló írásokat (regények, szindarabok, eposzok, életrajzok) dolgoztam fel.

Lékai Lajos, mint egyetemi tanár és történész, világra szóló műveivel bizonyította a ciszterci szellem erejét és magasztosságát. Szödényi Demjén pedig a festészetben és szobrászatban szerzett hírnevet magának és Rendjének. Mint közösség a Dallas-i monostor megteremtette az ún. CISTERCIAN PREPARATORY SCHOOL-t, ami Amerika egyik legjobb középiskolája.

Filozófiailag a hitet nem tudjuk bizonyítani. Ami igazán meggyőző az az, ha az ember meg tudja teremteni a keresztény élet és meggyőződés, valamint a tudományos – esztétikai, szociológiai, politikai – világ összhangját. A mi szerepünk ez volt Amerikában. Megvalósítani és megmutatni azt a harmóniát, mely átöleli az Istent és a világot.

A Magyar Ciszterci Diákok Szövetségének közgyűlése

1998. októberében elhunyt *dr. Nemes Zoltán*, az MCDSZ elnöke, ugyanez év decemberében *dr. Száva József* a szövetség főtitkára. A két vezető halála után a Szövetség lényegében működésképtelené vált. Az óta eltelt időben a jövőt illetően kétféle vélemény formálódott:

Az Osztályok válasszanak új elnököt és főtitkárt, és az adminisztráció lényeges csökkentése mellett a Szövetség bizonyos koordináló és tájékoztató munkát folytasson. A magyar közélet felé reprezentálja a Ciszterci Diákszövetséget. – Olyan vélemény is kialakult, hogy a MCDSZ, mint bíróságilag bejegyzett egyesület fenntartása az öt önállóan működő – bajai, budai, egri, pécsi és székesfehérvári – Osztály mellett szükségtelenné vált. A továbbiakban jogi formák nélkül időszakos együttműködés formáit kell kialakítani.

Ilyen körülmények között hívta össze *dr. Bánhidny Ferenc* az MCDSZ tiszteletbeli elnöke – aki 1991–96 között

a MCDSZ elnöki tisztét látta el – a Szövetség küldött közgyűléséze év november 27-ére. A budai Ciszterci Plébánia Szent Imre Házának tanácstermében tartott közgyűlésen a küldöttek – vita után – egyhangúan a Szövetség további fenntartása mellett szavaztak.

Öt évi időtartamra megválasztották az új tisztségviselőket is: az MCDSZ elnöke. *Dr. Seidl Gábor*, a budai osztály elnöke, a MCDSZ főtitkára *Oláh Gyula* az egri osztály tagja lett. *Dr. Bánhidny Ferenc* (Baja) tiszteletbeli elnököt e tisztségében megerősítették.

Ugyancsak megerősítették tisztségükben a Felügyelő Bizottságot, amelynek tagjai *Dessewffy Arisztid* a pécsi, *Lévai László* a bajai és *dr. Margitay Béla* a székesfehérvári osztályok képviselői.

A küldöttek elfogadták a MCDSZ módosított alapszabályát, amely lehetővé teszi hogy a szövetség munkáját adminisztrációs feladatoktól mentesen, egyszerűsített formában végezze.

Az öregdiákok szeretettel köszöntik a Ciszterci Gárdonyisokat. Mindnyájan örülünk, hogy ezentúl több hírt hallunk iskolánkról, tanáraikról és diákjairól. Kérünk Benneteket, hogy minél több „színes”-sel jelentkeztek újságunkban, amely reményeink szerint egyre inkább a Tiétek is.

RIPORTOK A GÁRDONYI RÁDIÓ MŰSORÁBÓL

Interjú dr. Nagy Menyhért Mózses atyával.

Elhangzott a Gárdonyi Rádióban 1999. október 20-án. A riportot készítették Bircsár Ágnes, Birinyi Petra és Tóth Eszter 10./D osztályos tanulók.

Az első kérdésünk, hogyan szánta rá magát a papi pályára?

1948-ban érettségiztem, érettségi után mindjárt jelentkeztem a ciszterci rendbe. Valószínű, hogy a papi hivatásom sokkal előbb megszületett. Én biztos vagyok abban, hogy már 1945-ben éreztem a hivatásnak első szeleit. 1948-ban, tehát most már 52 évvel ezelőtt léptem be a ciszterci rendbe, és akkor elhatároztam azt is, hogy tanár leszek, paptanár.

Hol, mit és milyen iskolákban tanított eddig?

Először is, sokkal érdekesebb tudni, hogy hol tanultam; abban sokkal több volt a változatosság. 1950-ben kerültem Rómába, ott befejeztem a teológiát. 1953-ban kerültem ki Amerikába, ahol elkezdtem a tanulmányaimat franciául és angolul. 56-ban Kanadába mentem, ahol végül 1959-60-ban doktoráltam francia nyelvből és irodalomból, és 1959-ben kezdtem hivatalosan tanítani a Dal-lasi Egyetemen. Előzőleg egy félévet tanítottam egy leány-középiskolában, Texasban.

Miben különbözik a magyar tanítási rendszer az amerikaitól?

Nekem nagyon nehéz összehasonlítani a két szisztémát, – tudniillik – Amerikában egyetemen tanítottam, tehát a legfiatalabb tanítványom már tizennyolc éves volt, de volt olyan diákom is, aki sokkal idősebb volt, mint én. Hanem most, látván három év után a magyar középiskolai szisztémát, az az érzésem, hogy az amerikai privát iskolákban, azaz magán középiskolákban és a magyarországi magán középiskolákban a fegyelem nem ugyanazt a minőséget mutatja. Azt hiszem, hogy az amerikai magán középiskolákban sokkal nagyobb a fegyelem és a rend.

Milyen a véleményed az iskolánkról?

Az itteni gimnáziumban is van egy-két komoly fegyelmi probléma, ha azokat meg tudjuk oldani, a Gárdonyi Géza Gimnáziumnak minden adottsága megvan arra, hogy egy kiváló középiskola legyen. Jó tanáraink vannak, s jó diákjaink. Az egyetlen dolog, amit meg kell valósítani, és ahol kvázi egy közös nevezőn találkozunk majd a tanári kar és a diákság, az a fegyelem és a rend. És azt hiszem, hogy ezt valamiként, egy kicsikét fokoznunk kell.

Mivel mindenki tudja, hogy az atya a Szent Erzsébet Leánykollégium igazgatója, meg szeretném kérdezni mi a véleménye róla?

A Szent Erzsébet Kollégium nekem egy óriási és kellemes csalódás volt. Én sose voltam igazgató ilyen minőségben azelőtt, az a szellem, amit itt találtam kitűnő. Itt is vannak problémák, de azok eltűnnek a sok pozitív tevékenység között. A tanárnőink kiválóak, diákjaink kiválóak, semmiféle komoly probléma idáig még nem vetődött fel. Ilyen szempontból azt mondom, hogy a kollégium kitűnő erkölcsi és szellemi állapotban van. Az épület elég gyatra állapotban van. Azon fő állandóan a fejem, hogyan tudnám azt kicsikét rendbe hozni, de ahhoz idő is kell, meg pénz.

Mózyes atyának diákkorában volt-e valamilyen hobbija?

Diákkorunkban nekünk nagyon kevés időnk volt, már akkor sokat kellett tanulni, hanem a hobbim az a futball és az olvasás volt. A futballt nem tudtam folytatni idősebb koromban, mert Amerikában akkor még nem volt futball, európai futball. Az olvasást viszont megtartottam. A másik hobbim, amit Amerikában fejtettem ki: kertészkedtem. Amikor eljöttem Dallasból, ott volt nekem egy egész gyümölcsösöm: diófáim, almafáim, körtefáim, őszibarackfáim, és azokat nagyon sajnáltam ott-hagyni, de ott maradtak.

Végül az szeretnék megkérdezni, hogy a jövőben várhatók – e valamilyen változások a kollégiumban vagy az iskolában?

Azt hiszem, elég hangosan kimondtam az év elején azt, hogy a jövő nyáron – ha minden jól megy - építünk egy sportpályát az udvarunkon. Egy olyan sportpályát, amit lehet majd használni teniszre, kézilabdára, kosárlabdára. A pénz már megvan rá, az egész – azt hiszem - idő kérdése, és attól is függ hogyan alakulnak a körülmények. De optimisták lehetünk; tehát, lesz egy kis sportolási lehetőség, egy kis sportélet a kollégiumban, meg természetesen a gimnáziumban is, hiszen a gimnázium is használhatja a sportpályát.

Sok sikert kívánunk kitűnő céljainak megvalósítására! Köszönjük szépen a riportot.

Interjú dr. Pisákné Balogh Éva igazgatónővel.

Elhangzott a Gárdonyi Rádióban 1999. október 28-án. A riportot készítették Albert Anita, Boday Szabolcs és Schmidt Eszter 10./D osztályos tanulók.

Az igazgatói posztot ettől a tanévtől dr. Pisákné Balogh Éva tanárnő tölti be. Most vele készítünk riportot.

Szeretném megkérni az igazgatónőt, hogy meséljen magáról, eddig hol tanított, és mikor jött ide?

A pályámat a jelenlegi Wigner Jenő Szakközépiskolában kezdtem, mint kémia-fizika szakos tanár. A Gárdonyi Géza Gimnáziumban 1994 óta dolgozom. Tanári munkám mellett 1995-től igazgatóhelyettesi feladatokat is elláttam.

Hogyan választotta ezt a pályát?

Erre elég nehéz választ adni. A Szilágyi Erzsébet Gimnázium kémia-biológia tagozatos osztályában végeztem a középiskolai tanulmányaimat, akkor orvos szerettem volna lenni. A biológia gyakorlatokon ért egy negatív hatás, egy általam elaltatott béka felébredt, és rám ugrott. Számomra ez olyan lelki megrázkódtatást jelentett, hogy letettem az orvosi pályáról. A kémia és a fizika mindig elég jól ment, ezért úgy döntöttem, hogy fizikával és kémiával fogok továbbtanulni. Felvételt nyertem a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem kémia-fizika szakára. Az egyetem első két évében még inkább a vegyészet érdekelt és vegyészi pályára készültem, az utolsó két év tanítási gyakorlata után viszont úgy döntöttem, hogy tanár leszek. 1976-ban szereztem kémia-fizika szakos tanári diplomát.

Milyen terveik, elképzelései vannak az iskolával kapcsolatban?

Jelenleg a feladatokkal szeretnék megbirkózni, a mindennapi aktuális teendők elég sok időt lekötnek. Az eddigi tapasztalatom és információim alapján a Gárdonyi Géza Ciszterci Gimnázium jó hírű, országosan elismert intézmény. Mindazt, amit, eddig eredményesen végzett az intézmény, továbbra is folytatnunk kell.

Van néhány olyan terület, amely hiányosságait ki kell küszöbölnünk. Az iskolai fegyelmet és rendet szigorítani kell. Ki kell alakítani az iskola keresztény-katolikus szellemiségének megfelelően a tanulók öltözködésének, viselkedésének kulturált rendjét. Szigorítani kell az iskolában a dohányzással kapcsolatos ellenőrzéseket. A tanulóink az épületben és annak 200 méteres körzetében nem dohányozhatnak.

Szeretném az iskolán kívüli tevékenységek, önképzőkörök működési körét bővíteni. Terveim között szerepel iskolai tánccsoportok, nyelvi klubok, környezetvédelmi önképzőkörök létrehozása.

Mit tart legfontosabbnak az iskolában?

Legfontosabbnak a munkát tartom. A munkát, a rendet, a fegyelmet. Diákjaink azért jöttek ide, hogy itt eredményesen felkészüljenek a továbbtanulásukra, megkapják mindazokat az ismereteket, értékeket, amelyek birtokában értelmes életet tudnak élni. Azért, hogy ezt elérjék, keményen kell dolgozniuk. A fegyelmet azért kell megtanulniuk, mert ma már a legtöbb munkahelyen nagyon komoly pontosságot, odafigyelést kívánnak. Erre fel kell készíteni tanulóinkat. Tantestületünk tanárai szigorral, de emberséggel és szeretettel mindent megtesznek annak érdekében, hogy tanulóinkban kialakuljon a küzdés, a helytállás képessége, megtanulják mindazt, ami egy fiatal számára a XXI. század elején szükséges.

Mi a véleménye a mai fiatalok öltözködéséről, viselkedéséről?

A tapasztalataim alapján én a fiatalokat két nagy csoportra osztanám. Vannak olyan fiatalok, akik intelligensek, céltudatosak, kulturált megjelenésűek. Remélem, hogy a gárdonyis diákok döntő többsége közéjük fog majd tartozni. Sajnos látok az utcán olyan fiatalokat is, akik ápolatlanok, céltalanul cselegenek a városban, és nem találják a helyüket.

És hogy érzi magát itt az iskolában?

Köszönöm szépen, nagyon jól érzem magam az iskolában. Elmondhatom, hogy amióta itt dolgozom – most már ötödik éve – sohasem jöttem be az intézménybe szorongva vagy esetleg dühöngve. Úgy ítélem meg, hogy jó a légkör az iskolában, kiváló és jó szellemű a tantestület és valamennyi munkatársam. Remélem, hogy ezt e kollégák is így ítélik meg.

Hogyan tölti a szabad idejét, mik a hobbijai?

Kevés a szabadidőm. Hét közben a munka után már csak a családdal és a háztartással kapcsolatos feladatok elvégzésére van időm. Hétvégén van lehetőségem arra, hogy kiránduljak, ússzak, olvassak, esetenként színházba, hangversenyre is elmenjek.

Meséljen el egy emlékezetes pillanatot az életéből?

Osztályfőnökként az egyik diákomat sorozatos fegyelemsértései miatt kénytelen voltam eltanácsolni az iskolából. Amikor az osztályban bejelentettem a távozását, nyílt az ajtó, és ez a tanuló egy nagy csokor virággal belépve megköszönte a munkámat. A szívem mélyén sajnáltam, de ő is igazat adott nekem és belátta, hogy nem volt más lehetőségünk. Azóta már ennek a tanítványomnak is családja van, és példamutató életet él.

Köszönjük szépen a beszélgetést, s az iskola tanulói nevében kívánunk sok sikert és eredményes munkát!

Köszönöm a lehetőséget. Kívánom a stúdiós stáb szerkesztőségének, hogy minél több műsort legyen lehetőségük szerkeszteni.

HÍREK, ESEMÉNYEK

- A dr. Lénárt János emlékére 1999. október 9-én megrendezett versenyen az egrieken kívül rózsaszentmártoni, noszvaji, erdőtelki, hatvani kazincbarcikai, salgótarjáni és agárdi csapatok is részt vettek. (Dr. Lénárt János dr. Pataki Vidor ciszterci történelem tanárral együtt kutatta a város történelmét. Ők tárták fel többek között a kazamatákat.) A versenyen taroltak a gárdonyisok. Iskolánkból tíz csapat indult, és a felnőtt kategóriában harmadik helyezést ért el *Barna Béla* és *Barnáné Fekete Mónika*. Ifjúsági kategóriában tizennyolc csapat közül harmadik helyezést ért el *Faix Nikolett*, *Blaskó Katalin*, *Juhász József* és *Csikós Gergely* alkotta csapat. A második helyet *Janicsák Zoltán*, *Juhász Tamás* *Vadnai Attila* csapata szerezte meg. Az első helyen *Bettembuk Csilla*, *Nagy Linda* és *Környei Cecília* végzett. A negyedik, ötödik, és a hatodik helyezés is a gárdonyisoké lett.
- Az 1999. évi éjszakai országos tájékozódási túraversenyt 1999. szeptember 18-19-én rendezték meg a Jakabszállás – Bugac közötti Kisasszony erdőben 82 csapattal, és 287 fővel. Iskolánkból negyedik helyezést ért el *Kemény Katalin*, *Filipcsényi Norbert*, *Varga Kornél* *Csák Péter* és *Enyedi Ferenc*. A veterán kategóriában *Csák György* és csapata országos második helyezést ért el.
- Iskolák tantestületéből 33 fő *dr. Pisákné Balogh Éva* igazgatónő vezetésével 1999. november 6-án Zircre látogatott. Az apátság udvarán *dr. Nagy Menyhért Mózses* atya fogadott, majd szent misét celebrált. A mise után *Lékai Péter Jusztin* atya tartott élményszerű beszámolót az apátsági templom restaurálásáról. Az emlékezetesen finom ebéd után találkoztunk *Mozsgai József Tádé* atyával is. Délután a könyvtár és a természettudományi kiállítás megtekintése következett. A hazautazás előtt rövid sétát tettünk a késő őszi arborétumban.
- 1999. november 7-én Egerbe látogatott *dr. Zakar Ferenc Polikárp* apát úr meghívására Rev. mo P. Abate Generale *Mauro Esteva* OCist a ciszterci rend generális apátja Spanyolországból (Katalóniából). Megtekintették városunk nevezetességeit, ellátogattak a belapátfalvi ciszterci apátságba, majd rövid látogatást tettek iskolánkba.

Kedves Diákok!

Várjuk a jelentkezéseket, ha szívesen írnátok vagy készítenétek illusztrációkat újságunkba. Azt szeretnénk, ha a „*Színes*” NEKTEK és VELETEK készülne. Ha van mondani-valótok és kedvetek, keressétek meg *Kovács Ottó* tanár urat!

VERSENYEREDMÉNYEK – 1999/2000. tanév

Iskolai versenyek

Babits Mihály nyelvhelyességi verseny iskolai fordulójában

Helyezés	Név	Osztály	Felkészítő tanár
1.	<i>Fügedi Zsófia</i>	11. K	<i>Lapinskasné Máté Erika</i>
2.	<i>Pisák Annamária</i>	12. A	”

Helyezés	Név	Osztály	Felkészítő tanár
3.	<i>Szűcs Viktória</i>	12. A	<i>Lapinskasné Máté Erika</i>
4..	<i>Szabó Beáta</i>	12. E	<i>Barnáné Fekete Mónika</i>

9. évfolyamosok tehetségkutató versenye az iskolában

1.	<i>Antal Anett</i>	9. A
2.	<i>Koncz Richárd</i>	9. D
3.	<i>Boldizsár Judit</i>	9. D
4.	<i>Várady Nóra</i>	9.K

Gárdonyi prózamondó verseny iskola

1.	<i>Szecskó Karola</i>	11. A	<i>Lapinskasné Máté Erika</i>
2.	<i>Antal Gabriella</i>	11. E	<i>Dr. Nagy Andorné</i>

Városi versenyek

Barokk vetélkedőn iskolánk csapata – *Faix Nikolett, Kovács Adrienn, Pászti Ildikó* 12.IC - első helyezést ért el.

Felkészítő tanárok: *dr. Loboczkyne Hársasi Ibolya és Kovács Ottó*

Flaskay Mihály 10. A osztályos tanuló Eger város jó sportolója, jó tanulója címet nyerte el. Testnevelő tanára: *Némedy László*

A kollégiumok népdaléneklési versenyén 1. helyezést ért el *Papp Ágnes* 10. E és 3. helyezést ért el *Proks Barbara* 10. E osztályos tanulók.

Megyei versenyek

Hegedüs Gábor 10. K osztályos tanuló Heves megye jó tanuló, jó sportoló címet nyerte el. Testnevelő tanára: *Némedy László*

Dr. Lénárt János emlékversenyen iskolánk csapata elhozta 1., 2., 3., 4., 5., 6. helyezést. Felnőtt csapatban 3. és 6. helyezést értünk el. Koordinátor: *Csák György*

Országos versenyek

A Középiskolai Matematika Lapokban *Rakamazi Richárd* 10. C osztályos tanuló feladatmegoldása alapján előkelő helyezést ért el.

Sikeresen szerepeltek még *Kovács Szabolcs, Pásztor Krisztina, Pádár Gergely és Czank László*. Felkészítő tanáruk: *Csák György*

Új nyelvi labort kapott az iskolánk

Polikárp Apátúr látogatása iskolánkban

Iskolánk diákjai közül már eddig is többen szerepeltek sikerrel az országos és a városi nyelvi versenyeken. Az iskolánk pedagógusai ugyanis komoly gondot fordítanak arra, hogy tanulóink megismerjék és beszéljék az angol, német, spanyol, olasz, francia és latin nyelvet.

A tantestület és a tanítványaink buzgalmát növelheti az a multimédiás nyelvi laboratórium, amelynek átadási és felszentelési ünnepségét 1999. október 27-én tartották iskolánkban. Az alkalomra Egerbe látogatott dr. Zakar Ferenc Polikárp apát úr is.

Polikárp Apátúr Vendel atyával

Az igazgatónő, dr. Pisákné Balogh Éva üdvözlő beszédében megköszönte a cégek és a magánszemélyek támogatását, melynek révén elkészülhetett a rendkívül modern, számítógépekkel, magnetofonokkal berendezett oktatóterem. A diákok idegen és magyar nyelvű zenés, verses műsorral köszönték meg az ajándékot.

A nyelvi labort dr. Seregély István érsek úr, a Magyar Katolikus Püspöki Kar elnöke szentelte fel.

Dr. Nagy Imre polgármester köszöntőjében így fogalmazott: „Pici teremben vagyunk, ódon falak között, ahonnan a gyerekek elé tárulhat a világ. A nyelvtudás határokat bont le, és kapcsolatokat épít”.

Dr. Zakar Ferenc Polikárp apát úr szerint úgy tanulhatjuk meg a nyelveket, ha rákényszerülünk vagy ráébredünk: csak az által érvényesülhetünk. Ehhez a nyelvi labor mindenképpen nagy segítség. – Köszönjük szépen!

Dr. Seregély István érsek úr megáldja az új labort

Az apát úr találkozott az iskola diákjainak képviselőivel és a tantestület tagjaival, akiknek a következőket mondotta:

A személyes bemutatkozás után (Ebből kiderült, hogy a három idegen nyelven beszélő, két doktorátussal rendelkező apát úr négy egyetemen járt, és huszonhat évet töltött iskolapadban. 1948-ban érettségizett Baján, és negyvenhat évet élt Rómában), megköszönte Dr. Pisákné Balogh Évának, hogy elvállalta az igazgatóságot, és kijelentette, „nem absztrakt fogalom”-ként akar jelen lenni az iskolában. Hangsúlyozta, hogy a tárgyi tudás mellett a kultúrát, a gondolkodás képességét, az állandó ismeretszerzés igényét, a nyelvek megtanulásának a szükségét kell az iskolának továbbadnia. A tudás ne öncél legyen, hanem az élet, a társadalom és az egyén eszköze ahhoz, hogy harmónia szülessen meg!

Külön kiemelte a nevelés jelentőségét, mert a negyven év materializmusa és a jelen pénzümádata meggátolja, hogy a tanulók felismerjék: a világ Isten nélkül nem működik. Tisztában vagyok vele – mondotta - nehéz ma tanárnak lenni, nehéz hatni a gyerekekre, de értéket kell közvetíteni, hogy boldoggá váljanak az iskola tanítványai.

PILLANATKÉPEK A 12.D OSZTÁLY NAPJAIBÓL:

Magyar irodalom:

T: Baudelaire Albatrosz című versében a költők nem a szó szoros értelmében röpködnek a fejünk fölött, pedig milyen jól lehetne rájuk vadászni.

Magyar nyelvtan:

T: Költői önéletrajzot legfeljebb akkor kell írnotok, ha a nekrológotokat írjátok!

Történelem:

T: Milyen irányzatot képviselt Servet Mihály?
D. Anti...anti...antiterrorista?

T: Castaldo levágta György barát fülét. Mi lett ebből?

D: Barátfüle!

T: Július 14-én elfoglalták a Bastille-t.

D: A szüli napom után öt nappal!

T: A tragédia nem jár egyedül!

Német nyelv:

T: Mi az a Hahne?

D: Valami tojóállat, tyúk vagy kakas.

Angol nyelv:

D: (Angol szöveget fordít magyar nyelvre) Megölték a királyt, hogy legyen élelmük.

T: Honnan származol, Új - Guineából?

Matematika:

T: Gyök alá nem nyúlsz, fiam!

T: Nullával osztottál!? Ez életfogytiglan.

T: Tanulj, fiam!

D: De tanárnő, nem voltan itt, nem értem.

T: Miért nem mondtad?

D: De mondtam, de tanárnő nem hallotta!

T: Még ilyet! Azt állítja, hogy süket vagyok!

(Az osztályban sok a hiányzó.)

T: Fiam, mi volt itt, golyószóró?

D: Nem, a többiek fogászaton vannak.

T: Meg is érdeklik, ha elmennek az órámról. Majd kihúzzák a méregfogukat!

T: Miért hordasz kalapot az iskolában? Befül a fejed, és eltetvesedsz.

Fizika:

T: Ha a konnektor mindkét lyukába belenyúlunk, akkor garantáltan gondjaink lesznek. De nem sokáig, mert agyonvág az áram.

Kémia:

T: Azért tanultok kémiát, nehogy olyan műveletlenek legyetek, mint a tévében egy képviselő, aki azt mondta, nagyon szennyezettek Magyarország vizei, televannak hidrogénnel.

T: Mondjál egy gyenge savat! Mit szoktál inni?

D. Hipót!

Biológia:

T: Mi ez a madár?

D: Krokodil.

T: Ne mutogass, mert attól leszek olyan ideges, hogy habzik az összes piramissejt az agyamban!

T: Mi a gázcsere?

D: Oxigénből széndioxidot csinálok.

T: Mi vagy te, generátor?

T: Hol helyezkedik el a szív?

D: A két máj mögött.

Földrajz:

T: Milyen hegységet látsz a képen? Indokold is!

D: A Sziklás – hegységet, mert tele van sziklával.

Hittan:

T: Mi az a manna?

D: Málna, parasztosan.

Félkerek ötvenöt éve...

1944. november 29-én este az utolsó német katonák is elvonultak Egerből, az éjszaka végére benyomultak az oroszok. Néhány nap múlva falragaszok jelentek meg az utcákon; a szovjet parancsnokság ezeken tájékoztatta a lakosságot a helyzetről és a teendőkről. (Egykori osztályfőnököm, Erdélyi Guidó tanár úr már előző nap tudott a kiragasztásról, sőt az üzenet tartalmáról is.) Egyebek között elrendelte a városparancsnok, hogy a nyilas hatalomátvétel után parancsra bezárt iskolák nyissák ki a kaput, kezdjék meg a tanítást. Nemsokára megjelent egy másik hirdetés, ez már a kezdet rendjét szabályozta, s ennek megfelelően december 15-én diágyerek jelentek meg az iskolaépületekben. A középiskolákat működőképessé kellett tenni, leginkább még a zárdának voltak nehézségei, mert pár nappal előbb német repülőgépek bombázták a várost, és a zárda épületét találat érte.

A Szent Bernát Gimnáziumban is megmozdult az élet; a diákok takarítottak, rendezgettek, néhány nap múlva már órákat lehetett tartani. Csaknem két hónap kimaradt a tanévből, ezért téli szünet az ünnep három napjára (dec. 24. Vasárnapra esett) és az új esztendő első napjára korlátozódott. Furcsa volt, hogy a karácsony és az újév közötti napokban az iskola felé menetelő diákokat lehetett látni, táskával, könyvekkel a hónuk alatt

A mi iskolánkban talán a fele sem gyűlt össze annak a diákseregnek, amelyik októberben szétszéledt. A na-

gyobb fiúk jó része nyugat felé ment, engedelmeskedve a nyilas parancsnak, vagy parancs nélkül. Az itthon maradt vidékiek egyelőre nem tudtak a városba jönni, mert a vonat nem járt. Később 1945 első hónapjaiban, egyre többen tértek vissza, ki előbb, ki később – nehéz lehetett így tanítani.

Zsúfoltság volt a rendházban. Világiakat fogadtak be, olyanokat, akiknek otthona lakhatatlanná vált, meg akik félték egyedül vagy néhányad magukkal otthon maradni. A rendházat felkeresték időnként az orosz katonák, küldetésben vagy önkényesen, de volt egy megbízható villámhárító: *Ferenczi Csaba*, gyakorlóéves tanár, aki tudott oroszul. Hogyan tanulhatott meg – rejtély. Nemcsak objektív akadályokat kellett megkerülnie, hanem a politikai gyanút is; a háború alatt gyanússá válhatott, aki oroszul tanult, a német megszállás idején pedig az ilyen embert az internálás veszélye fenyegette.

Én néhányszor megfordultam a rendházban. Főleg Ágoston Juliánnal beszélgettem, tőle hallottam iskolán belüli és kívüli híreket. Gimnazista koromban nem tanított, mégis (vagy éppen ezért...?) igen jó barátságban voltunk. Összetartott bennünket irodalmi és zenei érdeklődésünk meg egyik, közös szaktárgyunk, a magyar.

Fölleges idő volt. De túléltek.

Dr. Bán Ervin

.....

Tanárainkra emlékezünk...

Diáktársaink írták levelükben

Majd mindnyájunknak van a tarsolyában egy-két történet szeretett tanárainkról. Olvasva az újságunkban a róluk megjelent egy-két színesebb írást, néhányan – hál’ Istennek – tollat ragadva nekünk is elmondják saját élményeiket.

Köszönjük nekik, hogy emlékeiket velünk is megosztják.

Dr. Pataki Vidor tanár úr

Faluhelyi (Fischer) János 1934-ben érettségizett, Németországban Wiesbadenben élő diáktársunk írja:

Pataki Vidorhoz, amíg Egerben volt, többször felmentem. (Amíg diák voltam, nem jártam egyik tanárhoz sem. Ezt “tisztességtelen versenynék” tartottam.) Egyszer Budán is felkerestük feleségemmel. Kijövetelünk után sűrűn leveleztünk. Utolsó – postumus (mire levele ideért, ő meghalt) – levelét így fejezte be: “Írj gyakrabban. Olyan élvezettel olvasom leveleidet, mint annak idején magyar dolgozataidat.”

Erről jut eszembe egy kis történet: Egyetemista voltam már, és a szemeszter szünetében, januárban – kis pénzkeresés céljából – kisegítettem a Preszler-patikában. Egyik napon, késő délután berohan Lipkay Laci volt osztálytársam circa 3 évvel fiatalabb öccse? “Laci mondta, hogy te jó dolgozatíró vagy és ismered Pataki Vidor ízlését. Írj nekem, légy szíves, Ady Endre költészetéről egy dolgozatot. Sürgős! Holnap bejövök érte. Most rohanok, mert mozijegyem van a 6 órai előadásra...” Paff voltam, már csak azért is, mert Ady Endre nem volt éppen az “esetem”, de nem hagytam pácban a gyereket. Megírtam. Nem volt jelentős esemény. Mindjárt el is felejtettem.

Úgy 10–12 nap múlva volt Vidor névnapja. Patikazárás után felszaladtam hozzá gratulálni. Ringelhann Béci bátyja Gyurka és Bárány Pista a híres úszó – mindkettő friss jogi doktor – voltak ott, már meglehetősen “becsicscsentett” állapotban. Vidornak vendégei részére finom italai és még finomabb egyiptomi cigarettái voltak (Ő maga a legolcsóbb cigarettát, a Hunniát szívta.)

Látszott, hogy örül jövetelemnek. Már kézfogás közben mondja: “Éppen most olvastam a dolgozatodat!” Értetlenül néztem rá. “Én azt hittem, hogy tanár úr rettenetesen

elfoglalt ember! Ki hitte volna, hogy volt tanítványai régi dolgozatait olvasgatja” “Én nem egy régi dolgozatról beszélek, hanem amit most írtál. János, János, én a te utánozhatatlan stílusodat ezer közül megismerem...”
Ennél nagyobb bókot az óta sem kaptam életemben.

Rácssy Paulin tanár úr

Kenderessy István 1941-ben érettségizett, Franciaországban Le Mans-ban élő diáktársunk írja:

A “kis tablót” szüleim meg tudták menteni, s egy otthoni tartózkodásom alkalmával elhoztam magammal. Gyakran átszalad rajta a tekintetem, és ez alkalom, hogy a rég feledésbe hunyt emlékek újjászületnek. Egy ilyen alkalommal kaptam ösztönző erőt, hogy leírjam, mi történt egy számtanórán a nagyon tisztelt, s szeretett tanárral, *Rácssy Paulinnal*.

Mikor is történt, 1940-ben vagy 41-ben, pontosan már nem emlékszem, de mind az ami történt, még ma is előttem van. Első padban ültem – osztályfőnökünk Erdélyi Guidó parancsából –, hogy szem előtt legyek. A számtan óra előtt a tanári íróasztalt le kellett tenni a dobogóról balra, hogy ne zavarja a fekete táblát. Kb. 2 méter lehetett a távolság köztem és a tanári asztal között.

A helyleírás után tudni kell, hogy jó tanárunk “kardos” kitüntetések tulajdonosa volt az első világháborúból. Ez azt jelenti, hogy “kardos” kitüntetéseit az első harcokban kapta – mint lelkes!

Mi is történt ezen az órán? Mint szokás volt kérdések sorozata, hogy megtanultuk-e a leckét Hullottak a 4-esek. Na lássuk a “zenészeket” – mondta tanárunk előttem állva. (Mert a jó zenész az jó matematikus!) s a 4-esek juttatásai folytatódtek!

Majd a jó tanárunk irgalmatlan nagy méregbe robbant, dühös szavak áradata... majd halotti csend!

Kevesen hallották, de én igen, mert előttem állt jó tanárunk. Jobb kezének mutató ujját szájára teszi s suttogja: *Paulin-Paulin!* – megcsóválja a fejét – *elfelejtetted, hogy pap vagy!!!*

Ember és PAP!

Könnyes lett két szemem, de ez is megtörténhet, ha az ember az emlékek útjára lép.

Adjon a Teremtő sok ilyen papot a Rendnek.

Dr. Habis György tanár úr

Náday Kálmán 1949-ben érettségizett, Franciaországban, Párizsban élő diáktársunk visszaemlékezéseit egy nagyobb kötetre való Curriculum Vitae-ben írta meg. Ebben az egri éveiről, több tanáráról is olvashatunk. Most a hozzá talán legközelebb álló tanáráról szóló írását közöljük:

... tehát tízéves koromban kerültem Egerbe a cisztercierekhez. (Apám is idejárt, nagybátyám Sántha Tibor is. Vele két közös tanárral dicsekedhetünk: Rácssy Pulinnal és Bartók Egyeddel).

... szeptember első napjai egy túlszűfolt osztályban (62 tanuló volt Erdélyi Guidó osztályfőnöksége alatt). Bejelentik dr. Habis Györgyöt... Ha tudtam volna, mily történelem kezdődik velem, bizonyára rosszul lettem volna, de hát az élet tud “adagolni”.

... keret nélkülszemüveget viselt, mint Rédey Rezső, s ahogy visszafelé számolom, harminc éves lehetett.

... tekintete, mint a nap, tétovázásnak semmi jele. Kifogástalan ruhaviselet. (Nyugdíjas korában panaszkodott nekem: “szemeim már nem engedelmeskednek akaratomnak!”)

... de ebben az időben a-tól w-ig minden gondolata és mozdulata *tudatos* volt.

... hozzá hasonló kimért egyéniséggel csak az ELTE-n találkoztam (Akkor még ez a rövidítés nem volt divatban.)

... előadásaira úgyszólván kivétel nélkül emlékszem, ha nem is tudom őket szavakba foglalni.

... először nyelvtani alapismeretek (alany, állítmány, tárgy, határozó, jelző); azután a műfajok: rege, legenda, mese, novella, regény, versformák; majd később az olvasmányok, “amiket nem lehet letenni”, – főntebb az irodalom belénk-ültetése, ... és, mint refrain: *A megalkuvást nem ismerő gerincesség!*

... ennek a mágikus hatásnak tulajdonítom, hogy már hetedikés koromban elkezdtem irodalomtörténetet írni előadásai, Kosztolányi és Féja Géza szerint.

Néhány konkrét emlék:

“Szép volt a magyar humanizmus, csak rövid életű, mert elsöpörte Mohács szele.” – és itt jól ismert kézmozdulatával kiséperte az osztályt a szünetre.

... vagy az Erlkönig (Goethétől, fiam!) Aranyfordításához: “Megkérdőjelezhető, hogy a fordítás nem szebb-e az eredetnél” – jegyezte meg,

... vagy a magyar költőkről úgy beszélt ismétlés és bizonytalanság nélkül, hogy mondatait azonnal könyvbe lehetett volna szedni,

... jegyzetelésre nagy gondot fordított. Tőle tanultam meg azt a technikát, hogy fél szemmel az előadót nézzem, a másikkal pedig az irkában véssem a dolgokat.

... a vasárnap délelőtti önképzőkörök emlékeztetések maradnak a diákmise után. Egyszer Ruzsin Győzöt kísérem a fentemlített és Schubert megzenésítette Fűzfakirályban “Az előadók jobban tudják, hol hibáztak” – mondotta.

... kijárt futballmeccsekre is. Egyszer Besznyák Pista előtte (és előttem) az esőtől piszokká vált hamuból nem akarta kiengedni a labdát. Kissé kappan-hangján így méltatta: “A jég hátán is megél”.

... több volt mint tanár. Szent volt, de ekkor még nem tudtam. Ő nem csak tanított és nem csak nevelt, hanem miként Tóbiás, az embert hajánál fogva vitte megértően kirendelt célja felé.

... élete utolsó éveiben rendszeresen leveleztem Gyuri bácsival (így szólította magát). Hozzávetőleg 10–15 levelet váltottunk, hol hosszabbat, hol rövidebbet. Nem is tudom minek köszönhettem ezt az atyai barátságot? Talán annak, hogy szerfölött tiszteltem. Az ő ötlete volt, hogy írjam meg önéletrajzomat.

... sokáig vonakodott a borítékon magát doktornak titulálni. Egyszer csak megadta magát. Aztán jött az értesítés

felesége írásával, mint az utóbbi időben mindig, hogy meghalt. ... azon nem szerepelt a "doktori cím"

Foglaristák voltunk (*második rész*)

Vallásos élményeinkkel, foglári imaéletünkkel kezdett visszaemlékezéseimet az ORA ET LABORA jelmondat értelmében a tanulással folytatom.

Mindennapi köteles munkánkra nem derűsen emlékszem. Csikorgó-nyikorgó, mégis szigorú fegyellemmel egyenes pályán tartott taliga volt ez. A java eminens is, a bukdácsoló is pontosan végigülte a stúdiumokat, a délutáni három-, és a reggeli egy órát. Az írásbeli feladattal kellett kezdeni, és a többivel folytatni. Szabadidőben megkérdezhettük osztálytársainktól, mi is a lecke, de stúdium alatt tilos volt a járkálás, beszélgetés, sutyorgás. A memoritert is, verset is magunkban, nem "fennszóval" tanulni szoktuk meg. Volt ebben az évek haladtával egy kis liberális folyamat: talán a 40-es évek tájáról már ki lehetett kérezkedni a folyosóra hangosan tanulni. Szentgyörgyi igazgató úr ebben sem ismerte a tréfát, de utóda Turcsányi Ambrus olykor azt is megengedte, hogy néhányan a kertbe, vagy a szobába menjünk tanulni.

Hogy ki mikor érezte úgy, hogy már tudja a holnapi leckét, s nyilvánította befejezettnek a készülést, ez széles skálán mozgott. Ha valaki kezdte elrakni könyveit, mint aki jól végezte dolgát, s a prefektus úr kérdésére válaszolta, hogy ő készen van, arra vagy az volt a válasz, hogy gyere, kikérdezlek, vagy az, hogy akkor tanuld a latin nyelvtant. A latin nyelvtan valóban az a tudomány volt, amelyből soha senki nem érezhette magát hibátlanul felkészültnek.

Az alsósok mumusa volt a vacsora utáni kikérdezés. Kettenkint-háromankint álltunk egy-egy jobb felsős felé. Mozgalmas esti kép elevenedik meg: "darálja", jól tudja a választ –, vagy izzadva nyögi a kikérdezett. A kikérdező jogot formálhatott büntetés kirovására is. Vonalzóval kiosztott "körmös", "tenyeres", "fenekes" voltak a fozatok. Utóbbi lehetett "sima", vagy "cseszős". Alkudozás, díszkrét fájdalom-üvöltés jelezte, hogy a kikérdezői intézmény működik. Volt "beadás" is, a prefektus úr írásos tájékoztatása arról, ki mit nem tudott. Ez volt a legkedvezőtlenebb variáns.

Faragó prefektus úrnak egzakt rendszere volt a vétségekre és a büntetési tételekre. Ezt táblázatos formában s stúdium teremben ki is függesztette. A vétségek: piszkos cipő, verekedés, tanulási készületlenség, szekunda. Büntetések: emelkedő számú nádpálcacsapás, kimenő megvonás, mozitól eltiltás (NIX OLIMPIÁSZ) és kopaszra nyíratás. Ellentétként lehetett volna erény- és jutalom-sor is. Ilyenre sajnos nem emlékszem.

Érdekes, hogy a tanulás technikájában nem volt szokásban ismereteket, így segítséget nyújtani a gyermekeknek. Kellott pedig, hogy a didaktika tudománya erről akkor már tudjon. Ki-ki maga talált rá a neki való módszerre, vagy kínlódhatott sikertelenségei között. "Ülj le és tanulj!" – ebben lehetett összefoglalni, ami ide tartozott. "Egyféle a módja ennek". És a "repetitio est mater studiorum" – amit tanácsolni, parancsolni volt a könynyebb.

Korrepetáló civil tanáraink latinból, számtanból, németből rendszeresen, osztályonként foglalkoztak velünk. Ez magyarázattól, feleltetésből állt. Merő tanár úr bölcs pedagógiával hívta ki azokat, akiknek "tábla-iszonyuk" volt.

Természetesen a másnapi iskolai szereplésünk volt a "pudig próbája". Vidám szívvel vagy súlyos terhet cipelve, esetleg cinikusan nevetve tért haza másnap a foglarista, tovább gyarapítva jó jegyeit, vagy megpróbálva kiküszöbölni a csorbát. Érdekes lett volna statisztikát csinálni, hogyan kamatozik az internátus szigorú ellenőrzése, kontroll csoporttal összevetve. Ezen a hiányon persze már nem segíthetünk. Felső élményeimre visszagondolva úgy tűnik, jutottunk rutinhoz munkánkban. Nem volt haszontalan a számonkérő rendszer. Csak hát a határfokon, a befektetett energia hasznosulásán bizonyára lehetett volna néhány %-nyit javítani.

S jellemző még a testi fenyítés, amely tanártól, prefektustól, nagy fiúktól kijárt minden hibázónak, ha hanyag volt, ha lusta volt, vagy csak buta volt. Diákkorunk világában a félelmet, mint jelenlevő lélektani tényezőt felismerhetjük.

Érdekesnek találok a gondolatot, mennyire emelő, csiszoló hatású magában véve az, hogy egy gyermek, ifjú a könyvei között él. Csupán az, hogy naponta bemej az iskolájába, ott társainak, tanárainak emberi közegében hatások érik. Akárha nem is tanult meg semmit, valami-képpen szellemében, lelkében mégis gyarapodott. Egy sikertelen alsó négy osztály után kibukott fiatalember iparos-legény társai közül – akik a műhelyben kalapáltak, vagy a mesternek cigarettáért szaladtak – feltétlenül mégis kiemelkedik. – Természetesen hozzávesszük ehhez a hatáshoz együttműködésünket azokkal, akik felkészültségükkel, hivatástudatukkal óráinkon és azokon kívül tanulásunkat és nevelésünket feladatuknak ismerték. – Akikre ezekért mindig hálás szeretettel emlékezünk.

Mohi György

hírek...hírek...hírek...

- **DR. HABIS GYÖRGY** tanár úr az 1956-os Magyar Forradalom 43. évfordulója alkalmával postumus emléklapot és kitüntetést kapott. Az eseményről tájékoztatott bennünket levelében *Rédey Rezső* tanár úr, Habis tanár úr kollégája, aki a tanár úr feleségével ma is szoros barátságot tart. Emléklapot *“A Magyar Köztársaság nevében a Nemzet sorsát és történelmét meghatározó dicsőséges Forradalmunk alatt példamutató helytállásáért a magyar nemzet hálájából.”* Emlékérmét: *“1956 – a Hazáért és Szabadságért.”* Minderről hivatalosan értesítették feleségét és hívták meg a díszes ünnepségre, aki október 21-én a belügyminiszteri fogadáson vette át az elismeréseket a belügyminiszter kezéből – írja levelében Rédey tanár úr.
- **KÖSZÖNET A NAGYLELKŰ ADOMÁNYOKÉRT!** – Diákszövetségünket támogatták adományukkal: *dr. Dániel Ferenc* (Svájc) – 3000 Ft, *Győri Iván* (USA) – 50 \$; *Dutkay István* (USA) – 100 \$ *Kékesi György* (Kanada) – 100 SFR, *Gerney Béla* (USA) – 20 \$.
- **AZ ORGONA FELÚJÍTÁSÁRA** rendeztek hangversenyt a Szent Bernát templomban 1999. november 7-én *Marczis Demeter* operaénekes, *Bordás György* az Operaház magánéneke, ciszterci öregdiákok, továbbá *Pászty Júlia* az Operaház magánéneke, *Horváth József* kürtművész és *Hajdók Judit* orgonaművész közreműködésével. A templom padsorait megtöltő közönség az előadás végén vastapsal köszönte meg a művészi élményt.
- **A CISZTERCI ALAPÍTVÁNYUNK** a SZJA 1%-ából az 1999. évben is részesedett. Köszönet azoknak, akik gondoltak iskolánkra. Az átutalt több, mint 60 ezer Forintot a gimnázium és a kollégium közös udvarán (Szent Bernát kert) létesítendő sportpályára utalták át. Tekintve, hogy az új adóbevallási időszak már megint közeleg, aki teheti, **most is ajánlja fel az 1%-át** az alábbi adószámot feltüntetve:

Ciszterci Alapítvány Eger 19134934 – 1 – 10

- **A HAGYOMÁNYOS VÁCI KIRÁNDULÁSRA** október 13-án került sor. 37-en voltunk *Keszthelyi Ferenc* váci megyéspüspök diáktársunk vendégei. Megtekintettük a felújított székesegyházat is, ahol a vendégfogadónk kalauzolt bennünket. Mint az elmúlt években, most is látogatásunkat fehér asztal mellett fejeztük be. Az öregdiákok nevében a szíves vendéglátást seniorunk, *dr. Kállay György* meleg szavakkal, *Bordás György* operaénekes diáktársunk pedig Révész Amadé egykori tanárunk egy kedves nótaszerzeménynek előadásával köszönte meg.

H A L O T T A I N K

Dózsa Márton László OCist, aranymisés áldozópap, matematika-fizika szakos középiskolai tanár és mezőgazdász életének 85 évében szeptember 30-án elhunyt. Székesfehérváron temették október 14-én.

Diáktársaink, akiknek halálhíréről értesültünk

Sugár István (1936) – Eger,

Jármai (Javorek) Ervin (1938) – Veszprém

Dr. Lukinich László (1942) – Szombathely

Tegze Gábor (1939) – Székesfehérvár

Requiescat in pace!

Ha közölnivalód lenne, légy szíves írd meg vagy telefonáljál Tóth Kamill, 3300 Eger, Vallon u. 33. Tel.:(36) 429 642 ill. Oláh Gyula, 1114 Budapest, Bartók Béla út 25. III. 5/A. Tel.:(1) 386 2295 vagy E-mail: olah@hcbc.hu – címére.

Az Egri FEHÉR/FEKETE '99. Karácsonyi számát Oláh Gyula, a “Színes”-et Kovács Ottó állította össze